

Nurmeksen kaupunki

TALOUSARVIO 2025

Taloussuunnitelma 2025–2027

Kaupunginhallitus 18.11.2024
Kaupunginhallitus 20.11.2024
Kaupunginhallitus 2.12.2024
Kaupunginhallitus 9.12.2024
Kaupunginvaltuusto 16.12.2024

1	Talousarvion yleisperustelut	3
1.1	Kaupunginjohtajan johdanto.....	3
1.2	Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti	4
1.3	Kuntatalouden näkymät	10
1.4	Nurmeksen kaupungin talouden näkymät.....	15
1.5	Riskien arviointi Nurmeksen kaupungin talousarvioprosessissa	17
1.6	Vuoden 2024 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi	17
1.7	Riskit talouden suunnittelukaudella	17
1.8	Strateginen suunnitelma	18
1.9	Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2025	19
2	Talouden tasapainottaminen.....	20
3	Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus.....	22
3.1	Tulorahoituksen perusteet.....	22
3.2	Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet	26
3.3	Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet	26
4	Käyttötalousosa	27
4.1	Tilivelvolliset	28
4.2	Käyttötalouden perusteet	29
5	Toimialojen talousarviotavoitteet	30
5.1	Kaupunginhallituksen toimiala.....	31
5.1.1	Hallintopalvelut	33
5.1.2	Ruokahuoltopalvelut.....	36
5.2	Kaupunkirakennepalvelujen toimiala.....	37
5.2.1	Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut	40
5.2.2	Tilapalvelut	41
5.2.3	Kuntatekniikan palvelut	42
5.3	Hyvinvointipalvelut.....	43
5.3.1	Kulttuuripalvelut.....	46
5.3.2	Opetus- ja koulutuspalvelut.....	48
5.3.3	Vapaa-aikapalvelut.....	49
5.3.4	Varhaiskasvatustalouden palvelut.....	50
5.4	Nurmeksen Lämpö Oy	52
5.5	Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot.....	53
5.6	Hyvärilä Oy.....	55
5.7	Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy.....	60
5.8	Nurmeksen Yrityspalvelu Oy.....	62
5.9	Nurmeksen Vesi Oy	63
6	Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma.....	64
7	Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma	65
8	Investointiohjelma	67
9	Talousarvion rahoituslaskelma	71
10	Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet	73

1 Talousarvion yleisperustelut

1.1 Kaupunginjohtajan johdanto

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 maaliskuussa vuosille 2022–2025 Nurmeksen kaupungin uuden strategian, Uudistuva Nurmes -askeleen edellä. Vuoden 2025 talousarviossa viimeisen strategiavuoden tavoitteet on jalkautettu organisaation toiminnallisiksi tavoitteiksi, joiden mukaan toimialat ovat määritelleet talousarviovuoden aikana toteutettavat toimenpiteet. Nykyinen valtuusto aloittaa uuden kuntastrategian valmistelun heti alkuvuodesta 2025. Huhtikuussa järjestettävien kuntavaalien jälkeen uusi valtuusto pääsee viimeistelemään ja päättämään uuden, Nurmeksen kaupungin kehitystä ohjaavan strategian.

Kuntien taloussuunnittelua on viime vuosina leimannut suuri epävarmuus, johon vuoden 2025 talousarviovalmistelu ei tuo poikkeusta. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, TE-palvelut, siirtyvät Pohjois-Karjalassa kuntien yhteistoiminnassa muodostamalle työllisyysalueelle, jonka vastuukuntana toimii Joensuun kaupunki. Uudistus lisää Nurmeksen kaupungin talousaasteita, sillä kaupungin saama valtionosuus ei riitä kattamaan siirtyvien palveluiden kustannuksia. Mahdollisuutena uudistuksessa nähdään kuitenkin tehokkaampi puuttuminen Nurmeksen työttömyyden kasvuun (+48 henkilöä 09/2023 verrattuna), sekä työikäisen väestön määrän vähenemiseen ja työvoiman saatavuusongelmiin työllisyysalueen kunta- ja kotouttamisyhteistyön lisääntyessä.

Nurmeksen kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2024–2026 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024. Hyväksytyt talouden tasapainottamistoimenpiteet leikkaavat toteutuessaan kustannuksia vuodelle 2025 on noin 1,7 miljoonaa euroa ja vuosille 2026–2027 noin 1,8 miljoonaa euroa kullekin vuodelle.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2025–2028. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattaa vuosina 2025–2028 etenkin hintojen nousu. Kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa vuosina 2025–2027 kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Tällä on erityistä merkitystä, koska kunnissa suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset.

Koulutuksen palvelutarve pysyy Nurmeksessä laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pientymisen vuoksi. Tämän vuoksi Nurmeksessakin on hyvinvointipalveluissa valmistauduttava toiminnan ja palveluverkon sopeuttamiseen hyvissä ajoin.

Nurmeksen kaupungin vuosikate kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna noin 680 tuhannella eurolla ollen noin 3,55 miljoonaa euroa. Poistojen kokonaismäärä on 4,7 miljoonaa euroa, joten vuosikate kattaa poistot 76 prosenttisesti. Poistojen jälkeen vuoden 2025 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen 1,1 miljoonaa euroa.

Nurmeksen kaupunki toteuttaa vuoden 2025 aikana konserniyhtiötarkastelun, jonka perusteella kaupunginvaltuusto päättää konsernirakenteen linjauksista ja toimeenpanosuunnitelmasta Nurmeksen kaupungin strategian mukaisesti.

Konserniyhtiöiden ensi vuoden suunnitelmissa merkittävimmät investointikohteet ovat Nurmeksen Vesi Oy:n Mikonsalmen jätevedenpuhdistamo ja Nurmeksen Lämpö Oy:n uuden lämpölaitoksen rakentaminen. Tytäryhtiöiden rahoitustarve kaupungilta on arviolta yhteensä 1,46 miljoonaa euroa. Konserniyhtiöt ovat määrittäneet tavoitteitaan sekä omien strategioidensa että kaupungin strategian mukaisesti.

Vaikka tulevan talouskasvun piristyminen antaakin meille uskoa, on muistettava, että talouteen liittyvät arviot sisältävät myös huomattavia riskejä alaspäin. Sen vuoksi meidän on edelleen pitäydyttävä rakentamasta uusia palveluja tai pysyviä lisämenoja. Talouden kokonaiskuvassa on edelleen paineita sopeuttaa julkista taloutta lisää. Tämä vaatii meiltä kaikilta sitkeyttä ja vahvaa luottamusta tulevaan.

Kiitos kaikille talousarviovalmisteluun osallistuneille!

Pasi Parkkinen, kaupunginjohtaja

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti

Maailmantalous

Epävarmuus maailmantaloudessa on kasvanut viime kuukausina. Syynä tähän on ennen kaikkea ollut geopolittisten jännitteiden kiristyminen. Rahoitusmarkkinoiden levottomuus kesällä 2024 näyttäisi jääneen lyhytaikaiseksi, mutta protektionismin nousu keskeisten talouksien välillä voi hidastaa kasvua. Toisaalta hidastuva inflaatio ja laskevat korot kasvattavat reaalityuloja monessa taloudessa. Talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa vuonna 2024 3,1 prosenttia, ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

Euroalueen talouskasvu käynnistyi kuluvan vuoden alkupuoliskolla viime vuoden loppupuolen nolllakasvun jälkeen, mutta näkymät ovat ennakoivien indikaattoreiden perusteella yhä haastavat. Etenkin Saksan teollisuuden tilanne aiheuttaa huolta. Ranskan näkymiä tukee palveluiden piristyminen. Kuluttajien luottamus on vahvistumassa inflaation hidastuessa ja reaalityulojen kasvaessa. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lievästi kiristävää 2024 ja 2025. Euroalueen talous kasvaa vuonna 2024 0,7 prosenttia, ja kasvu kiihtyy 1,5 prosenttiin vuonna 2025.

Yhdysvaltojen talouden vahva veto jatkuu. Talous kasvoi voimakkaasti kuluvan vuoden toisella neljänneksellä yksityisen kulutuksen tukemana. Palveluiden ennakoivat indikaattorit viittaavat kasvun jatkumiseen, mutta teollisuuden osalta heikompaan kehitykseen. Työmarkkinat ovat jäähtymässä, mikä edesauttaa rahapolitiikan keventämistä syksyllä. Talouden ns. pehmeän laskun odotetaan toteutuvan tänä ja ensi vuonna. Talouskasvu hidastuu kuluvan vuoden 2,6 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2025.

Kiinan talousnäkymät ovat haastavat. Kokonaistuotannon kasvu hidastui vuoden toisella neljänneksellä. Kotimaisen kulutuksen kasvu on vaikeaa kuluttajien luottamuksen ollessa alamaissa. Talouskasvua pyritään kiihdyttämään elvyttävällä finanssipolitiikalla. Heikko juan tukee viennin kilpailukykyä. Talous kasvaa 4,5 prosenttia 2024, ja kasvu hidastuu 4,2 prosenttiin vuonna 2025.

Nopea talouskasvu jatkuu Intiassa erityisesti palveluiden kannattelemana. Kokonaistuotanto kasvoi Japanissa kuluvan vuoden toisella neljänneksellä, mutta rahapolitiikan kiristävän syklin alkaminen aiheuttaa epävarmuutta. Ison-Britannian näkymät ovat kirkastuneet kesällä 2024 erityisesti rakentamisen vetämänä. Ruotsin tilanne on haastava, ja keskuspankki keventää nopeasti rahapolitiikkaa talouden tukemiseksi. Rakennusteollisuuden odotetaan elpyvän vuodesta 2025 lähtien. Sotatalouden olojen vallitessa Venäjällä inflaatio on kiihtynyt nopeasti. Taloutta vaivaa ankara työvoimapula.

Maailmanlaajuisten rahoitusmarkkinoiden tilannetta leimasi loppukesällä 2024 voimakas myllerrys, mikä liittyi ns. carry trade -ilmiöön Japanin pääomamarkkinoihin liittyen. Markkinoilla on otettu lainaa Japanista matalien korkojen vallitessa ja sijoitettu pääoma tuottavampiin instrumentteihin. Korkokannan nousu Japanissa ja samanaikaiset odotukset Yhdysvaltain keskuspankin korkopolitiikan keventämisestä madalsivat odotettua korkoeroa talouksien välillä ja aiheuttivat myyntiaallon. Tästä seurasi hetkellisesti voimakas osakemarkkinoiden maailmanlaajuinen volatilitteetti. Tilanne kuitenkin rauhoittui nopeasti. Rahapolitiikan keventäminen on alkanut euroalueella ja Yhdysvalloissa vuonna 2024, mikä heijastuu aleneviin lyhyihin ja pitkiin korkoihin.

Energiamarkkinoiden tilanne on melko vakaa huolimatta Lähi-idän kriisiin liittyvistä riskeistä. Raakaöljyn hinta on laskenut hienoisesti kesän 2024 aikana, ja hinnan odotetaan laskevan edelleen ennustejaksolla. Maakaasun hinta pysyttelee maltillisena, mutta on yhä korkeampi kuin ennen Venäjän hyökkäyssodan alkamista. Sähkötuurit ovat lievässä nousussa lähikuukausien aikana, mutta laskevia ennustejakson loppupuolella. Myös teollisuuden raaka-aineet ovat kallistuneet, mutta ne pysyvät suhteellisen vakaana lähivuosina.

Maailmankauppa

Maailmankaupan vaisu kehitys jatkui loppukevällä 2024. Erityisesti euroalueen tuonti oli vaatimatonta. Liikenne Suezin kanavalla ei ole palautunut viime vuoden lopulla puhjenneen kriisin jälkeen. Näkymien odotetaan kuitenkin kohenevan, kun euroalueen kasvu elpyy. Tähän viittaa rahti-indeksien nousu. Maailman tavarakauppa elpyy 1,5 prosentin kasvuun 2024 ja edelleen 4,6 prosentin kasvuun 2025. Kasvua kuitenkin uhkaa nouseva protektionismi keskeisten talouksien välillä.

Riskit

Maailmantalouden ennustekuvaan liittyvien riskien tasapaino on hieman aiempaa heikompi. Keskeinen alasuuntainen riski on Lähi-idän konfliktin eskaloituminen, mikä nostaisi energian hintaa ja heikentäisi sentimenttiä. Protektionismin nousu ja maailmantalouden blokkiutuminen haittaisi maailmantalouden elpymistä. Kiinan kiinteistösektoriin liittyvät riskit eivät ole laantuneet.

Yläsuuntaisista riskeistä euroalueen elpyminen odotettua nopeammin nopeuttaisi maailmantalouden kasvua. Erityisesti tämä koskisi teollisuuden odotettua vahvempaa kehitystä. Myös Yhdysvaltojen talouden odotettua nopeampi kasvu piristäisi maailmantaloutta. Geopoliittisten jännitteiden lientyminen lisäisi luottamusta maailmanlaajuisesti.

Julkinen talous

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen, yltäen 3,7 prosenttiin BKT:hen suhteutettuna. Alijäämä syvenee, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännekehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa.

Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee 3,2 prosenttiin. Vaikka menoja kasvattavat muun muassa suuret puolustushankinnat, hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Tulevina vuosina rahoitusasema paranee edelleen ja asettuu 2,1 prosenttiin vuonna 2028.

Valtionhallinnon alijäämä pysyy tänä vuonna edellisvuoden tasolla 3,2 prosentissa. Vuonna 2025 alijäämä heikkenee 3,7 prosenttiin. Sopeutustoimista huolimatta menot kasvavat edelleen nopeasti. Menojen kasvulle on monia syitä: hävittäjähankinnan menot alkavat rasittaa kansantalouden tilinpidon mukaista alijäämää, kun koneiden toimitukset alkavat. Lisäksi vuonna 2025 korkomenojen kasvu jatkuu ja hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa yli 2 mrd. euroa ja on kokonaisuudessaan jo lähes 29 mrd. euroa.

Kuntahallinnon alijäämä kasvoi merkittävästi vuonna 2023. Vuonna 2024 rahoitustilanne on säilynyt ennallaan, mutta vuonna 2025 se heikkenee jälleen. Hyvinvointialueiden tilanne pysyy haastavana tänäkin vuonna, ja niiden rahoitusasema heikkenee entisestään viime vuoteen verrattuna. Vuonna 2025 tilannetta helpottaa huomattavasti valtion rahoituksen merkittävä kasvu.

Työeläkelaitosten ylijäämä oli vuonna 2023 noin 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Työeläkemenot jatkavat kasvuaan vuonna 2024 suurten indeksikorotusten myötä. Menojen nopeasta kasvusta huolimatta työeläkelaitokset pysyvät ylijäämäisinä. Vuonna 2025 ylijäämä paranee noin 1,5 prosenttiin. Ylijäämän kasvun tulevina vuosina mahdollistaa erityisesti sektorin saamat omaisuustulot, joiden arvioidaan kasvavan entisestään kohonneen korkotason myötä.

Vuonna 2023 muut sosiaaliturvarahastot olivat ylijäämäisiä noin 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Sektori painuu alijäämäiseksi vuonna 2024, kun työttömyysvakuutusmaksua alennettiin reippaasti. Vuonna 2025 alijäämä paranee noin 0,1 prosenttiin. Muut sosiaalirahastot pysyvät ennustejaksolla alijäämäisinä, mutta lähellä tasapainoa.

Kuntahallinto

Kuntahallinnon rahoitusasema heikkeni viime vuonna 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi. Synkät luvut aiheutuivat etenkin sote-uudistuksen jälkeen kuntahallintoon jääneiden kulutusmenojen nopeasta kasvusta. Kuntahallinnon tilanne näyttää tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta. Kuntahallinnon alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa eli 0,5 prosentissa. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden kuntien saamien verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskevat sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6–0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta.

Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen takia. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Palvelutarpeen laskua onkin totuttuun tapaan hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kulutusmenojen kasvupaineiden lisäksi kuntahallinnon menoja kasvattavat investoinnit. Investointipaineita ylläpitävät muun muassa rakennuskannan ikä, muuttoliike ja vihreän siirtymän edellyttämät muutokset. Kuntahallinnon heikkenevä taloustilanne korostaa kuitenkin investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Välttämättömiä investointeja on silti paljon, sillä kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusrakenteeseen.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuja leikkauksia vuosina 2025–2027 muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, vaikka niiden taso puolittuikin sote-uudistuksen yhteydessä. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–2028 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevina vuosina. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:43

UUTTA

Keskeisiä talouden tunnuslukuja:

	2022	2023	2024*	2025*	2026*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	268	275	279	290	301
Palvelut, volyymin muutos, %	3,1	0,5	0,4	0,9	1,2
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	-1,7	1,6	-2,1	2,6	2,0
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,6	-0,8	0,5	1,1	0,4
Työlliset, muutos, %	2,5	0,3	-0,5	0,7	1,2
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	78,1	77,9	77,3	77,7	78,7
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	8,0	7,6	7,2
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	7,1	6,2	1,8	1,4	1,3
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,4	4,2	2,9	3,4	3,1
Vaihtotase, mrd. euroa	-6,5	-3,0	-2,6	-2,9	-2,9
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-2,4	-1,1	-0,9	-1,0	-1,0
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,3	3,4	3,7	2,5	2,0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,7	3,0	2,9	2,7	2,7

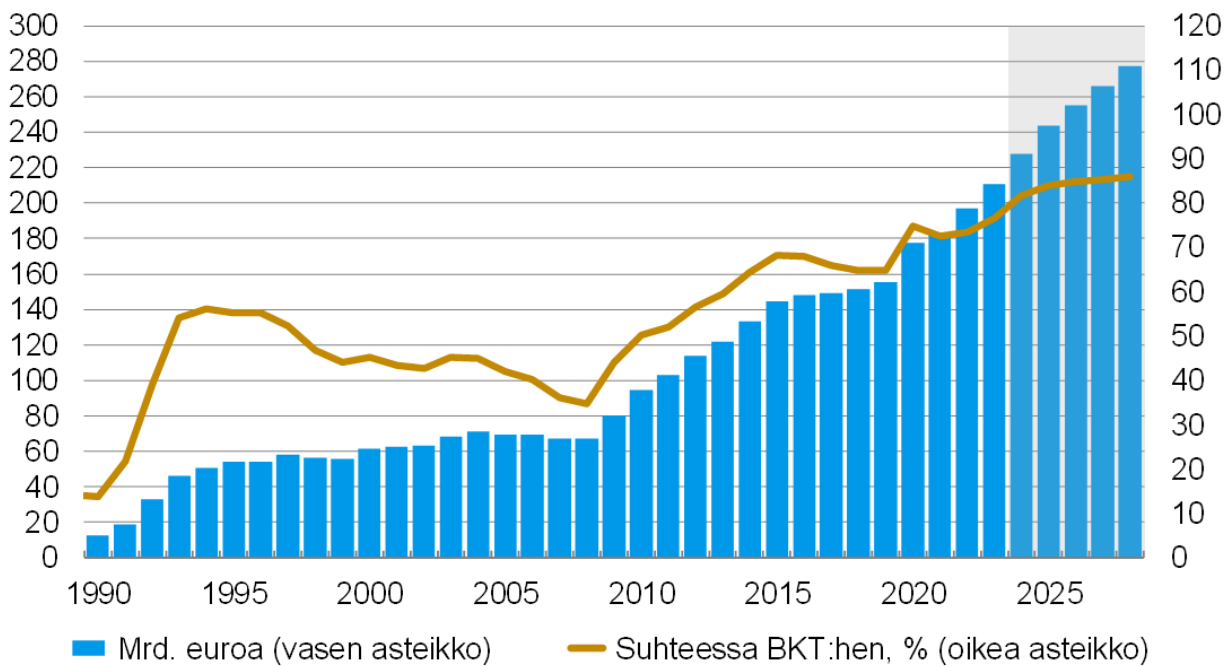
	2022	2023	2024*	2025*	2026*
Maailmankauppa, volyymin muutos, %	3,7	-1,8	1,5	4,6	3,0
USD/EUR	1,05	1,08	1,08	1,10	1,12
Teollisuuden raaka-ainehinnat, EA, € (2015=100)	182,2	151,8	156,2	156,0	156,0
Raakaöljy (Brent), \$/barreli	98,7	82,0	81,6	75,4	72,8
3 kk euribor, %	0,3	3,4	3,7	2,5	2,0
Valtion obligaatiot (10 v), %	1,7	3,0	2,9	2,7	2,7
Tuontihinnat, muutos, %	19,4	-2,7	-0,8	1,7	1,9

Lähteet: CPB, Macrobond, HWWI, Tilastokeskus, VM.

Lähde: VM taloudellinen katsaus, syksy 2024

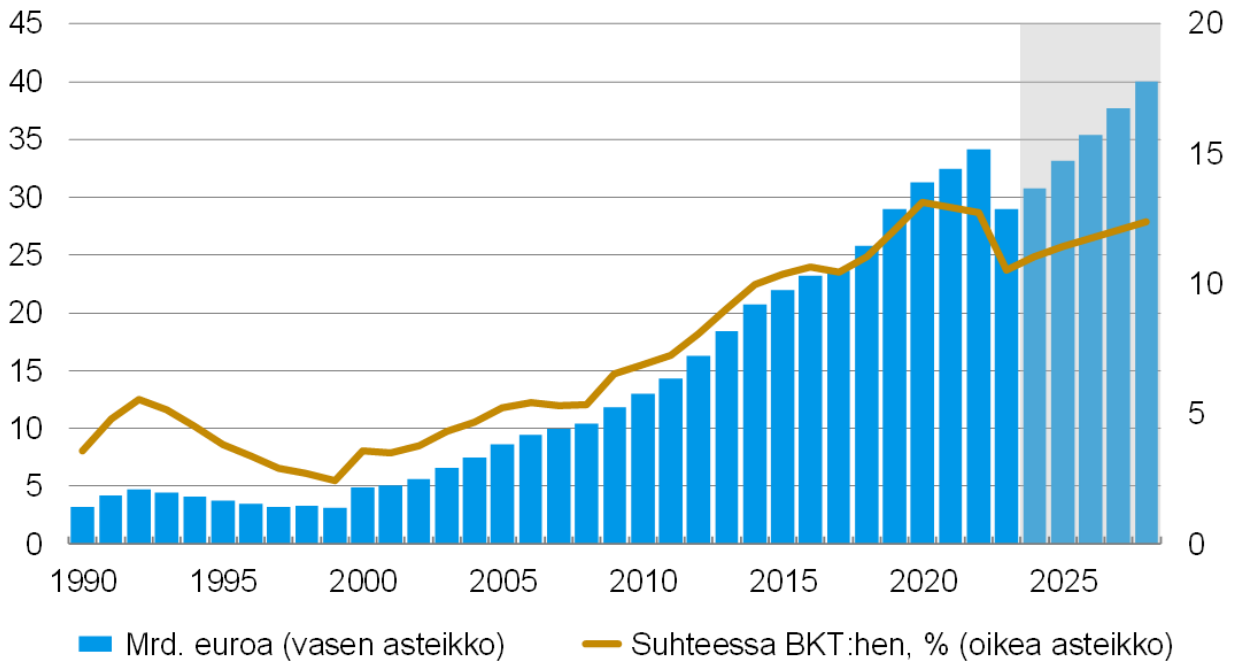
UUTTA!

Julkisyhteisöjen velka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntahallinnon velka

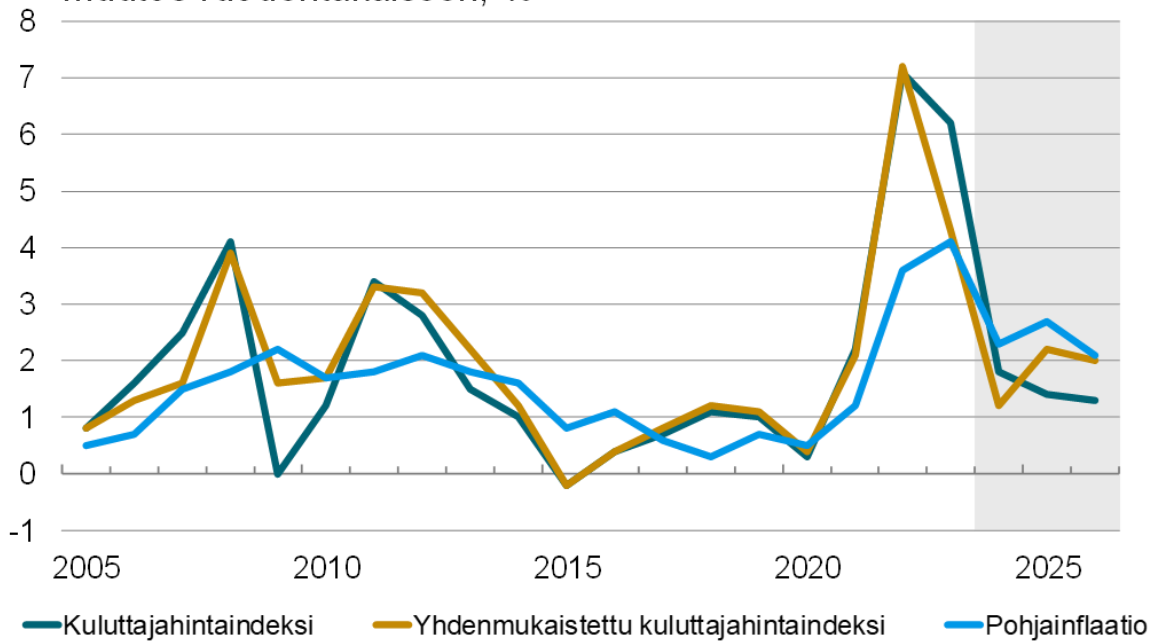

MI. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

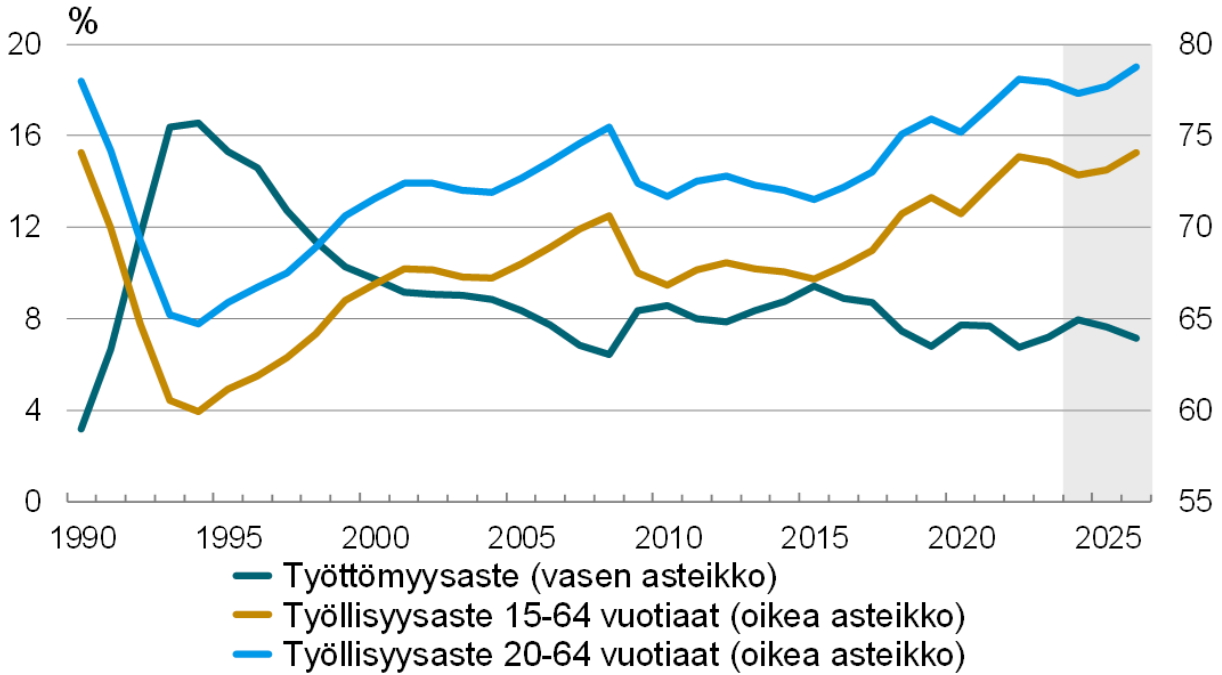
Kuluttajahintaindeksejä

muutos vuodentakaiseen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Työllisyys ja työttömyys

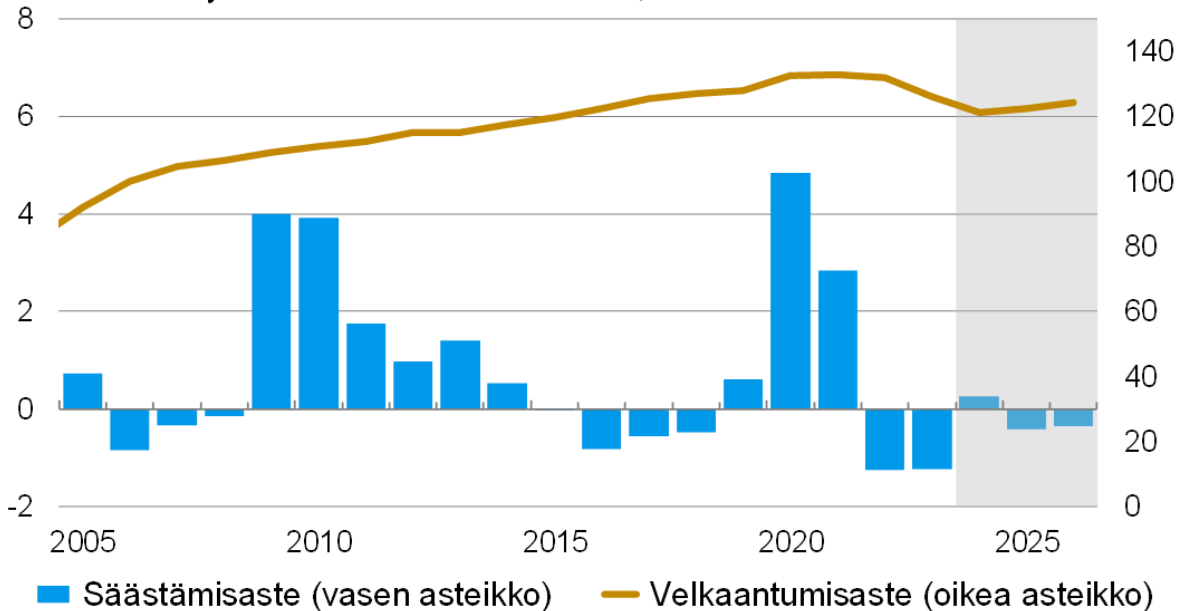

Lähde: Tilastokeskus, VM

Työttömyysaste = työttömät / työvoima (15–74-vuotiaat)
 Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen

osuus käytettävissä olevista tuloista, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

1.3 Kuntatalouden näkymät

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vahvistui lähes 0,5 mrd. eurolla 1,75 mrd. euroon vuonna 2023. Vuosikate riitti kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vaikka vuosikatteet ja tulokset ovat olleet vahvoja koko 2020-luvun, vasta vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi koko kuntataloudessa positiiviseksi. Tuloksen paranemisen taustalla olivat pääosin sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset erät. Sote-uudistuksen johdosta talouden volyymin supistumisen lisäksi myös tulo- ja menorakenteissa tapahtui merkittäviä muutoksia. Sote-uudistus myös vaikeuttaa talouden tunnuslukujen muutosten vertailua aiempiin vuosiin.

Myös kuntakohtaisesti tarkasteluna vuoden 2023 tulokset olivat varsin vahvoja. Vahvimmat vuosikatteet ja tulokset olivat suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa, kun taas heikoin tilanne oli pienissä alle 2 000 asukkaan kunnissa. Negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä, 15, oli edellisvuosien tapaan alhainen.

Emokuntien talouden vahvistuminen (pääosin sote-uudistuksen kertaluonteisten erien johdosta) vahvisti myös kuntakonsernien taloutta. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos vahvistui vajaalla 0,5 mrd. eurolla 2,1 mrd. euroon. Negatiivisten tilikauden tulosten määrä lähes puoliintui edellisvuodesta määrän ollessa 53, kun vuonna 2022 määrä oli 99 kuntakonsernia.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutusten arvioidaan vahvistavan kuntataloutta kokonaisuudessaan noin 270 milj. euroa suhteessa edellisen vuoden talousarvioon.

Vuonna 2025 valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa. Tästä summasta on noin 4,7 mrd. euroa laskennallisia valtionosuuksia, noin 0,5 mrd. euroa kuntien verotulomenetysten korvauksia ja loput 0,4 mrd. euroa muita valtionapuja. Laskennalliset valtionosuudet kasvavat edeltävään vuoteen nähden noin 970 milj. euroa ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevan TE-palvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen seurauksena.

Ensi vuonna valtionosuutta lisää myös sote-uudistuksen valtionosuusvaikutuksia lieventävä valtionosuuden lisäys, 277 milj. euroa. Valtionosuutta nostavat myös indeksikorotus ja kustannustenjaon tarkistus. Valtionosuutta puolestaan vähentävät muun muassa sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentuminen, vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen valtionosuuslisäyksen poistuminen ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat 540,5 milj. euroa vuonna 2025.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta kunnille korvataan pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan. Vuonna 2025 korvauksia arvioidaan maksettavan kunnille yhteensä noin 98,1 milj. euroa. Pakolaiskiintiö vuosina 2025–2028 on hallitusohjelman mukaisesti 500 henkilöä/vuosi. Laskennallisia korvauksia maksetaan vuodesta 2025 lähtien aiempaa lyhyemmältä ajalta. Lisäksi kotoutumisen laskennallisiin korvauksiin tehdään 58 milj. euron vähennys vuonna 2025.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla kuntia koskevia toimenpiteitä ovat julkisen henkilöliikenteen ostojen tukeminen, MAL-sopimusmenettelyiden jatkaminen sekä valtionrahoituksen ohjaaminen kuntien kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin. Ympäristöministeriön hallinnonalalla rahoitusta kohdennetaan pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen ja asumisneuvonnan kehittämiseen vuodelle 2025. Oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvana toimenpiteenä uudistetaan lunastuslain korvauserusteet. Uudistuksella on vaikutusta kunnan maanhankinnan edellytyksiin.

Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee lähivuosina

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi.

Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Hallituksen päätösten nettovaikutus on kokonaisuudessaan kuntataloutta hieman vahvistava, vaikka kuntien tehtävien ja veloitteiden purkamisesta arvioituja säästöjä onkin maltillistettu aiemmin arvioidusta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta uhkaa heikentyä vuosina 2025–2028 noin 1,9–2,1 mrd. euroa negatiiviseksi.

Vuonna 2023 kuntatalouden lainakanta oli noin 19,9 mrd. euroa, ja painelaskelmassa se uhkaa nousta tarkastelujakson lopulla 28,0 mrd. euroon. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino edellyttää palveluiden sopeuttamista käytettävissä oleviin tuloihin.

Kuntien verotulot kasvavat ensi vuonna kohtalaisesti

Vuonna 2025 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024. Vuonna 2025 kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan noin 10,3 mrd. euroa ja kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 mrd. euroa. Kiinteistöveron tuotto olisi arvion mukaan noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2025. Uuden kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 32 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi noin 19 milj. euroa.

Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veroperustemuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tämän lisäksi ennusteessa otetaan huomioon veroperustemuutokset.

Laskennallinen talouden sopeutuspaino kasvaa kehyskauden lopussa kaikissa kuntakoryhmissä

Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Kevään 2024 kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden lähivuosien kehitysnäkymät ovat heikentyneen koko maan tasolla ja kuntakokoryhmittäin.

Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine kasvaa tarkastelukauden loppua kohden mentäessä koko maan tasolla, mutta vuonna 2028 tilanne tasoittuu vuoden 2023 valtionosuuksien takaisinperinnän ja hallitusohjelman mukaisen peruspalvelujen valtionosuuden indeksijarrun poistuessa. Erityisesti pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi. Laskennallinen korotuspaine näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos kehitys jatkuu väestöennusteen mukaisesti.

Tarkastelujakson aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee koko maan tasolla ja kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi. Heikkenevää toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteluperiodilla selittävät merkittävältä osin nettoinvestointien pysyminen korkealla tasolla erityisesti suurissa kaupungeissa sekä sote-uudistuksen verohäntien poistuminen.

Kuntatalouden kehitysarvio

Suomen talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvavat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa. Palvelutarpeen laskua onkin hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino syvenee toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna vuonna 2025–1,9 mrd. euroon, vuonna 2026 noin -2,0 mrd. euroon ja vuonna 2027 noin -2,1 mrd. euroon. Kun valtionosuuksiin tehtävät takautuvat sote-vähennykset ja hallituskauden aikainen indeksijarru poistuvat, asettuu toiminnan ja investointien rahavirta -1,9 mrd. euroon vuonna 2028. Vuosikatteen eivät riitä vuosina 2025–2028 nettoinvestointeihin tai edes poistoihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pienentyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu.

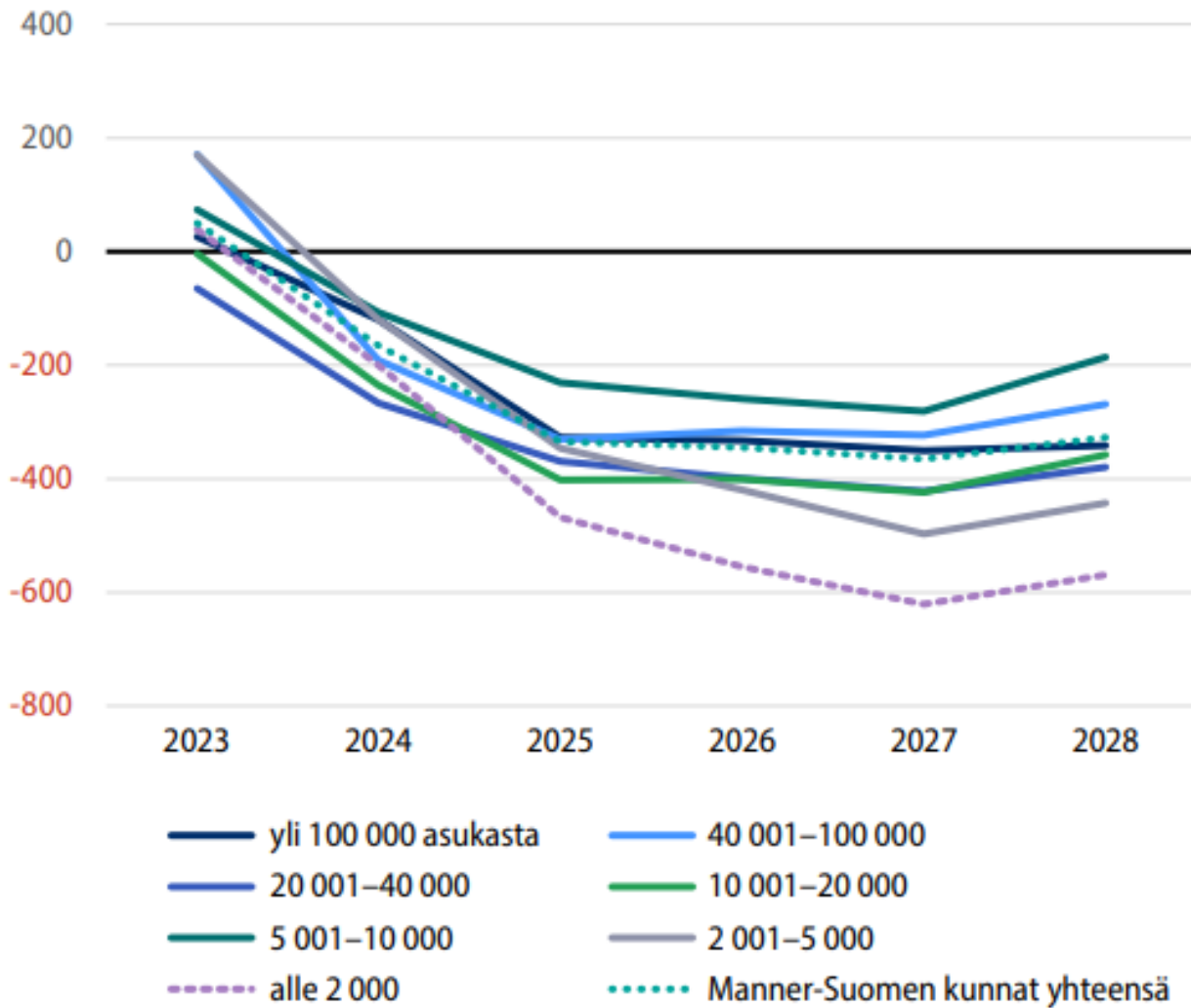
Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2025/Syksy 2024
Valtiovarainministeriön julkaisu 2024:46

Kuntatalouden kehitys vuoteen 2028

Tuloksen muodostuminen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Toimintakate	-14,1	-14,4	-16,1	-16,7	-17,3	-17,8
2. Verotulot	14,6	13,9	14,5	15,1	15,7	16,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	3,7	3,4	4,0	4,2	4,3	4,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
5. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
6. Poistot	-2,8	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Tilikauden tulos	1,7	0,4	-0,5	-0,4	-0,5	-0,2
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
10. Satunnaiset erät	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
12. Tulorahoitus, netto	4,3	3,1	2,3	2,4	2,5	2,9
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4,8	-5,0	-5,2	-5,4	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,9	-4,1	-4,2	-4,4	-4,6	-4,8
16. Toiminnan ja investointien rahavirta	0,4	-1,0	-1,9	-2,0	-2,1	-1,9
17. Lainakanta	19,9	20,7	22,5	24,3	26,2	28,0
18. Kassavarat	6,8	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	13,1	14,0	15,7	17,6	19,5	21,3

Arvio kuntien laskennallisista poikkeamista rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) vuosina 2023–2028 kuntakokoryhmittäin, euroa/asukas.

Toiminnan ja investointien rahavirta (€/as.)

1.4 Nurmeksen kaupungin talouden näkymät

Vuonna 2023 Nurmeksen tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämää kertyi 510 tuhatta euroa mikä oli 1,4 miljoonaa parempi kuin talousarviossa ennakoitu alijäämä (-940 tuhatta euroa). Talousarvion tulokseksi vuodelle 2024 on budjetoitu -1 777 229 euroa. Vuoden 2024 tuloksen arvioidaan talousarvion laadintahetken tietämyksen perusteella olevan noin 500 000 euroa ylijäämäinen.

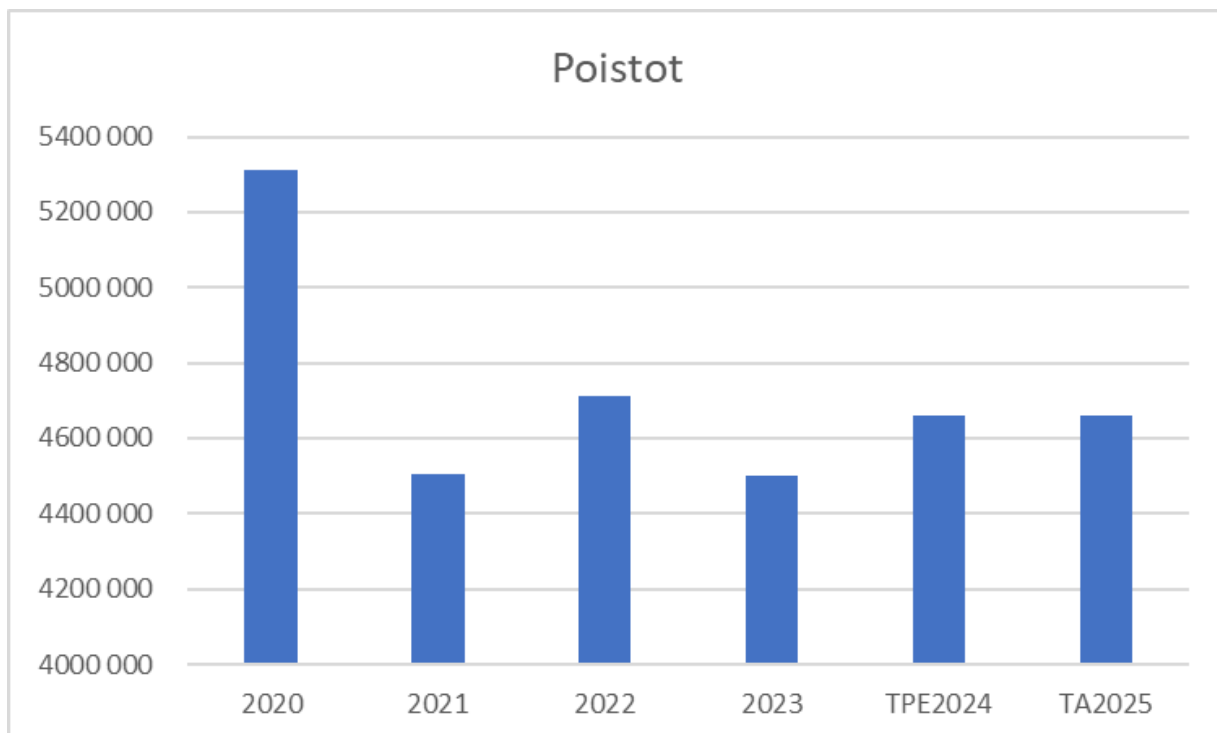
Talousarviovuoden 2025 tulos on noin 1,2 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Vuonna 2025 kuntataloudessa näkyy TE-muutoksen vaikutus valtionosuuksiin. Nurmeksen kaupungin taloudessa tämä tarkoittaa euromääräisesti valtionosuuksien kasvua noin 700 000 eurolla. Kuitenkin valtionosuudet pitävät sisällään 1,4 miljoonaa euroa TE-rahoitusta, joka ei edes riitä lakisääteisten TE-palveluiden ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kattamiseen.

Sote-menoista vain ympäristöterveydenhuollon kustannukset jäivät edelleen kuntien maksettavaksi. Ympäristöterveydenhuollon menot kasvavat 11 786 euroa (+2,6 %) vuoden 2024 muutetusta toteuma-arviosta.

€	2023	2024	2025	muutos 2024 →2025	muutos-% 2024 →2025
Ympäristöterveydenhuolto	449 966	451 152	462 938	11 786	2,6 %

Poistojen kehitys v.2020 tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen

Väestö

Väestön kehitys on ollut selkeästi vähenevä. Vuoden 2024 tammi-lokakuussa kuntien välinen nettomuutto on Nurmeksessa ollut yhteensä -64 henkilöä, netto maahanmuutto 53 henkilöä. Tämä johtunee ainakin osittain Nurmekseen opiskelemaan saapuneiden tulomuutosta. Väestömäärä kokonaisuutena on vähentynyt 127 henkilöä vuoden 2023 lopusta. Kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana syntyneitä on ollut 29 ja kuolleita 146. Luonnollinen väestötappio on ollut 117 henkilöä. Kokonaisväestö vuoden 2024 syyskuun lopussa on Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan 9003 asukasta.

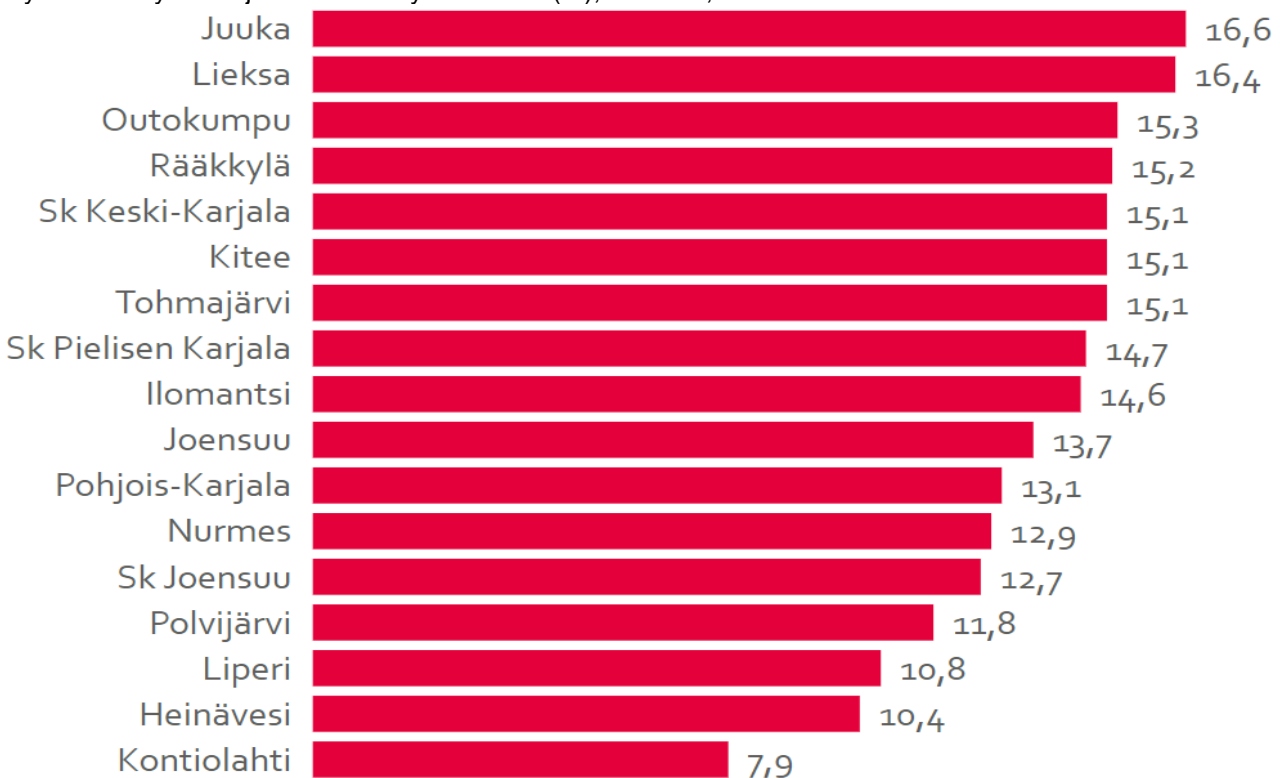
Alue	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Maahanmuutto Suomeen	Maastamuutto Suomesta	Nettomaahanmuutto	Kokonaisnetto muutto	Kokonaismuutos	Väkiluku ennakkotieto kk lopussa
Pohjois-Karjala	823	1 764	-941	6 553	7 318	-765	1 737	179	1 558	793	-119	162 202
Sk Joensuu	713	1 217	-504	5 719	6 108	-389	1 398	155	1 243	854	372	127 678
Sk Keski-Karjala	50	216	-166	387	546	-159	125	10	115	-44	-209	15 448
Sk Pielisen Karjala	60	331	-271	447	664	-217	214	14	200	-17	-282	19 076
Heinävesi	10	48	-38	114	157	-43	19	1	18	-25	-63	2 938
Ilomantsi	15	74	-59	131	122	9	18	2	16	25	-34	4 372
Joensuu	453	668	-215	3 747	3 894	-147	1 153	111	1 042	895	702	78 764
Juuka	7	68	-61	117	170	-53	11	1	10	-43	-101	4 158
Kitee	36	131	-95	208	314	-106	96	8	88	-18	-113	9 576
Kontiolahi	114	97	17	719	815	-96	15	21	-6	-102	-88	15 048
Lieksa	31	185	-154	240	393	-153	157	10	147	-6	-155	10 073
Liperi	72	105	-33	517	532	-15	39	4	35	20	-13	11 956
Nurmes	29	146	-117	207	271	-64	57	4	53	-11	-127	9 003
Outokumpu	27	89	-62	261	298	-37	142	12	130	93	31	6 440
Polvijärvi	15	68	-53	113	120	-7	1	3	-2	-9	-62	4 002
Rääkkylä	1	32	-31	72	70	2	7	0	7	9	-23	1 879
Tohmajärvi	13	53	-40	107	162	-55	22	2	20	-35	-73	3 993

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilasto

Työttömyys

Työttömien työnhakijoiden määrä on edelleen nousussa ja Nurmeksen työttömyys vuoden 2024 lokakuussa oli Työ- ja elinkeinoministeriön ennakkotiedon mukaan 12,9 prosenttia. Työttömyysaste on maakunnan kunnista viidenneksi alin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (%), 10/2024, Lähde: TEM

1.5 Riskien arviointi Nurmeksien kaupungin talousarvioprosessissa

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt syyskuussa 2020 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan linjaukset ja kaupunginhallitus on hyväksynyt päivitetyn ohjeistuksen lokakuussa 2023. Ohjeistuksessa kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset riskit, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupunginhallitus kokoaa näiden perusteella koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Talousarviossa jokaisen toimialan kohdalla on kerrottu näkemys toimialan talousarviovuoden riskeistä ja niihin varautumisesta. Tytäryhtiöiden riskit on käyty läpi tytäryhtiöiden hallituksissa ja niistä kirjataan merkittävimmät riskit talousarviokirjaan.

1.6 Vuoden 2024 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi

TE-palveluiden uudistus ei vielä näy, mutta siihen vaikuttavat jo 2024 aikana tehdyt ratkaisut. TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille aiheuttaa todennäköisesti lisää sopeuttamispaineita myös Nurmeksien kaupungin talouteen.

Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi on ollut seurannassa ja siihen on kiinnitetty huomiota. Keväällä käydyt YT-neuvottelut vaikuttivat luonnollisesti jonkin verran henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin. Vuoden aikana on käynnistetty esihenkilöille työkykyjohtamisen koulutus, jolla on pyritty tukemaan esimiestyötä ja henkilöstön johtamista.

Työkuorman tasaaminen on myös olennainen osa riskien hallintaa. Riittävä henkilöresurssin varmistaminen sekä tasapuolisen palkkausjärjestelmän kehittäminen ovat myös osa riskien hallintaa. Kaupunkirakennepalveluissa ja hallintopalveluissa avainhenkilöiden puuttuminen on toteutunut riski, joka on aiheuttanut myös työkuorman epätasaista jakautumista. Hyvinvointipalveluissa henkilöstöpula (kelpoisuuden puuttuminen), erityisesti varhaiskasvatus- ja opetus- ja koulutuspalveluissa on ollut tosiasia jo useampana vuotena.

Valtionosuuksien pienentyminen on jo toteutunut ja TE-uudistuksen myötä toteutuvat kustannukset tulevat olemaan suuremmat kuin valtionosuuksissa saatava rahoitus. Tulorahoituksen pieneminen on aiheuttanut valtaavan sopeutuspuheen kaupungin talousarviovuoden ja suunnitelmavuosien talouteen.

1.7 Riskit talouden suunnittelukaudella

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta, vaikuttaa Nurmeksien kaupungin toimintoihin suuresti. Muutos aiheuttaa todennäköisesti lisää sopeuttamispaineita Nurmeksien kaupungin talouteen tulevina vuosina. Valtion kunnille myöntämä TE-rahoitus pienenee asteittain. Uudistuksesta kunnalle aiheutuvat todelliset kustannukset tiedetään vasta vuoden 2025 loppupuolella.

Valtionosuusuudistuksen ajankohta siirtyy vuodesta 2026 vuoteen 2027. Valtion taholta ei ole luvassa lisää rahaa valtionosuuksiin uudistuksen myötä, vaan uudistuksessa muutetaan VOS:n jakoperusteita. Osa kunnista saa lisää valtionosuuksia ja toisilta kunnilta vähennetään valtionosuuksia saman verran. Kyseessä on ns. nollasummapeleli.

Talouden kehityksestä ja talousnäkömyien heikkenemisestä johtuen veroprocentin nosto tehtiin jo vuodelle 2024. Tämä näkyy tulevina vuosina verotulojen kasvuna, mutta toisaalta myös valtionosuuksien verotulomenetysten kompensaaion pienentymisenä.

Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara ja työhyvinvointi on tärkeä huomioitava riskitekijä. Työhyvinvointi ja työssä viihtyminen lisäävät pitovoimaa. Esimiestyöhön ja sen tukemiseen on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomioita.

Sijaisjärjestelyt ja työkuorman tasaaminen ovat myös osa riskien hallintaa, jossa henkilöstöresurssien sopiva määrä ja kohdentaminen ovat avainasemassa.

Vuoden 2023 keväällä perustettu taloustyöryhmä on seurannut talouden kehittymistä vuoden aikana tiiviisti ja pohtinut tulevien vuosien tasapainottamisohjelmaa. Taloustyöryhmään ovat kuuluneet kaupunginhallitus, kaupunginvaltuuston puheenjohtajat sekä viranhaltijoista kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, hyvinvointijohtaja, tekninen johtaja ja konsernijohtaja.

Taloudessa tapahtuvien muutosten ennakoitavuus on heikentynyt. Tämä tekee talouden suunnittelusta haastavaa.

Sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten irtisanomiset ja vuokratulojen pieneneminen on iso ja todennäköinen riski. Kiinteistöjen yhtiöittäminen on edessä tulevina vuosina.

Päätöksistä valittaminen ja oikeusasteista tulevat lausunto/vastinepyynnöt ja niihin vastaaminen ja vastineiden laatiminen ovat työllistäneet hallintoa. Mahdolliset uudet valitukset ja niiden myötä oikeudenkäynnit ovat melko todennäköinen riski. Mahdollisissa oikeudenkäynneissä taloudellinen riski ovat oikeudenkäyntikustannukset sekä mahdolliset korvausvaatimukset.

1.8 Strateginen suunnitelma

Nurmeksen kaupunginvaltuusto on keväällä 2022 hyväksynyt strategian ”Askeleen edellä” vuosille 2022–2025. Strategia sisältää viisi sektoria, jotka ovat elinvoima, imago, hyvinvointi, sijainti ja konserni. Strategia on laadittu sektoreihin jaetuissa työryhmissä, joissa olivat mukana valtuuston sekä johtoryhmän jäsenet.

Vuoden 2025 talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty suunnittelu- ja seurantajärjestelmässä strategisten sektoreiden mukaan ja tavoitteet on johdettu suoraan strategiasta. Strategian eräänä tavoitteena on konserniohjauksen sekä konsernin kokonaisetua toteuttavan toiminnan tehostaminen.

Keväällä 2025 aloitetaan uuden kuntastrategian työstäminen.

1.9 Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2025

Taustaa

Hinku-kunnan velvollisuuksiin tulee laatia vuosittain hillintätoimien suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa. Suunnitelma sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen. Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kaupungin verkkosivuilla sekä Energialoikka-verkkopalvelussa.

Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hillintätoimien saavutuksista. Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastomuutoksen hillinnän mahdollisuuksista. Ilmastotyöryhmä laatii ilmastotekojen vuosisuunnitelman. Hillintätoimet voivat olla esimerkiksi strategisia tavoitteita, energiatehokkuutta edistäviä ja päästöjä vähentäviä toimenpiteitä investointiohjelmassa, kaavoitukseen liittyviä ja joukkoliikennettä kehittäviä suunnitelmia.

Hinkutavoitteet

Nurmeksen kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030. Nurmeksen kaupungin kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet tasaisesti vuodesta 2007 vuoteen 2022. Yhteensä vähennyistä on tullut 31,5 %. Suurimmat kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset on tapahtuneet kulutussähkössä 75,5 %, sähkölämmityksessä 72,4 % ja öljylämmityksessä 65,9 % (taulukko 1). Kansallisesti päästöt ovat vähentyneet 37 %.

Kuntien energiatehokkuussopimus

Nurmeksen kaupunki on liittynyt Energiaviraston kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) loppuvuodesta 2022. Sopimuksen tavoitteena on 7,5 % energiansäästö sopimuskauden aikana. Tämä tarkoittaa 2 279,65 MWh:n kokonaissäätötavoitetta vuodesta 2021 vuoteen 2025. KETS:iin liittyminen on yksi Hinku-kuntana olon kriteereistä.

Ilmastotyöryhmä

Nurmeksen kaupunki on nimennyt Ilmastotyöryhmän, johon kuuluvat edustajat kaikilta toimialoilta ja kaupunginhallituksesta. Ilmastotyöryhmän tavoitteena on seurata energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista. Ilmastotyöryhmä ottaa myös kantaa kaupungin muihin ajankohtaisiin ympäristö- ja ilmastoasioihin. Työryhmän edustajat toimivat tiedon välittäjinä ja toimenpiteiden esittelijöinä omien toimialojensa osalta. Tällöin saadaan kaikki toimialat sitoutettua yhteisiin ilmastotoimiin. Ryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa.

Ilmastosuunnitelma vuosille 2024–2030

Nurmekselle lokakuussa 2024 hyväksytyssä ilmastosuunnitelmassa määritellään ilmastotyön tavoitteet ja esitetään päästöskenaario. Lisäksi suunnitelmassa linjataan ilmastotyön painopisteet, päästöjen vähentämiseen tähtäävät konkreettiset toimenpiteet ja niiden toteutumisen vastuutahot sekä seuranta. Lisäksi ilmastosuunnitelma sisältää Nurmeksen kaupungin toimet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.

2 Talouden tasapainottaminen

TUOTTAVUUSOHJELMA:

Kuntaliitoksen myötä muodostettu yhdistymishallitus hyväksyi 10.6.2019 § 23 talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2020–2025. Tasapainottamisohjelma sisälsi sekä tulojen lisäyksiä että menojen vähennyksiä. Hyvinvointialueen aloittaminen poisti sote-menojen osuuden tuottavuusohjelmasta vuodesta 2023 lähtien.

Alkuperäisen tuottavuusohjelman 2020–2025 vaatimus (150 000 € vuodessa / toimiala) on osoittautunut jo aiempina vuosina riittämättömäksi.

Kaupunginhallitus linjasi joulukuussa 2023, että sopeutustoimenpiteitä on lähdettävä valmistelemaan ja linjauksen mukaisesti YT-lakiin perustuvat neuvottelut käynnistettiin alkuvuodesta 2024.

Vuoden 2025 tuottavuusohjelman sopeuttamistarve toimialoille on valtuuston 17.6.2024 hyväksymä määrä, joka on yhteensä noin 1,7 miljoonaa euroa.

Toimialajohtajat vievät talousarvioon valtuustossa 17.6.2024 hyväksytyt toimenpiteet ja leikkaukset.

	2024	2025	2026	2027	% -toiminta-kuluista 2024
Hypa	92 354	583 920	607 728	607 728	8,1
Karapa		355 000	404 200	404 200	13,5
Khall		725 274	766 024	766 024	28,9
Yhteensä	92 354	1 664 194	1 777 952	1 777 952	

Valtuuston 17.6.2024 hyväksymät toimenpiteet toimialoittain summattuna.

Sopeutustarve ja tiukka kulukuri jatkuu suunnitelmavuosina 2026 ja 2027. Kumulatiivista alijäämää ei saisi päästää muodostumaan, vaan taloussuunnitelmassa tulee pyrkiä sovittamaan menot tulojen mukaisiksi.

Talousarvion toimintatuotot ja -kulut (ulkoiset ja sisäiset) sekä toimintakatteet jakautuvat toimialoittain seuraavasti:

	TA2024	TA2025	Muutos 2024 → 2025	Muutos-%
<i>Ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	1 459 476	1 270 212	-189 264	-13 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	818 584	588 646	-229 938	-28 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	10 427 315	9 869 533	-557 782	-5 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 705 375	11 728 391	-976 984	-8 %
<i>Ulkoiset ja sisäiset toimintakulut</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	-7 804 210	-9 002 866	-1 198 656	15 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	-23 531 409	-22 916 686	614 723	-3 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	-8 873 313	-8 297 344	575 969	-6 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-40 208 932	-40 216 896	-7 964	0 %
<i>Toimintakate</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	-6 344 734	-7 732 654	-1 387 920	22 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	-22 712 825	-22 328 040	384 785	-2 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	1 578 002	1 600 189	22 187	1 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-27 479 557	-28 460 505	-980 948	4 %

3 Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus

3.1 Tulorahoituksen perusteet

Valtionosuudet

Valtionosuusmuutokset vuodesta 2024 vuoteen 2025:

- TE-uudistus tuottaa lisää valtionosuuksia kaikille – ei kuitenkaan paranna kunnan taloudellista liikkumavaraa, koska kustannuksia tulee vähintään VOS-lisäystä vastaavasti.
- Verotulomenetysten korvaus pienenee, koska kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu ja kunta saa enemmän kunnallisverotuloja. Uudistus on rahoitusneutraali kunnille.
- Verotuloihin perustuva tasaus muuttuu, vähentyy jos kunnan verotulokehitys on ollut keskimääräistä parempaa ja kasvaa mikäli verotulokehitys on ollut keskimääräistä heikompaa.
- Peruspalvelujen valtionosuus ilman TE-rahoitusta kasvaa erittäin niukasti, koska sote-uudistuksen vähennykset astuvat voimaan ja 277 M€:n VOS-lisäys ei kompensoi kaikkea.
- Asukasrakenteen muutoksen vaikutukset näkyvät valtionosuuksissa (lapsi-ikäluokat, vieraskieliset jne.)

Työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämistä vastuu siirtyy vuoden 2025 alussa valtiolta kunnille. Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy myös nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Rahoituksen laajennus korvataan kunnille täysimääräisesti poikkileikkaustilanteessa valtionosuuteen tehtävällä lisäyksellä. Samanaikaisesti TE-uudistuksen kanssa vuoden 2025 alussa voimassa tuleva kotoutumislain kokonaisuudistus lisää kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä. TE-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnon alan momenteilta kunnan peruspalveluiden valtionosuuteen tehtävät rahoituksen siirrot ovat yhteensä 874 035 000 euroa, josta työ- ja elinkeinopalvelujen rahoitukseen ja kotoutumistehtäviin liittyvät siirrot ovat 657 954 000 euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot 216 081 000 euroa.

Peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2025 huomioon 22 690 000 euron määräaikainen vähennys kuntien velvoitteiden ja tehtävien purkamiseen liittyen. Valtionosuuden tasossa otetaan vuonna 2025 huomioon myös 167 052 000 euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuoden 2023 osalta. Lisäksi valtionosuuden tasossa otetaan vuonna 2025 huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 000 000 valtionosuuden lisäyksen päätyminen ja siihen liittyvä 64 000 000 euron määräaikainen vähennys. Valtionosuuden tasossa huomioidaan vuodesta 2025 alkaen kuitenkin myös 277 000 000 euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja rahoituksen jälkikäteistarkistuksesta johtuvia valtionosuusvaikutuksia.

Vuonna 2025 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,4 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys 84 934 000 euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta 25 275 000 euroa.

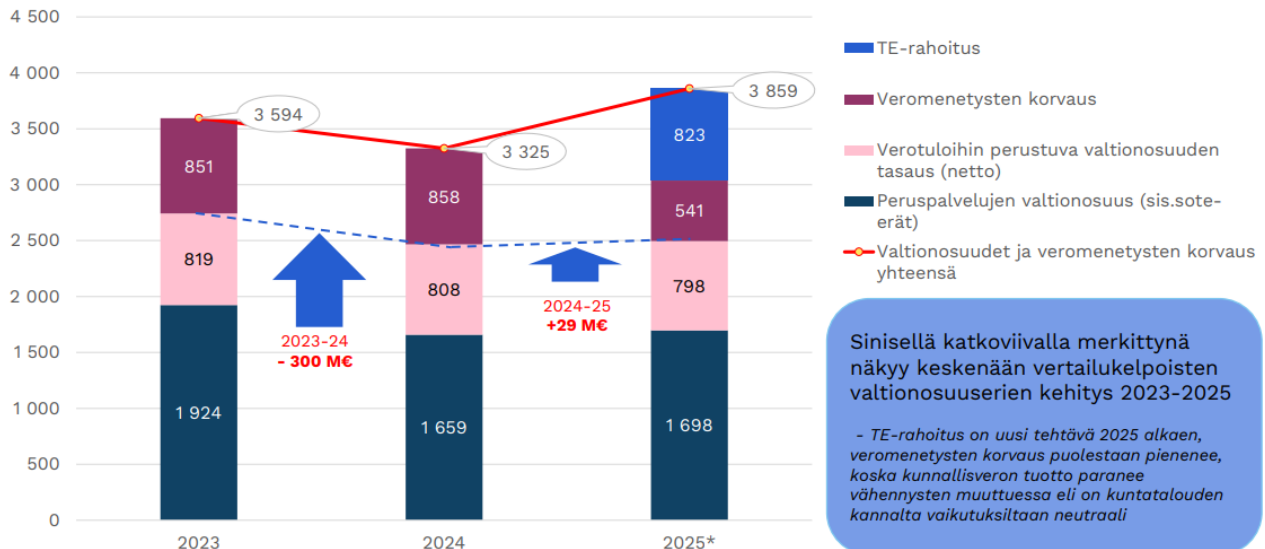
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen suuruus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Hallitusohjelman mukaisesti kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ei kuitenkaan koroteta vuosina 2024–2027. Korvauksen taso tarkistetaan seuraavan kerran varainhoitovuodelle 2028.

Vuoden 2024 valtionosuuksia koskeva lisäleikkaus jaksotetaan vuosille 2025–2027. Vuoden 2023 valtionosuuksien takautuva oikaisu siirtyy myöhemmäksi.

(Lähde: Kuntaliitto)

Kuntien VM-valtionosuudet yhteensä (milj. €) 2023-25*

* Vuoden 2025 osalta VM:n ennakkollinen laskelma 23.9.2024

Lähde: Kuntaliitto

Nurmeksen kaupungin talousarviossa peruspalveluiden valtionosuuksia arvioidaan saatavan 6,4 miljoonaa ja verotulojen tasaukseen perustuvaa valtionosuutta 4,6 miljoonaa euroa. Verotulomenetysten kompensatioiden osuus on 1,4 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksiksi arvioidaan -0,5 miljoonaa euroa. Yhteensä valtionosuuksia saadaan 11,95 miljoonaa euroa, jossa on lisäystä vuoden 2024 valtionosuuksiin noin 1 miljoonaa euroa (+9,4 %). Valtionosuusennusteet voivat vielä tarkentua ennen vuoden loppua.

Valtionosuuksien jakauma:

Valtionosuuksien jakauma	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TA 2025	Ero%
	13 534 293	10 928 466	11 954 165	9,4 %
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	8 312 171	5 203 190	6 429 232	23,6 %
Verotuloihin perust.valt.osuuden tasaus	4 095 854	4 567 844	4 637 475	1,5 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut. valtionos.	- 892 941	- 877 642	- 548 376	-37,5 %
Verotulomenetysten kompensatio	2 019 209	2 035 074	1 435 834	-29,4 %

Verotulot

Kunnanvaltuusto vahvisti 28.10.2024 vuoden 2025 veroprosentit seuraavasti:

- tuloveroprosentti 8,9
- yleinen kiinteistövero 1,05
- maapohjan kiinteistövero 1,30
- vakinainen asunto 0,47
- muu asuinrakennus 1,04
- yleishyödylliset yhteisöt kiinteistövero 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero 2,85

Kunnallisvero

Kunnallisvero on kunnan verotuloista merkittävin erä. Kunnassa asuvan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava ansiotulostaan kunnallisveroa. Ansiotuloa ovat esimerkiksi palkka- ja eläketulot. Pääomatuloista, kuten korkotuloista, vuokratuloista, luovutusvoitoista ja metsätalouden pääomatulosta, suoritetaan veroa vain valtiolle. Kunnallisverotuksessa verotettava tulo muodostuu veronalaisista tuloista vähennettynä lainsäädännössä määritellyin vähennyksin.

Nurmeksen kaupungin vuoden 2025 veroprosentit säilyvät ennallaan.

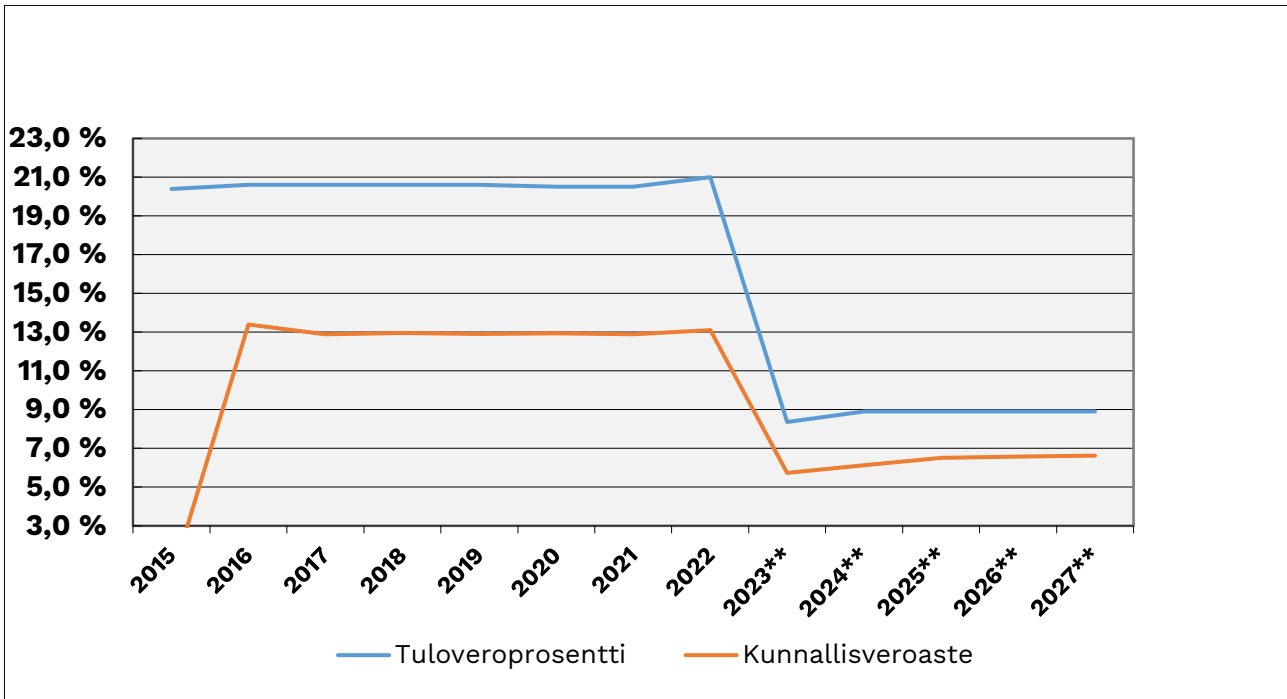
Vuoden 2025 talousarviossa nurmeslaisten ansiotulojen ennustetaan olevan yhteensä 219 miljoonaa euroa, josta vähennysten jälkeen verotettava tulo on 159,5 miljoonaa euroa. Kunnallisveroa kertyy maksuunpantavaksi 8,9 tuloveroprosentilla 14,197 miljoonaa euroa.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste											1 000 €
Verovuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027*	
Ansiotulot	192 668	192 329	193 395	198 200	203 913	211 969	215 959	217 940	220 256	222 924	
Maksettava vero	24 960	24 812	25 038	25 556	26 711	12 151	13 244	14 197	14 466	14 764	
<i>Tuloveroprosentti</i>	20,60 %	20,60 %	20,50 %	20,50 %	21,00 %	8,36 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	
<i>Kunnallisveroaste</i>	12,95 %	12,90 %	12,95 %	12,89 %	13,10 %	5,73 %	6,13 %	6,51 %	6,57 %	6,62 %	
<i>Erotus</i>	7,65 %	7,70 %	7,55 %	7,61 %	7,90 %	2,63 %	2,77 %	2,39 %	2,33 %	2,28 %	

Efektiivisen veroprosentin ja tuloveroprosentin muutokset Nurmeksessa 2018–2027

MAKSETTAVA KUNNALLIS-VERO						
VEROTETTAVA TULO	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Verotettava tulo 1000 €	127 196	145 346	148 804	159 513	162 535	165 884
<i>Muutos %</i>	2,0	14,3	2,4	7,2	1,9	2,1
Verotett. tulo €/Asukas	13 761	15 920	16 559	18 035	18 658	19 321
<i>Muutos %</i>	4,0	15,7	4,0	8,9	3,5	3,6
<i>Efektiivinen veroaste %</i>	13,10	5,73	6,13	6,51	6,57	6,62

Verotettavien tulojen ennako vuoden 2025 talousarviossa

Tuloveroprosentti ja kunnallisveroasteen (efektiivinen) kehitys

Yhteisövero

Yhteisön verotettava tulo on (niiden) veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotus. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä ovat osakeyhtiöiden lisäksi osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt.

Kuntien saama osuus yhteisöverosta jaetaan kuntien kesken vuosittain etukäteen vahvistettavien kuntakohtaisten jako-osuuksien perusteella. Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo.

Nurmeksien yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2025 määräytyy vuosien 2022 ja 2023 yhteisövero-osuuksien keskiarvon perusteella. Yritystoiminnan lisäksi kuntien jako-osuuteen vaikuttaa alueen metsäkeskuksen brutto-kantorahatulot ja kunnan metsien pinta-ala kyseisinä vuosina. Vuoden 2025 yhteisöverokanta on 20 %. Yhteisöveroa kertyy vuonna 2025 noin 2,8 miljoonaa euroa, kun vuonna 2024 yhteisöveroa kertyy tilitettäväksi arviolta 2,76 miljoonaa euroa.

Kiinteistövero

Kiinteistöveroa kertyy talousarviovuonna 2024 arviolta 2,4 miljoonaa euroa.

Verotulojen jakauma:

Verotulojen jakauma	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TA 2025	Ero%
	18 305 852	18 142 000	19 164 000	5,6 %
Kunnan tulovero	13 034 503	13 144 000	13 917 000	5,9 %
Kiinteistövero	2 249 788	2 404 000	2 420 000	0,7 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 021 561	2 594 000	2 827 000	9,0 %

3.2 Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet

Kuntalain muutoksen myötä valtuuston on asetettava määrärahojen lisäksi kullekin tulosalueelle määrä-, laatu- ja taloudellisuustavoitteet. Myös tavoitteiden sitovuus voidaan määritellä talousarviossa. Toiminnalliset tavoitteet on laadittu tulosalueittain valtuustoon nähden sitoviksi. Toiminnalliset tavoitteet sisältävät vuosittaista jatkuvaa toimintaa sekä valtuuston antamien erityistavoitteiden toteuttamistoimia.

Talousarvion laadinnassa on otettu huomioon strategian mukaiset tavoitteet ja niiden vaikutukset toimintaan. Suunnittelussa on huomioitu toimialojen ja tytäryhtiöiden kanssa käydyissä talousarvioneuvotteluissa esille nostetut asiat.

Vuoden 2025 toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty strategiassa määritellyn sektoriluokituksen mukaan: elinvoima, hyvinvointi, sijainti, imago ja konserni.

3.3 Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet

Määrärahat ovat käytettävissä kunnan lakimääräisiin tehtäviin ilman eri perusteluja ja kaupunginvaltuuston päätöksellä kaupungille otettuihin tehtäviin. Kaupungin toimialaa ei saa laajentaa ilman valtuuston tekemää päätöstä. Toimialamuutokset on esitettävä talousarvioperusteluissa.

Talousarviokirjassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat koko kaupungin toimintakate, tulosalueiden toimintakatteet, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut (nettona) sekä suunnitelman mukaiset poistot yhteensä. *Investointimäärärahat ovat sitovia hankekohtaisesti nettona.* Rahoituslaskelman sitovia tavoitteita ovat toiminnan ja investointien rahavirta sekä rahavarojen muutos.

Käyttötalouden perustelujen sitovuudesta on otettava huomioon lisäksi se, että mikäli kuntalaisille tuotettavassa palveluvalikoimassa, palvelutuotannon määrässä tai laadussa tai palveluverkossa tapahtuu talousarvioon nähden oleellisia muutoksia, on muutokset tuotava kaupunginvaltuustoon.

Määrärahoja koskevat perusteluosan tekstit ohjaavat tulosalueiden toimintaa. Mikäli perusteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia, on niistä informoitava kaupunginhallitusta.

Talousarvio on laadittu jokaiselle tulosyksikölle kustannuspaikoittain sekä tarvittaessa toiminnoittain ja kohteittain. Talousarviokirjassa esitetään toimintatuotot ja toimintakulut nettona tulosalueittain sekä tarkemmin eriteltynä toimialoittain.

Käyttösuunnitelman on pysyttävä valtuuston antamissa tulosaluekohtaisissa rajoituksissa ja tavoitteissa. Jos hanketta ei ole mainittu talousarvioperusteluissa ja se ylittää tulosalueen toimintakatteen, voi hanke toteutua vain kaupunginvaltuuston hyväksynnällä. Hyväksytyin toimintakatteen sisällä tulosalue voi muuttaa talouttaan itsenäisesti.

Tulosalueiden ja toimialojen ei tarvitse tehdä erillisiä käyttötaloussuunnitelmia, jos kaupunginhallitus tai lautakunta ei erikseen määrää.

Kaupunginhallitus raportoi valtuustolle tavoitteiden toteutumisesta osavuosiraportoinnin ja tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuosiraportit laaditaan maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun lopun tilanteista ja koko toimintavuosi raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Konserniyhtiöiden toiminnallisten tavoitteiden toteumat raportoidaan toisen (kesäkuun) osavuosikatsauksen yhteydessä.

Lautakunnat päättävät omalta hallintokunnaltaan vaadittavasta sisäisestä raportoinnista.

Talousarviolainojen ottaminen ja lyhentäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä joko kotimaisia ja/tai ulkomaisia lainoja niin, että päätös koskee

- lainan ennenaikaista takaisinmaksamista sekä lainaehtojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa
- talousarviolainaa, jonka laina-aika on vähintään kaksi vuotta ja enintään 20 vuotta
- talousarviolainaa, jonka nimelliskorko lainanotosta päätettäessä voi olla enintään 5 prosenttia
- talousarviolainaa, jonka emissiokurssin ja nimelliskoron perusteella laskettava efektiivinen korkoprosentti saa olla enintään 5 prosenttia.

Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisen lainan enimmäis- ja vähimmäiskorosta enintään hyväksytyssä talousarviossa olevan lainakannan verran. Vaihtosopimuksia voidaan tehdä kotimaisen tai ulkomaisen osapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottokelpoisuus on hyvä.

Tilapäisluoton ottaminen

Talusojohtajalla on maksuvalmiuden turvaamiseksi oikeus ottaa kassalainoja, joita saa kulloinkin olla enintään 6 miljoonaa euroa.

Tilapäisten kassalainojen ja tytäryhtiölainojen myöntäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää korkeintaan kahden vuoden mittaisia ja korkeintaan 100 000 euron suuruisia väliaikaisrahoituksia yhdistyksien tai yhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen. Väliaikaisrahoituksen ehtona on, että Leader tai muu luotettava julkinen rahoittaja on tehnyt hankkeesta positiivisen rahoituspäätöksen. Kaupunginhallitus arvioi jokaisen lainan erikseen. Kaupunginhallitus päättää talousarviossa hyväksytyjen investointilainojen antamisesta tytäryhtiöille.

4 Käyttötalousosa

Kaupunki järjestää ja tuottaa hyvinvointi- ja elinvoimapalveluja. Kaupungin tuotanto-organisaatio jakaantuu hyvinvointi- ja elinvoimapalveluihin.

Elinvoimapalvelut muodostuvat kaupunginhallituksen ja kaupunkirakennepalvelujen toimialoista.

Elinvoimapalvelujen kaupunginhallituksen toimiala vastaa erityisesti elinvoiman ja työllisyyden edistämisestä, sekä strategisesta maankäytöstä. Se vastaa koko organisaation ja rajapintojen hallinnon, henkilöstön, talouden ja työllisyyden, sekä konserniohjauksen yhteensovittamisesta ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä.

Elinvoimapalvelujen kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on toimiva ja turvallinen kaupunki, joka vastaa hyvin asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeita.

Hyvinvointipalvelut toimiala vastaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta sekä vaikuttamistoimielinten toiminnasta. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmä yhteen sovittaa Hyvinvointipalvelut -toimialan toimintaa. Johtoryhmä koostuu hyvinvointipalvelujen toimialan johtavista viranhaltijoista.

Toimialat jakautuvat tulosalueisiin, joista osa jakautuu tulosyksiköihin.

Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut, ruokahuoltopalvelut ja maaseutupalvelut.

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, jotka ovat maankäyttö- ja lupapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuvat maankäytön ja lupa-asioiden (rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosyksiköihin. Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosyksikköä, kiinteistöpalvelut ja kunnossapito. Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulosyksikkö.

Hyvinvointipalvelujen toimiala jakautuu neljään tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-aikapalvelut ja kulttuuripalvelut. Opetus- ja koulutuspalvelut tulosalueen tulosyksiköitä ovat: Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu, Nurmeksen lukio ja Ylä-Karjalan kansalaisopisto. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat varhaiskasvatuksen alue 1 ja varhaiskasvatuksen alue 2 tulosyksiköt. Vapaa-aikapalvelujen tulosyksiköt ovat nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Kulttuuripalveluissa on kolme tulosyksikköä: kulttuuritoimi, kirjastopalvelut ja museo.

Kirjanpidon takia hyvinvointivointipalveluissa on käytössä hyvinvointipalveluiden hallinnon tulosalue ja kaupunkirakennepalveluissa kaupunkirakennepalveluiden hallinnon tulosalue. Näiden teknisten, hallintosäännöstä poikkeavien, tulosalueiden talousarviota ei esitetä talousarviossa, vaan summat kuuluvat suoraan toimialojen talousarvioihin. Hallinnon tulosalueiden kustannukset vyörytetään tilastoinnissa muille tulosalueille.

4.1 Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisessa vakiomuotoisessa tilintarkastuskertomuksessa annetaan mm. lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esimiehiä toiminnan valvontavastuusta.

Talousarviossa asetetaan valtuuston nähdén sitovat talousarviotavoitteet. Tilivelvollisia ovat myös luottamushenkilöt. Tilivelvollisen määrittää lopullisesti tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä.

Tilivelvolliset vuoden 2025 talousarviossa tulosalueittain

Nurmeksen kaupunki kokonaisuudessaan: Kaupunginhallitus, Kaupunginjohtaja, Talousjohtaja

Kaupunginhallituksen toimiala: Kaupunginhallitus, Kaupunginjohtaja, Talousjohtaja

- Hallintopalvelut: Hallintojohtaja
- Ruokapalvelut: Ruokapalvelupäällikkö
- Maaseutupalvelut: Hallintojohtaja

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala: Kaupunkirakennelautakunta, Tekninen johtaja

- Kuntatekniikan palvelut: Tekninen johtaja
- Maankäyttö- ja lupapalvelut: Maankäyttöpäällikkö
- Tilapalvelut: Tekninen johtaja

Hyvinvointipalvelujen toimiala: Hyvinvointilautakunta, Hyvinvointijohtaja

- Kulttuuripalvelut: Kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö
- Opetus- ja koulutuspalvelut: Hyvinvointijohtaja
- Vapaa-aikapalvelut: Vapaa-aikapalvelujen tulosaluepäällikkö
- Varhaiskasvatuspalvelut: Varhaiskasvatuksen tulosaluepäällikkö

Investoinnit toteuttavien yksiköiden mukaisesti tekninen johtaja, hyvinvointijohtaja, kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö tai hallintojohtaja

4.2 Käyttötalouden perusteet

Talousarvion laadinnassa on käytetty palkankorotuksien laskennassa 3 prosentin korotusta vuodelle 2025. Sivukulut määräytyvät oheisen taulukon mukaisesti:

Työn sivukulut	2023	2024	TA2025
KuEL-palkkaperusteinen eläkemaksu	16,62 %	17,30 %	16,60 %
VAEL-maksut	16,38 %	17,23 %	17,36 %
Työkyvyttömyyseläkemaksu	1,14 %	0,65 %	0,59 %
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,34 %	1,16 %	1,75 %
Työttömyysvakuutusmaksu	1,80 %	0,95 %	0,70 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,00281 %	0,00284 %	0,00284 %

Myöhemmissä taulukoissa esitys LTK tarkoittaa lautakunnan hyväksymää talousarvioesitystä ennen kaupunginjohtajan talousarvioneuvotteluja. TA 2025, SV1 2026 ja SV2 2027 ovat valtuuston käsittelyn jälkeen valtuuston hyväksymiä talousarvion päätöksiä.

Suunnitelmavuosien SV2026 ja SV2027 talousarviossa vuokratuloja on kasvatettu 1 %, palkkoja 2,5 % ja muita menoja 1 % edellisestä vuodesta, kokouspalkkiot on pidetty vuoden 2025 tasossa. Sisäiset erät on pidetty vuoden 2025 tasossa.

5 Toimialojen talousarviotavoitteet

Nurmes

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot							
Myyntituotot	2 912 402	2 670 706	2 489 707	2 489 707	-6,8 %	2 489 707	2 489 707
Maksutuotot	304 830	250 000	236 100	236 100	-5,6 %	236 100	236 100
Tuet ja avustukset	742 342	799 864	444 696	480 810	-39,9 %	444 696	444 696
Muut toimintatuotot	8 937 084	8 984 805	8 521 774	8 521 774	-5,2 %	8 558 237	8 595 066
Toimintatuotot	12 896 658	12 705 375	11 692 277	11 728 391	-7,7 %	11 728 740	11 765 569
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-17 956 525	-18 395 433	-17 785 039	-17 595 886	-4,3 %	-17 837 578	-18 279 091
Palkat ja palkkiot	-14 377 659	-14 800 170	-14 361 713	-14 238 020	-3,8 %	-14 439 034	-14 808 707
Henkilösivukulut	-3 578 866	-3 595 263	-3 423 326	-3 357 866	-6,6 %	-3 398 544	-3 470 384
Eläkekulut	-3 061 240	-3 237 881	-3 076 711	-2 967 821	-8,3 %	-3 002 739	-3 064 381
Muut henkilösivukulut	- 517 625	- 357 382	- 346 615	- 390 045	9,1 %	- 395 805	- 406 003
Palvelujen ostot	-10 580 117	-10 606 662	-11 699 517	-11 466 192	8,1 %	-11 518 325	-11 615 383
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 245 123	-3 444 600	-3 467 463	-3 408 463	-1,0 %	-3 442 572	-3 476 997
Avustukset	-1 811 996	-1 599 100	-2 214 800	-2 214 800	38,5 %	-2 236 948	-2 259 317
Muut toimintakulut	-5 421 900	-5 728 375	-5 546 555	-5 531 555	-3,4 %	-5 544 447	-5 557 463
Toimintakulut	-39 015 662	-39 774 170	-40 713 374	-40 216 896	1,1 %	-40 579 870	-41 188 251
Toimintakate	-26 055 029	-27 044 795	-28 993 097	-28 460 505	5,2 %	-28 823 130	-29 394 682
Verotulot	18 305 852	18 142 000	19 164 000	19 164 000	5,6 %	20 081 000	20 334 000
Valtionosuudet	13 534 293	10 928 466	11 954 165	11 954 165	9,4 %	11 804 165	11 654 165
Korkotuotot	792 210	800 000	800 000	800 000	0,0 %	800 000	800 000
Muut rahoitustuotot	568 529	550 000	550 000	550 000	0,0 %	550 000	550 000
Korkokulut	- 377 425	- 495 000	- 450 015	- 450 015	-9,1 %	- 450 015	- 450 015
Muut rahoituskulut	-16 569	0	0	0	0,0 %	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	966 746	855 000	899 985	899 985	5,3 %	899 985	899 985
Vuosikate	6 751 862	2 880 671	3 025 053	3 557 645	23,5 %	3 962 020	3 493 468
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-4 858 854	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0 %	-4 557 000	-4 201 667
Arvonalentumiset	-1 000 000	0	0	0	0,0 %	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-5 858 854	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0 %	-4 557 000	-4 201 667
Tilikauden tulos	856 208	-1 777 229	-1 644 947	-1 101 255	-38,0 %	- 594 980	- 708 199
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	510 793	-1 086 129	- 953 847	- 412 955	-62,0 %	41 220	- 156 899

5.1 Kaupunginhallituksen toimiala

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Kaupunginhallituksen toimiala vastaa kunnan yleisistä hallinnollisista toimintaedellytyksistä, asioiden valmistelusta kaupunginhallitukselle, ruokapalveluista ja maaseutuhallinnon järjestämisestä. Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut ja ruokapalvelut.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Toimialan henkilöstömäärältään suurin tulosalue on ruokapalvelut. Ruokapalveluissa työskentelee 12 vakinaista ruokapalvelutyöntekijää ja 1 ruokapalveluesimies. Hallintopalvelut tulosalueella työskentelevät kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, johdon sihteeri, työsuojelupäällikkö, asiantuntijapäällikkö, työllisyysohjaaja, työllisyyskoordinaattori, henkilöstö- ja maahanmuuttkoordinaattori ja kaksi toimistosihiteeriä. Lomituspalveluiden toimipiste on Kuntalaisten Talolla Valtimolla. Asiakaspalvelupäiviä järjestetään muissa yhteistoiminta-alueiden kunnissa. Hallintopalvelulla on asiakaspalvelupisteet sekä Kuntalaisten Talolla että kaupungintalolla, hallintopalvelujen toimipiste on kaupungintalolla. Ruokapalveluilla on valmistuskeittiö koulukeskuksessa Valtimon pitäjässä sekä 3 jakelukeittiötä Nurmeksen taajamassa.

Nurmeksen maaseutuhallinnon toiminnot siirtyivät ostopalveluina 1.1.2021 osaksi Liperin kunnan järjestämiä Joensuun seudun maaseutupalveluita, eikä maaseutuhallinto kuulu enää kaupungin toimintaorganisaatioon. Hallintosäännön mukaisesti maaseutuhallinto on kuitenkin oma tulosalueensa, jonka taloutta seurataan toimintakatetasolla valtuuston nähdessä sitovasti. Vuoden 2025 talousarviossa maaseutuhallinnon toimintakatteen sitovuus on -79 453 euroa.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus vastaa kaupunginhallituksen toimialan omien tehtäväalueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Hallintosäännön ja konserniohjeen päivitys: Viimeisin päivitetty hallintosääntö on tullut voimaan 1.3.2024. Nyt voimassa oleva konserniohje on vahvistettu kaupunginvaltuustossa 26.2.2024.

Toimialan riskienhallinta

Toimialan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimialan toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit, sekä vahinkoriskit.

Etätöitä toteutetaan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Erityisen suuret taloudelliset ja toiminnalliset riskit ovat ruokapalvelussa, jossa toiminta voidaan joutua hyvin nopeasti muuttamaan asiakasorganisaatioiden toiminnan muuttuessa. Kuorimitukseen pyritään vaikuttamaan tilanteen mukaisilla toimintaohjeilla, työvuorosuunnittelussa, työtehtävien ja lomien uudelleen järjestelyissä mahdollisuuksien mukaan.

Ruokapalvelut tulosalueella toimintaympäristön muutos hyvinvointialueen tukipalvelujen tuottamisen osalta on vaikutuksiltaan erittäin suuri. Elintarveturvallisuuden riskit ovat edelleen merkittäviä, niihin varaudutaan tehostamalla omavalvontaa ja ottamalla käyttöön uusi sähköinen omavalvontajärjestelmä.

Henkilöstöriski on kohonnut asiantuntijahallinnassa. Toimenpiteet riskien pienentämiseksi kaikilla tulosalueilla ovat rekrytointi, uusien sijaisten nimeäminen ja heidän perehdyttämisensä. Talous- ja palkkahallinnon hoitaminen on siirretty Meidän IT ja Talous Oy:lle.

Kunta- ja aluevaalien toteutuksessa riskeinä ovat henkilöstön vaihtuvuus vaalitehtävissä. Ennakoöänestyksen vaalivirkailijoista valtaosa on hoitanut tehtävää oman toimen ohessa. Riskiin varaudutaan pyrkimällä rekrytoimaan aikaisempaa enemmän määräaikaista vaalivirkailijoita.

Kaupunginhallituksen
toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 104 723	1 099 476	1 035 812	1 035 812	-5,8 %	1 035 812	1 035 812
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset	419 335	360 000	234 400	234 400	-34,9 %	234 400	234 400
Muut toimintatuotot	154 615	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintatuotot	1 678 674	1 459 476	1 270 212	1 270 212	-13,0 %	1 270 212	1 270 212
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-1 873 665	-1 966 085	-1 493 660	-1 489 191	-24,3 %	-1 513 603	-1 553 352
Palkat ja palkkiot	-1 520 986	-1 616 941	-1 229 235	-1 229 235	-24,0 %	-1 249 689	-1 282 988
Henkilösivukulut	-352 679	-349 144	-264 425	-259 956	-25,5 %	-263 914	-270 364
Eläkekulut	-297 506	-313 229	-237 869	-230 002	-26,6 %	-233 396	-238 925
Muut henkilösivukulut	-55 173	-35 915	-26 556	-29 954	-16,6 %	-30 518	-31 439
Palvelujen ostot	-3 246 590	-3 607 190	-4 746 351	-4 746 351	31,6 %	-4 793 537	-4 841 198
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-449 293	-543 350	-437 670	-437 670	-19,4 %	-442 049	-446 469
Avustukset	-1 037 115	-936 800	-1 555 800	-1 555 800	66,1 %	-1 571 358	-1 587 072
Muut toimintakulut	-819 334	-750 785	-773 854	-773 854	3,1 %	-774 747	-775 648
Toimintakulut	-7 425 998	-7 804 210	-9 007 335	-9 002 866	15,4 %	-9 095 294	-9 203 739
Toimintakate	-5 747 325	-6 344 734	-7 737 123	-7 732 654	21,9 %	-7 825 082	-7 933 527
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-87 065	-81 600	-76 300	-76 300	-6,5 %	-71 700	-71 100
Poistot ja arvonalentumiset	-87 065	-81 600	-76 300	-76 300	-6,5 %	-71 700	-71 100
Tilikauden tulos	-5 834 390	-6 426 334	-7 813 423	-7 808 954	21,5 %	-7 896 782	-8 004 627
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 834 390	-6 426 334	-7 813 423	-7 808 954	21,5 %	-7 896 782	-8 004 627

5.1.1 Hallintopalvelut

Tulosalueen yleiskuvas

Hallintopalvelut huolehtii valtuuston, kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan, henkilöstöjaoston, yhteistoimintakunnan ja vaikuttamistoimielinten toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä. Hallintopalvelut vastaa talouden ja konserniohjauksen yhteensovittamisesta, työllisyyden edistämisestä, kotouttamispalveluista sekä strategisesta maankäytöstä. Se vastaa organisaation hallinnon, henkilöstön, työsuojelun, yhteistoiminnan, viestinnän ja työllisyyden, kotouttamisen yhteensovittamisesta ja rajapinnoista.

Tulosalueella kaupunginhallitus jakaa 10 000 euroa osallistavaan budjetointiin sekä 500 euroa vaipparahaa jokaisen uuden syntyneen nurmeslaisen perheille.

Hallintopalvelujen alueella on meneillään useita hankkeita, jotka kestävät vuoden 2026–2027 loppuun saakka. TNO-hanke (tietoa, neuvontaa ja ohjausta), jonka tavoitteena on Pohjois-Karjalan maakunnan asukkaiden nopea työllistyminen ja koulutautuminen matalalla kynnyksellä. Jokaiseen Pohjois-Karjalan kuntaan on perustettu oma työllisyyden palvelupiste ja Nurmeksessa Luotsi Nurmes, on käynnistynyt 1.8.2024 jatkuen vuoden 2026 loppuun. Nurmes-Lieksa-Juuka alueella on yksi yhteinen palveluneuvoja, joka opastaa ja ohjaa sekä neuvoo työttömiä työnhakijoita. Fyysisten palvelupisteiden lisäksi asiakkaille tarjotaan digitaalisia palveluja ja kehitämme sisältöä kuntien asukkaiden tarpeiden mukaan.

Kuhina -Järjestötyöllistäminen työllisyyden ekosysteemissä -hanke on aloittanut toimintansa vuoden alussa lähes koko Pohjois-Karjalan alueella, jossa myös Nurmeksens kaupunki on osallisena. Kuhinan työhönvalmennus tarjoaa yksilöllistä valmennusta työllistymiseensä tukea tarvitseville työttömille työnhakijoille. Työhönvalmennuksen tavoitteena on nopea työelämään kiinnittyminen ja pysyvämpi työllistyminen. Kuhinassa hyödynnetään muun muassa myös järjestökentän tarjoamia työmahdollisuuksia kuten työkokeilua kohti pysyvämpää työllistymistä. Järjestöjakson aikana on mahdollista muun muassa kehittää omaa osaamista, vahvistaa kielitaitoa tai voit saada tietoa työkyvystäsi käytännön työtehtävien kautta. Tämän hankkeen kautta tavoitteena on saada työhönvalmennukseen Nurmeksessa seitsemän henkilöä per vuosi. Nurmeksessa hankkeen avulla pyritään työllistämään maahanmuuttajia. Hanke kestää vuoden 2026 loppuun saakka.

Talent Hub Eastern Finland -hanke, joka kestää 31.8.2027 saakka. Hanketta toteuttavat Itä-Suomen yliopisto (pää toteuttaja), Savonia-ammattikorkeakoulu Oy, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä, Savon Koulutuskuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Hankkeen kautta autetaan työnantajia tunnistamaan kansainvälisten opiskelijoiden potentiaalin ja löytämään osaavaa työvoimaa. Hankkeen kautta tarjotaan tukea ja konkreettisia työkaluja kansainvälisten työntekijöiden rekrytointiin, perehdyttämiseen ja kielen oppimiseen työpaikalla sekä suomalaisen työkuultuuriin sopeutumiseen. Tavoitteena on, että kynnys kansainvälisten osaajien palkkaamiseen madaltuu ja siitä tulee luonteva osa organisaatioiden jokapäiväistä toimintaa.

Maahanmuutto kaupungissa on lisääntynyt ja tarve maahanmuuton koordinaatiolle ja kotouttamiselle on kasvanut. Maahanmuuttajatyössä valmistaudutaan 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislain uudistukseen, jossa kunnan tehtäväksi tulee erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen vahvistaminen sekä eri toimijoiden vastuiden selkeyttäminen ja monialaisen yhteistyön kehittäminen. Nurmeksens kaupunki on saanut hyväksytyin rahoituspäätöksen ELO-hanke aloittamisesta 1.1.2025 alkaen. Hanke kestää 30.6.2027 saakka. Hankkeessa työskentelee kotoutumisasiantuntija, joka vastaa hankkeen neljän työpaketin toteutumisesta. Nämä neljä työpakettia ovat oleskelulupaneuvonnan osaaminen ja tarjonnan turvaaminen maakunnallisesti, maahan muuttaneiden asettautumis- ja kotoutumispalveluiden kehittäminen ja vaikiinnuttaminen maakunnallisesti, asiakasosallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittäminen sekä hankehallinto ja viestintä. Tämän hankkeen kautta on tavoite yhtenäistää ja mahdollistaa asiakkaille tasalaatuiset palvelut koko Pohjois-Karjalan maakunnassa. Lisäksi otetaan käyttöön kotodigi-järjestelmä vuoden 2025 aikana. Tulemme järjestämään muutaman kurssin suomen kielen opetusta Nurmeksens muuttaneille maahanmuuttajille ja oleskeluluvan saaneille vuoden 2025 aikana.

Pohjois-Karjalan työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025, jonka myötä TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja työvoimapalveluista tulee osa kunnan peruspalveluja. Uudistuksen myötä kaikki Pohjois-Karjalan 13 kuntaa muodostavat yhteisen työllisyysalueen, jonka vastuukuntana toimii Joensuu kaupunki. Uudistus tuo runsaasti muutoksia työllisyysasioiden hoitoon. Työllisyysalueen aluejaon mukaisesti Nurmes kuuluu Pielisen Karjalan palvelualueen yhdessä Juuan ja Lieksan kanssa. Nurmes tekee tiivistä yhteistyötä maakunnallisesti ja palvelualueen eri työllisyystahojen ja kumppaneiden kanssa. Työllisyyspalvelujen muutokseen liittyen Nurmes ostaa työkykykoordinaattorin palvelua Juuan kunnalta (40 %). Ostopalvelu kokeilu on määräaikainen. Hallintopalvelujen talousarviossa työllisyyspalvelujen talousarvion laadinta on ollut hankalaa joutuin muun muassa seuraavista asioista: kuntien osuus työttömyystukien rahoituksesta laajenee vuoden 2025 alussa TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä. Työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat jatkossa osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu koskee jatkossa myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistuu ja rahoitusosuus kasvaa portaittain työttömyyden pitkittyessä. Tähän asti Kela on laskuttanut kunnilta osan työmarkkinatuesta silloin, kun henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella 300 päivää tai pidempään. 1.1.2025 alkaen Kela laskuttaa kuntaa henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyystukea 101 päivää. Nurmeksens kaupunki ottaa käyttöön 1.1.2025 alkaen työllistämisen kuntalisän. Kaupunki maksaa palkkion nurmeslaisen työttömän työnhakijan työllistämisestä työnantajalle. Toimintaympäristön muutoksessa ja haastavassa työmarkkinatilanteessa kaupungin on perusteltua tarjota työnantajille palveluita ja tukea, jotka edistävät myös työttömien nurmeslaisten työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tällä hetkellä kuntalisä

on käytössä kahdellatoista Pohjois-Karjalan kunnassa ja sen myöntämisen ehdot vaihtelevat kunnittain. Kuntien toteuttaman työhönvalmennuksen ja kuntalisän yhdistelmä edistää työttömän työnhakijan polkua tuettujen välityömarkkinoiden kautta työhön ja opiskelemaan tai osaamisen perusteella suoraan avoimille työmarkkinoille. Kuntalisä sujuvoittaa työhönvalmennuspalvelusta työhön siirtymistä ja lisää omalta osaltaan valmennustyön vaikuttavuutta. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä työllistämisen kuntalisään on kohdennettu 25 000 €.

Vuoden 2025 aika käynnistyy hallintopalvelujen puolella myös useita projekteja kuten esimerkiksi kaupungin internetsivujen päivitys projekti (Julkkari), laskujen automatisointi (tekoälyprojekti), henkilöstöhallinnon järjestelmän muuttaminen Populuksesta Perconeciin ja työajanseurannan ja työvuorosunnittelun vaihtaminen uuteen järjestelmään, kun Esmikko- järjestelmän käyttötuki ja järjestelmän käyttö päättyy maaliskuun lopussa.

Keväällä 2025 käydään sekä kunta- että hyvinvointialuevaalit. Uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen kunta - ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön on tärkeää.

Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	628 578	357 000	272 400	272 400	-23,7 %	272 400	272 400
Toimintakulut	-6 433 135	-6 638 170	-7 930 341	-7 927 425	19,4 %	-8 002 131	-8 092 488
Toimintakate	-5 804 557	-6 281 170	-7 657 941	-7 655 025	21,9 %	-7 729 731	-7 820 088
Suunnitelman muk. poistot	-51 135	-50 100	-50 100	-50 100	0,0 %	-58 100	-57 700
Tilikauden tulos	-5 855 693	-6 331 270	-7 708 041	-7 705 125	21,7 %	-7 787 831	-7 877 788

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Etä- ja tulkkauspalvelupilotointi Valtimon Kuntalaisten Talolla (Valtiovarainministeriön hanke). Sähköinen asiointi moduuliratkaisun kautta.	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Asukasmarkkinointi, osallistuminen messuilla ja eri tapahtumiin sekä somekampanjointia.	1415 Kaupungin-hallitus
IMAGO	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Nurmeksen kaupungin www-sivujen julkaisualustan vaihdos WordPress pohjaiseksi. Tavoitteena sisällöntuotannon helppous ja tiedottajien määrän lisääminen sekä visuaalisemmat sivut. Saavutettavuuden parantaminen.	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Näkyvä tontti- ja asuntomarkkinointi. Eri tapahtumissa kuten esim. messuilla, Kesätoritapahtumissa. Lisäksi somekampanja, mainosvideot tontti- ja asuntomarkkinoinnista.	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Henkilöstöohjelman laadinnan jatkaminen vuonna 2025. Kuntastrategian ja henkilöstöohjelman yhteen nivominen.	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Nurmeksen kaupungin strategian päivittäminen ja sen pohjalta laadittavat toimenpideohjelmät	1415 Kaupungin-hallitus
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Konsernirakenteen linjaukset: Määritetään kaupungin omistajapolitiikka omaisuuslajeittain ja konserniyhteisöittäin sekä tehdään ehdotus tarvittavista muutoksista konsernirakenteeseen. Perustetaan kaupunginjohtajan nimeämä työryhmä tehtävää varten.	1415 Kaupungin-hallitus

ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	<p>Työllisyyden edistäminen ja kokonaistyöttömyyden pienentäminen.</p> <p>Työvoiman tarvetta vastaavan osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen mukaan lukien työ- ja opiskeluperäinen maahanmuutto.</p> <p>Työvoiman ja opiskelijoiden kiinnittyminen paikkakunnan työpaikkoihin.</p> <p>Työllisyyden hoidon resurssien tuloksellinen ja vaikuttava kohdentaminen.</p> <p>Nurmeksen työllisyyden ekosysteemin kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kesken.</p> <p>Pielisen Karjalan työllisyyspalvelualueen yhteiset käytännöt ja yhteistyön vahvistaminen asiakkaiden hyväksi</p> <p>Nuorten monialaisen palvelun (ohjaamo) kehittäminen</p> <p>Kuntalisän käyttöönotto. Tavoitteena on työllistää tätä kautta kahdeksan henkilöä.</p>	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	<p>Maahan muuttaneiden kuntalaisten kotoutumisen edistäminen kotoutumis- ja työllisyyspalveluilla sekä suomen kielen ja yhteiskuntaorientaation opetuksella. Paikallisen ja maakunnallisen kotouttamista edistävän yhteistyön ja palveluiden kehittäminen, tavoitteena erityisesti maahan muuttaneiden opiskelu- ja työllistymis- sekä yrittäjyysmahdollisuuksien parantaminen.</p>	1415 Kaupunginhallitus
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	<p>Henkilöstön työhyvinvointi</p> <p>Työhyvinvointikyselyn uudistaminen, tulokset ja siitä tehtävät johtopäätökset sekä toimenpiteet vastuuhenkilöineen sekä sairaspoissaolot.</p> <p>Työkykyjohtamisen projektin osalta sovittujen toimenpiteiden eteenpäin vieminen (toimialojen yhteistyön edistäminen ja työkykyjohtamisen osaamisen vahvistamista).</p>	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	<p>Osallistava budjetointi</p> <p>Osallistavassa budjetoinnissa nurmeslaiset kutsutaan mukaan kehittämään omaa kaupunkia. Asukkaat pääsevät päättämään siitä, miten julkisia varoja käytetään. Talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitettiin 10.000 euroa. Virkakoneisto valmistelee esitykset asukkaiden aloitteiden pohjalta ja asukkaat äänestävät, mitkä esitykset pääsevät toteutukseen.</p>	1415 Kaupunginhallitus
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	<p>Laaditaan selkeät mitattavat mittarit talousarviovuoden 2026 tavoitteisiin.</p>	1415 Kaupunginhallitus

5.1.2 Ruokahuoltopalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Ruokapalvelussa on 13 vakituista työntekijää viidessä eri toimipisteessä, Valtimon tuotantokeittiössä sekä Kirkkokadun ja Porokylän koulujen palvelukeittiöissä sekä Rekulan ja Nurmesjärven päiväkotien keittiöissä.

Valtimon tuotantokeittiössä valmistetaan arkisin noin 1100 aterialla päivässä. Ateriat kuljetetaan kylmänä kouluille ja päiväkoiteihin. Kouluilla ruokapalvelun henkilökunta lämmittää ja tarjoilee ateriat oppilaille.

Suurimmat toimintakulut ruokapalveluilla ovat henkilöstökulut ja elintarvikkeiden hankintakulut. Muita merkittäviä kustannuksia ovat koneiden ja laitteiden huolto- ja korjauskustannukset, kuljetuskustannukset sekä ICT-palvelut.

Ruokapalvelun henkilökunta käsittelee ruokapalvelun ajankohtaisia asioita kuukausittain pidettävissä henkilöstöpalaverissa. Nurmeksen kaupungin sisäisten asiakkaiden ajankohtaisia ruokapalveluun liittyviä asioita käsitellään vähintäänkin kaksi kertaa vuodessa kokoontuvassa ravitsemistyöryhmässä. Lisäksi ruokapalvelupäällikkö ja -vastaava tapaavat päiväkoitiapulaisia vähintään kaksi kertaa vuodessa ruokapalveluun liittyvissä asioissa.

Ruokapalvelut on ollut mukana Portaat luomuun ohjelmassa vuodesta 2020. Eniten käyttämämme luomutuotteet ovat luomumaito, luomuhiutaleet sekä luomunäkkileipä. Käyttämämme luomutuotteiden osuus on tuona aikana lisääntynyt 14 prosentista 21 prosenttiin. Tavoittelemme Maa- ja metsätalousministeriön Luomu 2.0 -ohjelman mukaisesti Luomun käytön lisäämistä 25 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Vuonna 2023 ruokapalvelun käyttämien elintarvikkeiden kotimaisuusaste oli 82 %. Pyrimme säilyttämään elintarvikkeiden kotimaisuusasteen vähintään samalla tasolla tulevaisuudessakin.

Seuraamme tuottamamme ruokahävikin määrää aktiivisesti Biovaaka -sovelluksen avulla. Tarkastelemme päiväkohtaisesti muodostuneen lautas- ja linjastohävikin määrää. Olemme saaneet ruokahävikkiä merkittävästi vähenemään vuoden 2023 aikana. Lautashävikki on vähentynyt 5 g ruokailijaa kohden päivässä. Linjastohävikki eli lautasella käymättömän, biojätteen menevän ruoan määrä on vähentynyt 16 g ruokailijaa kohden päivässä. Kaikki hävikki yhteensä on vähentynyt yli 10 kg päivää kohti.

Ruokahuoltopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	1 050 096	1 102 476	997 812	997 812	-9,5 %	997 812	997 812
Toimintakulut	- 920 755	-1 086 791	- 997 494	- 995 941	-8,4 %	-1 012 868	-1 030 153
Toimintakate	129 340	15 685	318	1 871	-88,1 %	-15 056	-32 341
Suunnitelman muk. poistot	-35 929	-31 500	-26 200	-26 200	-16,8 %	-13 600	-13 400
Tilikauden tulos	93 411	-15 815	-25 882	-24 329	53,8 %	-28 656	-45 741

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Ruokapalvelu tavoittelee ympäristövastuullisempia toimintatapoja keittiöjätteen lajittelussa ja kierrättämisessä. Kartoitetaan koulujen ja päiväkotien lajittelupisteiden lajitteluastiat. Hankitaan puuttuvat lajitteluastiat ja niille tyhjennys. Laaditaan keittiöjätteiden lajitteluohje.	1470 Ruokahuoltopalvelut
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Ruokapalvelun asiakkailta kerätään palautetta. Toteutetaan asiakastyytyväisyyskyselyt kouluissa ja päiväkodeissa. Toteutetaan kaksi toiveruokapäivää, päiväkotien toiveruokapäivä ja koulujen toiveruokapäivä. Toiveruokien toteutuksessa otetaan huomioon käytettävät resurssit (henkilöstö, koneet ja laitteet, määräraha) ja ravitsemussuositukset. Ruokatoiveet otetaan huomioon seuraavan lukuvuoden ruokalistasuunnittelussa.	1470 Ruokahuoltopalvelut

5.2 Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimiva kaupunki, joka vastaa asukkaiden ja elinkeinoelämän muuttuvia tarpeita.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Kaupunkirakennetoimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, joita ovat maankäyttö- ja lupapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö- ja lupapalveluiden tulosalue jakaantuu lupa-asioiden ja maankäytön tulosyksiköihin. Tilapalvelujen tulosalue jakaantuu kunnossapidon ja kiinteistöpalveluiden tulosyksiköihin. Kuntatekniikan palvelujen tulosyksikkö on kadunrakennus. Talousarviossa kaupunkirakennehallinnon hallinto on omana laskennallisena tulosalueena.

Vuoden 2025 tavoitteena on yhdistää tilapalveluiden ja kuntatekniikan palveluiden tulosalueet teknisten palvelujen tulosalueeksi operatiivisen toiminnan tehostamiseksi.

Kaupunkirakennepalvelujen toimihenkilöiden toimipiste sijaitsee Kirkkokatu 14:ssa.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunkirakennelautakunta vastaa omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Riskienhallinta

Kaupunkirakennelautakunnan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen kaupungin omistamat Sote -kiinteistöt on yhtiöitetävä ennen vuotta 2026. Yhtiö tulee vastaamaan myös osittain tilojen kiinteistöhoito- ja puhtauspalveluista, sekä kunnossapitotöistä. Tällä on vaikutus Tilapalvelut -tulosalueen talouteen ja henkilöstöresursseihin. Riskejä pyritään minimoimaan tehokkaalla tilankäytöllä (toimitilaohjelma), sekä kiinteistöhoito- ja puhtauspalveluiden ajantasaisella työmäärän mitoituksella.

Taloudelliset riskit

Ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet ja voivat aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia tilapalveluissa ja kuntatekniikassa. Vuosivaihtelu on suurta esim. auraus-, hiekoitus-, kattolumentyö- lumen ajo-, rakennusten lämmityskustannusten kohdalla.

Maailman sodat näkyy EU-maissa voimakkaana kustannusten nousuna etenkin energian osalta. Myös pakotteet voivat vaikuttaa kaupungin tekemiin hankintoihin. Sähkön hinnan epävarmuus jatkuu myös vuoden 2024 näkymissä. Sähkötalouksien nousua pyritään hillitsemään tehostetuilla energiansäästötoimenpiteillä.

Työkustannuksia hillitään usean vuoden mittaisilla puitesopimuksilla ja selkeillä sopimusehdoilla. Rakennusten käyttökustannukset saadaan pidettyä kohtuullisina niiden energiatehokkuutta parantamalla ja minimoimalla purkukuntoisten rakennusten käyttökustannukset.

Toiminnalliset riskit

Avainhenkilöiden osaamisen ja työpanoksen pysyvyys sekä resurssien voimavarojen rajallisuus on luettava riskiksi kaupunkirakennepalveluissa. Työssä jaksamiseen on kiinnitettävä nykyisessä maailmantilanteessa ja jatkuvassa muutoksessa enimmästä enemmän huomiota.

Monet tehtävistä ovat asiantuntijatehtäviä, ja avainhenkilöiden takana on paljon tietoa, jota ei välttämättä ole taltioitu minnekään. Myös osaavan henkilöstön saatavuudessa on viime vuosina ilmennyt vaikeuksia.

Sitoutuneisuutta pyritään lisäämään selkeyttämällä työnkuvia ja kehittämällä palkitsemisjärjestelmiä.

Teknisten palvelujen toimintaan liittyen kehitetään varamiesjärjestelmää toimialan sisällä. Tietoa saadaan jaettua useammalle henkilölle ja ennakoivalla rekrytoinnilla edistetään tiedon siirtoa uusille työntekijöille.

Ulkopuolinen uhka henkilöihin, tekniikkaan tai tietojärjestelmiin, tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta. Kaupungin vastuulle kuuluvat tietoliikennejärjestelmät ovat varmistettuja ja niiden suojausta parannetaan koko ajan.

Mahdolliset pandemiat voivat aiheuttaa monia vaikutuksia kuten korona -pandemia on osoittanut.

Toiminnassa on huomioitava ja ennakoitava se, että sotien vuoksi komponenttipula voi aiheuttaa viivästyksiä joidenkin tuotteiden toimitusaikoihin ja saatavuuteen. Yleisen tilanteen vuoksi on myös tiedostettava hybrdivaikuttamisen riskit erityisesti informaatio- ja kybervaikeuttamisen osalta.

Nurmeksen kaupungin valmiussuunnitelman mukaista valmiutta ylläpidetään ja vuoden 2025 aikana tullaan harjoittelemaan ja kehittämään valmiuskäytäntöjä.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät tykkylumituhot ja myrskyt ovat nykyisin lisääntyneet ja aiheuttavat usein taloudellisesti merkittäviä menetyksiä, mutta myös henkilövahingot ovat mahdollisia. Myös havumetsien hyönteistuhot on huomioitava metsänhoidossa.

Ennakoivilla metsänhoitotöillä voidaan merkittäväällä tavalla ennalta ehkäistä tykkylumi-, myrsky- ja hyönteistuhoja. Alueella on lisääntynyt kirjanpainajan toukan aiheuttamat tuhot kuusimetsissä, joka tulee vaikuttamaan kaupungin metsänhoitotoimenpiteisiin.

Varavoimakoneilla turvataan sähkön saanti strategisesti tärkeissä kohteissa. Ajantasainen varautumissuunnitelma mahdollistaa nopean toiminnan ja sitä kautta voidaan myös vahinkojen laajuutta pienentää.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkeivallan seurauksena. Automaatiojärjestelmien avulla rakennusten turvallisuutta, olosuhteita ja rikkoutumisia pystytään valvomaan paremmin ja epäkohtiin kyetään puuttumaan nopeasti.

Kaupunkirakenne-
 palvelujen toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 619 544	1 426 210	1 311 545	1 311 545	-8,0 %	1 311 545	1 311 545
Maksutuotot	84 827	73 000	58 000	58 000	-20,5 %	58 000	58 000
Tuet ja avustukset	34 064	0	0	36 114	0,0 %	0	0
Muut toimintatuotot	8 716 384	8 928 105	8 463 874	8 463 874	-5,2 %	8 499 865	8 536 217
Toimintatuotot	10 454 819	10 427 315	9 833 419	9 869 533	-5,3 %	9 869 410	9 905 762
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-3 019 875	-3 121 720	-3 060 443	-2 969 550	-4,9 %	-3 000 343	-3 074 261
Palkat ja palkkiot	-2 393 157	-2 492 461	-2 463 777	-2 395 232	-3,9 %	-2 421 029	-2 482 959
Henkilösivukulut	- 626 718	- 629 259	- 596 666	- 574 318	-8,7 %	- 579 314	- 591 302
Eläkekulut	- 543 406	- 568 887	- 537 106	- 508 567	-10,6 %	- 512 852	- 523 133
Muut henkilösivukulut	-83 311	-60 372	-59 560	-65 751	8,9 %	-66 462	-68 169
Palvelujen ostot	-2 726 697	-2 324 243	-2 351 729	-2 118 404	-8,9 %	-2 094 831	-2 115 443
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 252 092	-2 426 630	-2 558 100	-2 499 100	3,0 %	-2 524 096	-2 549 333
Avustukset	- 231 420	- 180 000	- 180 000	- 180 000	0,0 %	- 181 800	- 183 618
Muut toimintakulut	- 613 304	- 567 720	- 545 290	- 530 290	-6,6 %	- 534 460	- 538 669
Toimintakulut	-8 843 388	-8 620 313	-8 695 562	-8 297 344	-3,7 %	-8 335 530	-8 461 324
Toimintakate	1 675 406	1 831 002	1 165 857	1 600 189	-12,6 %	1 561 880	1 472 438
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-4 588 602	-4 436 600	-4 387 600	-4 387 600	-1,1 %	-4 290 900	-4 083 767
Poistot ja arvonalentumiset	-5 625 402	-4 436 600	-4 387 600	-4 387 600	-1,1 %	-4 290 900	-4 083 767
Tilikauden tulos	-3 950 166	-2 605 598	-3 221 743	-2 787 411	7,0 %	-2 729 020	-2 611 329
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-3 259 581	-1 914 498	-2 530 643	-2 099 111	9,6 %	-2 092 820	-2 060 029

5.2.1 Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuu maankäytön ja lupa-asioiden (rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosyksiköihin.

Maankäyttö vastaa kaupungin maapolitiikasta, kaavoituksesta, tonttijaoista, maan hankinnasta ja luovutuksesta, maastomittauksista, paikkatietopalvelusta ja kartaston ylläpidosta.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ympäristönsuojelun edistäminen ja valvominen kunnassa.

Rakennusvalvonta edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennuskannan sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön syntymistä ja säilymistä ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamista.

Vuonna 2024 rakennusvalvontapalveluissa laaditaan uuteen rakentamislakiin peilaava uusi rakennusjärjestys sekä tehdään järjestelmällisesti kiinteistötieto/vero selvitystyötä.

Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	1 370 252	1 028 000	878 000	914 114	-11,1 %	878 400	878 804
Toimintakulut	- 695 763	- 992 068	- 895 866	- 849 932	-14,3 %	- 820 055	- 834 481
Toimintakate	674 489	35 932	-14 866	67 182	87,0 %	61 345	47 323
Suunnitelman muk. poistot	-1 964	-2 000	-2 000	-2 000	0,0 %	-2 000	-2 000
Tilikauden tulos	672 525	33 932	-16 866	65 182	92,1 %	59 345	45 323

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
		Rakennusvalvonnan kiinteistötietojärjestelmien ja -rekisterin korjaaminen erillisen suunnitelman mukaisesti	5120 Lupa-asiat
		Tuuli- ja aurinkovoiman rakentamista tukevan ohjeistuksen laatiminen ja paikallinen linjaus mm. taksoituksella ja lupakäytännöillä.	5120 Lupa-asiat
		Kaavoitus kaavoituskatsauksen mukaisesti elinvoiman kehittämiseksi.	5125 Maankäyttö
		Ilmastosuunnitelman edistämisen toimenpiteet ml. sisäinen ja ulkoinen tiedotus ja raportointi.	5120 Lupa-asiat

5.2.2 Tilapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosityksikköä, kunnossapito ja kiinteistöpalvelut.

Kunnossapidon tulosityksikkö vastaa korjaus- ja rakennuttamishankkeista, niiden suunnittelusta, kilpailutuksesta ja toteutuksesta Nurmeksen kaupungin ja urakoitsijoiden voimin.

Kiinteistöpalvelujen tulosityksikkö vastaa kiinteistöjen ja tilojen käytettävyydestä eli kiinteistöjen hoidosta ja puhtauspalveluista.

Tilapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	8 592 917	8 885 545	8 460 666	8 460 666	-4,8 %	8 496 257	8 532 205
Toimintakulut	-4 597 859	-4 815 112	-5 225 399	-4 983 753	3,5 %	-5 015 644	-5 090 173
Toimintakate	4 014 759	4 084 433	3 249 267	3 490 913	-14,5 %	3 494 613	3 456 032
Suunnitelman muk. poistot	-3 369 049	-3 508 000	-3 558 000	-3 558 000	1,4 %	-3 450 100	-3 213 400
Tilikauden tulos	- 391 090	576 433	- 308 733	-67 087	- 111,6 %	44 513	242 632

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
		Tilaohjelman mukaiset toimenpiteet.	5215 Rakennuttaminen
		Purkuohjelman toteuttaminen	5215 Rakennuttaminen

5.2.3 Kuntatekniikan palvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulosityksikkö.

Tehtäviin kuuluu liikenneväylien, yleisten alueiden, puistojen ja vapaa-ajan alueiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito.

Konevarikko hoitaa kaupungin omat konepalvelut.

Kuntatekniikan palvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	483 394	513 770	494 753	494 753	-3,7 %	494 753	494 753
Toimintakulut	-3 238 973	-2 546 177	-2 330 327	-2 221 382	-12,8 %	-2 253 712	-2 286 627
Toimintakate	-2 711 305	-2 022 407	-1 824 574	-1 715 629	-15,2 %	-1 747 959	-1 780 874
Suunnitelman muk. poistot	-1 217 589	- 926 600	- 827 600	- 827 600	-10,7 %	- 838 800	- 868 367
Tilikauden tulos	-3 929 058	-2 949 007	-2 652 174	-2 543 229	-13,8 %	-2 586 759	-2 649 241

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
		Varikkoalueiden siisteyden parantaminen.	5240 Kadunrakennus
		Esteettömän reitin / palvelun rakentaminen	5215 Rakennuttaminen
		Investointikohteiden toteuttaminen suunnitellusti.	5240 Kadunrakennus
		Rautateiden ylityssiltojen korjauksen eteenpäin vienti (suunnittelu + rahoitus)	5240 Kadunrakennus

5.3 Hyvinvointipalvelut

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Hyvinvointipalvelujen toimiala vastaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmä yhteensovittaa hyvinvointipalvelut-toimialan toimintaa. Hyvinvointipalvelujen hallinto sijaitsee Nurmes-talolla osoitteessa Kötöntie 2. Hyvinvointipalvelujen toimiala jakautuu neljään tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-aikapalvelut ja kulttuuripalvelut.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Opetus- ja koulutuspalvelut -tulosalueen tulosyksiköitä ovat Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu, Nurmeksen lukio ja Ylä-Karjalan kansalaisopisto. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat tulosyksikköinä Rekulan, Porokylän, Niksulan, Hannilan ja Pikku-Kaarlen sekä Nurmesjärven päiväkodit. Vapaa-aikapalvelujen tulosyksiköt ovat nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Kulttuuripalveluissa on kolme tulosyksikköä: kulttuuritoimi, kirjastopalvelut ja museo. Museota on kaksi: Kötösin museo ja Ikolan museo. Vakinaista henkilöstöä on 182.

Toimialan tuottavuusohjelma

Toimialan tuottavuusohjelmasta päätetään hyvinvointilautakunnan talousarvio kokouksen yhteydessä.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus on 17.8.2020 §139 ja 7.9.2020 §156 ja kaupunginvaltuusto 2.9.2020 §56 käsitellyt ja päättänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksesta. Ohjeistuksessa todetaan mm. seuraavaa: Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Vuotta 2025 koskevia tavoitteita uhkaavia riskejä on kirjattu talousarvion valmistelutekstin lisäksi tulosalueiden toimintakortteihin. Keskeisenä seikkana sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyen on huomioitava:

- 1. Tiedon luotettavuus ja täydellisyys:** toimialan johto ja esimiehet huolehtivat siitä, että heidän vastuualueellaan tuotetaan ja ylläpidetään luotettavia tietoja toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta.
- 2. Toimintaperiaatteiden, suunnitelmien, ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen mm. virheiden ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että lakeja ja asetuksia sekä kaupungin päätöksiä, sääntöjä ja ohjeita noudatetaan.
- 3. Omaisuuden turvaaminen:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että resurssit turvataan mahdollisilta menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksestä, huonosta hoidosta, virheistä tai muusta sääntöjen vastaisesta toiminnasta.
- 4. Resurssien taloudellinen ja tarkoituksenmukainen käyttö:** toimialan johto ja esimiehet varmistavat, että kaupungin resursseja käytetään järkevästi ja taloudellisesti
- 5. Tavoitteiden saavuttaminen ja tuloksellisuus:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että toiminta tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä toiminnan taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Toimialan johto ja esimiehet vastaavat siitä, että toimialan sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Jokainen esimies vastaa siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuu on asianmukaisesti määritelty. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja tulostavoitteistaan. Esimiehen on luotava edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tulostavoitteisiin pääsemiseen. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset hallitsevat tehtävänsä edellyttämät osa-alueet lainsäädännöstä ja toimintaohjeista.

Esimiesten on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja raportoitava niistä, mikäli havaitaan lainsäädännön, toimintaohjeiden tai toimielinten päätösten vastaista taikka muutoin virheellistä, tehotonta tai epätaloudellista toimintaa.

Toimialan riskienhallinta

Toimielimien ja vastuualueiden esimiehet vastaavat oman alueensa riskienhallinnan käytännön toteutuksesta ja sen ohjeistamisesta. Riskienhallintaprosessi perustuu - riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen, - riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen, - mahdollisuuden hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta) sekä -

riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Hyvinvointipalveluiden tehtävä on turvata toimialan palveluiden tarjonta asukkailleen. Erilaiset häiriöt ja vahingon mahdollisuudet, jotka aiheutuvat monista tekijöistä, saattavat vaarantaa palveluiden tuottamisen. Riskejä sisältyy turvallisuuteen, talouteen, tietoliikenteen toimivuuteen, palvelujen laatuun, henkilöstön osaamiseen, hyvinvointiin, rekrytointiin ja kiinteistöihin.

Tavoitteita uhkaavia riskejä on ensin arvioitu yleisellä tasolla ja jäljempänä tulosalueittain:

Kunnan taloustilanteen merkittävä heikkeneminen vuosina 2024–2026.

- on todennäköinen ja vaikutus on merkittävä

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat riskit ja uhat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkvallan seurauksena.

- ei kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät.

Ulkopuolinen uhka henkilön tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta.

- ulkopuoliseen uhkaan on varauduttava päivittäin
- uhka ei ole kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät
- varautumissuunnitelma on laadittu kevään 2024 aikana koko toimialalle

Epidemian tai pandemian uusi aalto ja laajeneminen paikallisella tasolla ja sen kautta muodostuva henkinen kuormittavuus sekä mahdolliset tilojen sulkemiset, henkilökunnan sairauspoissaolot ja sijaistarpeen huomattava kasvu.

- laajamittaisen epidemian riski on kasvanut syksyn 2024 aikana

Henkilöstöpula (kelpoisuuden puuttuminen) erityisesti varhaiskasvatus- ja opetus- ja koulutuspalveluissa

- on edelleen todennäköinen

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen ja kunnallisen opetushenkilöstön uusi työehtosopimus vuosille 2022–2025

- talouteen vaikuttava riski, koska uuden sopimuskauden palkkataso on noussut merkittävästi. Uuden sopimuskauden neuvottelut käynnistyvät keväällä 2025

Hyvinvointipalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot							
Myyntituotot	188 134	145 020	142 350	142 350	-1,8 %	142 350	142 350
Maksutuotot	220 003	177 000	178 100	178 100	0,6 %	178 100	178 100
Tuet ja avustukset	288 944	439 864	210 296	210 296	-52,2 %	210 296	210 296
Muut toimintatuotot	66 085	56 700	57 900	57 900	2,1 %	58 372	58 849
Toimintatuotot	763 166	818 584	588 646	588 646	-28,1 %	589 118	589 595
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-13 062 985	-13 307 628	-13 230 936	-13 137 145	-1,3 %	-13 323 632	-13 651 478
Palkat ja palkkiot	-10 463 516	-10 690 768	-10 668 701	-10 613 553	-0,7 %	-10 768 316	-11 042 760
Henkilösivukulut	-2 599 469	-2 616 860	-2 562 235	-2 523 592	-3,6 %	-2 555 316	-2 608 718
Eläkekulut	-2 220 328	-2 355 765	-2 301 736	-2 229 252	-5,4 %	-2 256 491	-2 302 323
Muut henkilösivukulut	- 379 140	- 261 095	- 260 499	- 294 340	12,7 %	- 298 825	- 306 395
Palvelujen ostot	-4 606 830	-4 675 229	-4 601 437	-4 601 437	-1,6 %	-4 629 957	-4 658 742
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 543 738	- 474 620	- 471 693	- 471 693	-0,6 %	- 476 427	- 481 195
Avustukset	- 543 461	- 482 300	- 479 000	- 479 000	-0,7 %	- 483 790	- 488 627
Muut toimintakulut	-3 987 638	-4 409 870	-4 227 411	-4 227 411	-4,1 %	-4 235 240	-4 243 146
Toimintakulut	-22 744 653	-23 349 647	-23 010 477	-22 916 686	-1,9 %	-23 149 046	-23 523 188
Toimintakate	-21 981 487	-22 531 063	-22 421 831	-22 328 040	-0,9 %	-22 559 928	-22 933 593
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	- 183 187	- 139 700	- 206 100	- 195 000	39,6 %	- 194 400	-46 800
Poistot ja arvonalentumiset	- 183 187	- 139 700	- 206 100	- 195 000	39,6 %	- 194 400	-46 800
Tilikauden tulos	-22 164 681	-22 670 763	-22 627 931	-22 523 040	-0,7 %	-22 754 328	-22 980 393
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-22 164 681	-22 670 763	-22 627 931	-22 523 040	-0,7 %	-22 754 328	-22 980 393

5.3.1 Kulttuuripalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelut muodostavat kulttuuripalvelujen tulosalueen. Kulttuuripalvelut luovat mahdollisuuksia kulttuurin harrastamiseen sekä järjestävät tapahtumia, näyttelyitä ja muita kulttuuritilaisuuksia.

Nurmeksen kaupunginkirjasto palvelee Nurmes-talossa, Valtimon lähikirjastossa ja kirjastoautossa. Henkilöstöön kuuluvat kirjastotoimenjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, neljä kirjastovirkailijaa ja yksi kirjastovirkailija-autonkuljettaja.

Kulttuurityön henkilökuntaan kuuluvat kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö, kaksi esitysteknikkoa ja yhteisökoordinaattori, joka vastaa yhdistysyhteistyöstä, perhekeskustoiminnasta ja digitaalisten palvelujen käytön ohjauksesta. Kulttuurityö keskittyy erityisesti Nurmes-talon Hannikaisen salin ja galleria Tykon toimintaan.

Nurmeksen museo palvelee kahdessa toimipaikassa. Kötsin museo toimii Nurmes-talossa. Ikolassa toimivat ulkomuseoalue, toimisto, konservointi- ja säilytystilat sekä pirtti, joka toimii myös kokous- ja juhlatilana. Henkilökuntaan kuuluvat museonjohtaja, museoamanuenssi, museoassistentti ja museomestari.

Tulosalueen riskienhallinta

1. Ongelmat henkilöstön saatavuudessa

Rekrytointiongelmat aiheuttavat henkilöstön kuormittumista, kun yksiköissä on vajausta työntekijöiden määrässä.

2. Niukka henkilöstömitoitus

Yksiköiden henkilöstömitoitukset ovat niin pienet, että yhdenkin henkilön pitempi poissaolo aiheuttaa ongelmia.

3. Suuret muutokset käyttötalouden määrärahoissa

Määrärahojen leikkaaminen vaikuttaa omaan ja paikkakunnan yhdistysten toimintaan.

4. Ongelmat toimitiloissa

Toimitiloissa ilmenevät puutteet ja vauriot vaativat nopeaa reagoitua, joka ei aina toteudu.

Kulttuuripalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	77 532	26 200	29 200	29 200	11,5 %	29 252	29 304
Toimintakulut	-1 897 432	-2 046 545	-2 040 316	-1 956 424	-4,4 %	-1 863 311	-1 890 278
Toimintakate	-1 819 900	-2 020 345	-2 011 116	-1 927 224	-4,6 %	-1 834 059	-1 860 974
Suunnitelman muk. poistot	- 156 822	- 139 700	- 155 200	- 155 200	11,1 %	- 154 600	-46 800
Tilikauden tulos	-1 976 721	-2 160 045	-2 166 316	-2 082 424	-3,6 %	-1 988 659	-1 907 774

Hyvinvointilautakunta päättää alkuvuodesta erillishaun perusteella avustuksista merkittävälle tapahtumille, joille varataan v.2025 talousarviossa 30 000 euroa. Tämä summa sisältyy kulttuuripalvelujen avustusmäärärahaan.

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut toimivat mahdollistajana ja tapahtuma-alustoina muille toimijoille. Kulttuuripalvelut lisäävät yhteisöllisyyttä ja vahvistavat paikallisidentiteettiä. Mittarit: jaetut avustukset, asiantuntijapalveluiden määrä, muiden toimijoiden tapahtumien määrät kulttuuripalvelujen tiloissa, paikallisuuteen liittyvien tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Asiakkaat löytävät kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut. Mittarit: kävijämäärät kirjastossa, näytellyissä ja tilaisuuksissa, lainausmäärät kirjastoissa ja kirjastoautossa.	Koko tulosalue
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut ovat lasten ja nuorten saatavissa. Mittarit: ryhmävierailujen määrät museossa ja kirjastossa, tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Museo osallistuu Vanhan Kauppalan alueen ja muiden Rky-alueiden kehittämiseen. Keinoina ovat tapahtumayhteistyö, asiantuntijalausunnat ja laaja yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Mittarit: asiantuntijalausunnat, tapahtumat, verkostotapaamiset.	4170 Museo
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kulttuuripalvelut tukee nuorten osallistumista yhteistyössä oppilaitosten ja muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Mittarit: TET-jaksojen määrä, projektien ja oppimistehtävien määrät, toteutuneet tapahtumat.	Koko tulosalue

5.3.2 Opetus- ja koulutuspalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Opetus- ja koulutuspalvelujen tavoitteet määritellään velvoittavasti valtakunnallisissa opetussuunnitelmien perusteissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Paikallistasolla koulujen toimintaa ohjaa tavoitteineen kuntakohtainen opetussuunnitelma sekä koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelmat. Lisäksi toiminnan perustana on perusopetus - ja lukiolait.

Opetus - ja koulutuspalvelut muodostuvat perus- ja lukio-opetuksen sekä kansalaisopiston toiminnan järjestämisestä. Perusopetuksen oppilasmäärä on budjettia laadittaessa 764 oppilasta, josta esioppilaita 73. Perusopetusta annetaan Porokylän (vuosiluokat 1–6), Kirkkokadun (vuosiluokat 1–9) ja Valtimon (vuosiluokat 1–9) kouluissa sekä lukio-opetusta Nurmeksen lukiossa. Esiopetus järjestetään varhaiskasvatusyksiköissä. Lukio sijaitsee yhteisellä campus-alueella Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän omistaman Nurmeksen ammattiopiston kanssa. Nurmeksen lukiossa opiskelee 108 opiskelijaa. Kansalaisopiston toimintaa järjestetään useissa eri toimipisteissä eri puolilla Nurmesta keskimäärin 4400 tuntia lukuvuodessa. Tuntimäärän vähennys lukuvuoteen 2023–2024 verrattuna johtuu vapaaseen sivistystyöhön kohdistuvista valtionosuusleikkauksista.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	399 806	608 064	363 096	363 096	-40,3 %	363 146	363 197
Toimintakulut	-12 680 020	-12 833 051	-13 231 214	-13 220 780	3,0 %	-13 429 814	-13 643 603
Toimintakate	-12 280 214	-12 224 987	-12 868 118	-12 857 684	5,2 %	-13 066 668	-13 280 406
Suunnitelman muk. poistot	-26 251	0	-11 100	0	0,0 %	0	0
Tilikauden tulos	-12 306 464	-12 224 987	-12 879 218	-12 857 684	5,2 %	-13 066 668	-13 280 406

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Paikalliseen opetussuunnitelman laadinta ja toimeenpano koskien oppimisen tukeen liittyvistä muutoksista 1.8.2025 alkaen	4111 Perusopetus
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuksen tuntijaon muutosten kohdentaminen luokka-asteille opetus- ja kulttuuriministeriön hallitusohjelmakortin mukaan kevään 2025 aikana	4111 Perusopetus
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuksen päättävästä ikäluokasta 100 % saa päättötodistuksen lukuvuoden lopussa	4111 Perusopetus
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuksen valmistavan opetuksen ryhmästä vähintään 70 % on integroitu perusopetuksen ryhmiin	4111 Perusopetus
	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Opettajien kelpoisuusaste vähintään 95 %	4110 Koulutuspalvelut
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Laaditaan kevään 2025 aikana perusopetuksen resurssikartoitus (talousanalyysi, henkilötyövuodet, vakanssitiedot, tuottavuuspotentiaali)	4111 Perusopetus

5.3.3 Vapaa-aikapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Vapaa-aikapalvelujen tulosalue muodostuu liikuntapalveluista ja nuorisopalveluista.

Liikuntapalvelut vastaa liikuntapalvelujen suunnittelusta, kehittämisestä ja palvelujen tuotannosta. Ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia liikuntapalveluja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Uimaopetusta järjestetään kesäisin lapsille kylpylässä ja uimarannoilla.

Nuorisotyöpalvelut ostetaan Hyvärilän nuoriso - ja matkailukeskus Oy:ltä. Nuorten paja Apajan toimintaa ja etsivän toimintaa tuetaan kuntaosuudella. Nuorten työllistymistä tuetaan kesätyösetelein. Pielisen 4H-yhdistyksen kanssa jaetaan nuorille yritysseteleitä, jolla tuetaan nuorten perustamia yrityksiä. Nurmeslaisten lasten - ja nuorten harrastustoimintaa tuetaan juniorikortilla, joka jaetaan kaikille peruskoululaisille, koulujen kautta, vuoden alussa. Juniorikorttia voi käyttää mm. kaupungin metsästyslupa- ja kaupungin omistamille maille.

Liikunta-, nuoriso- ja kyläyhdistysten toimintaa tuetaan toiminta- ja kohdeavustuksin sekä erilaisten tapahtumien järjestämisessä.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Vapaa-aikapalveluiden osalta keskeiset vuotta 2025 koskevat toimintaa uhkaavat riskit, on epidemian tai pandemian esiintyminen paikallisesti ja sen myötä erityisesti riskiryhmille suunnattujen ennaltaehkäisevien liikuntapalvelujen tilapäinen keskeytyminen.

Lisäksi riskinä on yleisten liikuntapaikkojen, erityisesti sisäliikuntatilojen tilapäiset käyttörajoitukset ja mahdolliset sulkemiset.

Suunnitellut soveltavan liikunnan ryhmät eivät toteudu. Ikäihmisten ennaltaehkäisevää päivä kuntoutusta ei voida järjestää. Yhdistys-, seura- ja harrastustoiminta ei pysty toimimaan täysipainoisesti, jolloin vaikutus kohdistuu juniorikorttien käyttöön. Vapaa-aikapalveluissa ostetaan suurin osa palveluista, joten palveluntuottajissa tapahtuvat odottamattomat muutokset vaikuttavat toimintaan.

Vapaa-aikapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	59 168	55 800	87 400	87 400	56,6 %	87 700	88 003
Toimintakulut	- 935 191	- 880 120	- 732 527	- 732 302	-16,8 %	- 737 561	- 742 895
Toimintakate	- 876 022	- 824 320	- 645 127	- 644 902	-21,8 %	- 649 861	- 654 892
Suunnitelman muk. poistot							
Tilikauden tulos							

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Juniorikorttien käyttö 7–16-vuotiaista lapsista ja nuorista vähintään 45 % ottaa juniorikortin käyttöön.	4185 Liikuntapalvelut
	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Nuorten kesätyösetelit Kesätyösetelien kautta nuorten työllistymisen yhdistykseen, yrityksiin ja yhteisöllisiin tapahtumiin. Vähintään 50 nuorta työllistyy kesätyösetelin kautta.	4190 Nuorisopalvelut
	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Retkeilyreitit (Talonpojan taival) rakentamisen loppuunsaattaminen ja reittien kunnossapidon varmistaminen yhteistyössä kaupunkirakennepalveluiden kanssa.	4185 Liikuntapalvelut

5.3.4 Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen tarjoaminen nurmekselaisille lapsiperheille. Nurmeksessa on kuusi päiväkotia: Pikku-Kaarden, Hannilan, Rekulan, Porokylän, Niksulan ja Nurmesjärven päiväkodit. Perhepäivähoitajia on työsuhteessa tällä hetkellä 12 sekä yksi varahenkilö ja tarpeen mukaan palkataan uusia määräaikaista perhepäivähoitajia. Päiväkodeissa työskentelee 71 työntekijää. Päiväkodeissa toimii koko - ja osapäivähoito sekä esiopetus. Varhaiskasvatuksen hallinnossa työskentelee kokopäiväisesti 6 henkilöä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä on vähentynyt. Kahden satelliittiryhmän ja avoimen päiväkodin toiminta on lakkautunut 1.8.2024 alkaen. Satelliittiryhmien lakkautumiseen vaikuttavana tekijänä on ollut alle kolmivuotiaiden lasten määrän väheneminen. Alle kolmivuotiaiden yhtä työntekijää kohden saa olla 4 lasta ja kolme sekä yli kolmivuotiaiden ryhmässä saa yhtä aikuista kohden olla 7 lasta. Varhaiskasvatuksessa on runsaasti määräaikaista sekä sijaisena työskentelevää henkilöstöä, koska päteviä varhaiskasvatuksen opettajia on ollut vaikeaa saada.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Varhaiskasvatuksen osalta keskeinen toiminnan tavoitteita sekä esiopetuksen pedagogisia tavoitteita uhkaava riski on mahdollisen pandemian voimistuminen ja esiintyminen varhaiskasvatusyksiköissä sekä hoitopaikkojen riittävyys:

- * sijaisten saaminen erityisesti tilanteissa, jossa varhaiskasvatus joudutaan järjestämään poikkeustilanteessa ja poikkeusoloissa, on erittäin haasteellinen
- * oman toimen ohella ja oman toimen ulkopuolella tehtävien töiden merkittävä kasvu
- * riskinä on myös mahdollisista poikkeusjärjestelyistä aiheutuva henkilöstön ja lasten vanhempien kuormittuvuus ja stressitekijät
- * varhaiskasvatuksen maksutuottojen toteutumiseen kohdistuu toimintakaudella epävarmuustekijöitä johtuen valtakunnallisesta linjauksesta, jolla nostettiin tuloarvoja, jonka pohjalta päivähoitomaksut määräytyvät (maksutuotot pienenevät)
- * varhaiskasvatusarpeen ennakointi koko toimintakaudelle
- * kelpoisuuden omaavan henkilöstö saaminen vakinaisiin ja määräaikaisiin virka/työsuhteisiin
- * kelpoisuuden omaavaa henkilöstöä ei saada erityisesti tilanteissa, jossa hoitopaikkojen kysyntä ylittää vapaana olevien hoitopaikkojen määrän
- * pysyvä henkilöstöpula

Varhaiskasvatuksen osalta ei budjettia laadittaessa ole näköpiirissä fyysisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Varhaiskasvatuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2023	TA2024	LTK 2025	TA 2025	Ero (%)	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot	219 231	120 000	101 800	101 800	-15,2 %	101 800	101 800
Toimintakulut	-6 886 205	-7 223 052	-6 750 038	-6 751 472	-6,5 %	-6 856 940	-6 979 147
Toimintakate	-6 666 974	-7 103 052	-6 648 238	-6 649 672	-6,4 %	-6 755 140	-6 877 347
Suunnitelman muk. poistot	- 115	0	-39 800	-39 800	0,0 %	-39 800	0
Tilikauden tulos	-6 667 089	-7 103 052	-6 688 038	-6 689 472	-5,8 %	-6 794 940	-6 877 347

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Lähiympäristön, metsän, hyödyntäminen varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulma. Tavoitteena on, että jokaisessa varhaiskasvatusyksiköissä on yksi Suomen ladun metsämörri-ohjaaja koulutuksen käynyt henkilö. Laatutunnuksen voi hakea, kun toiminta on ollut käynnissä vuoden.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä pyritään liikkumaan varhaiskasvatuksen suositusten mukaisesti.	Koko tulosalue

HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Metsä-/luontopäiväkodin toiminnan vakiinnuttaminen ja toimintamallin kehittäminen.	Koko tulosalue
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Laaditaan kevään 2025 aikana varhaiskasvatuksen resurssikartoitus (talousanalyysi, henkilötyövuodet, vakanssiedot, tuottavuuspotentiaali)	Koko tulosalue

5.4 Nurmeksen Lämpö Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Toiminta vuonna 2022–25: Kaukolämmön tuottaminen ja jakelu Nurmeksen taajamissa. Lämmöntuotannossa käytetään pääsääntöisesti lähialueilta hankittua kotimaista polttoainetta. Asiakasmäärä vakiintuu nykyiselle tasolle, koska verkoston kattavuus on taajamissa hyvällä tasolla. Uusia asiakkaita otetaan olemassa olevan verkoston läheisyydestä. Todennäköisesti öljylämmityksestä luopuvilla kiinteistöillä on tulevaisuudessakin kiinnostusta kaukolämpöön liittymiseen.

Lämmöntuotantokapasiteettia on päivitettävä Nurmeksessa, koska pääkattila alkaa tulla teknisen käyttöikänsä päähän. Investointi pyritään aloittamaan vuonna 2024 ja uusi kattila olisi käytössä 2025–2026 lämmityskaudella.

Riskien kartoitusta ja hallintaa pyritään tekemään jatkuvasti ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Liikevaihto noin 5,5 M€.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Ritoniemen uuden kattilan rakentaminen ja käyttöönotto vuoden 2025 lopussa / 2026 alussa.	

5.5 Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratilat

Yhtiön yleiskuvaus

Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratilat (NVT) on Nurmeksen tarpeiden mukaisia asumispalveluja kestävästi tarjoava yleishyödyllinen toimija. NVT:n tehtävänä on tarjota kaupungin kaikille asukkaille ja sinne muuttaville mahdollisuus saada kohtuuhintainen ja elämäntilanteeseensa sopiva vuokra-asunto.

NVT on Nurmeksen kaupungin konserniin kuuluva, kaupungin 100 % omistama vuokratilayhtiö. Yhtiön 21 eri kohteessa on yhteensä 364 asuntoa.

Riskienhallinta

NVT:n hallituksen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen väestökehitys on laskeva ja ikärakenne vanheneva. Muutokset ovat ennustettavissa, mutta nopeat suuret muutokset ovat yhtiölle riski.

Kaupungin veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat yhtiön tulevaisuuden kannalta olennaisia.

Yhdyskuntarakenteen ennakoimattomuus muodostaa riskin kiinteistöjen sijoittumisen, kehittämisen ja uudisrakentamisen kautta.

Perusteellinen yleiskaavan päivittäminen tuo yhtiön toimintaan ennakoitavuutta.

Hyvinvointialueen ratkaisut vanhusten yhteisöllisessä asumisessa ovat avoinna. NVT:llä on tähän tarkoitukseen peruskorjattuja kiinteistöjä toissijaisessa käytössä. Yhtiössä on käynnistetty neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

Arviolausuntoon perustuvat markkina- ja tasearvojen erojen vaikutukset yhtiön talouteen.

Taloudelliset riskit

Energian hinta (kaukolämpö, sähkö) on yhtiön taloudessa merkittävä tekijä. Hintakehityksen epävarmuus on tunnistettu riski. Riskin pienentämiseksi yhtiö tekee energiatehokkuutta parantavia investointeja.

Yhtiön velkataakka on toimialasta ja yleishyödyllisyydestä johtuen suuri. Korkotason suuret nousut voivat aiheuttaa talouteen ongelmia.

Asuntojen riittävä käyttöaste on NVT:n talouden perusta. Yleishyödyllisyydestä (/ ARA) johtuen alhaista käyttöastetta ei voida kompensoida vuokrien korotuksilla. Riskiä pyritään minimoimaan optimoimalla asuntokannan kokoa.

Kiinteistöjen ikärakenteesta johtuvat ennalta arvaamattomat korjaustarpeet.

Toiminnalliset riskit

Kiinteistöhuolto muodostaa noin kolmanneksen yhtiön toiminnallisista kuluista. Näiden palvelujen hintakehitys on yhtiölle olennaista. Kiinteistöjen kunnon, turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta kiinteistöhuollon laatu on tärkeä.

Nurmeksessa NVT:n laajuudessa tarvittavien kiinteistöhuoltopalvelujen tarjonta on kapea. Riskiä voitaisiin mahdollisesti pienentää kaupunkikonserniin yhteisin ratkaisuin.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät säiden ääri-ilmiöt ovat riski kiinteistöomaisuudelle. Kesäisin rankkasateet voivat aiheuttaa tulvariskejä kiinteistöille. Talvella runsaat lumisateet voivat aiheuttaa äkillisiä kattolumikuormien ylittymistä. Säiden ääri-ilmiöistä johtuvia riskejä pyritään minimoimaan ennakoivilla kattolumien pudotuksilla ja kiinteistöjen hulevesijärjestelmien päivityksillä.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkkivallan seurauksena.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yleisvalaistuksen muuttaminen led-lampuiksi.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhtiön internet-sivujen päivittäminen osana ulkoisen viestinnän kehittämistä.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Asuntojen käyttöastetavoite 87 %.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Talouden tasapainottaminen yhtiön laatiman tilohjelman mukaisesti.	

5.6 Hyvärilä Oy

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskus

Hyvärilä on valtakunnallinen nuorisokeskus, jonka toimintaa valvoo ja tukee Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuoriso- ja matkailukeskus Hyvärilän palvelutehtävä määräytyy nuorisolaissa; Hyvärilän pääasiallisena tehtävänä on tarjota ympärivuotisesti nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- ja leiritoimintaa (Nuorisolaki 20 §). Hyvärilän nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestävästä kehitystä. Hyvärilä toteuttaa ostopalveluna Nurmeksessä kaupungin nuorisotyötä Nuorten Kulmalla ja Valtimon pitäjässä ja työpajatoimintaa Nurmeksessä. Hyvärilän toiminta on yleishyödyllistä ja mahdollinen ylijäämä on käytettävä nuorisotyöhön ja nuorisokeskuksen kehittämiseen.

RISKIENHALLINTA HYVÄRILÄSSÄ

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksessa on tunnistettu, arvioitu ja pyritty hallitsemaan erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksen toiminta jakaantuu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat nuorisokeskustoiminta, alueellinen nuorisotyö ja matkailupalvelut. Alueellinen nuorisotyö jakaantuu perusnuorisotyöhön, työpajatoimintaan ja etsivä nuorisotyöhön. Nuorten Kulma eli alueellinen nuorisotyö toimii Kirkkokatu 18:ssa, 2. kerros ja matkailu- ja nuorisokeskus Hyvärilä Lomatie 12:ssa. Nuorisokeskuksen palveluksessa on kaikkiaan vakituksia työntekijöitä 26 henkilöä, joista 6 henkilöä työskentelee Nuorten Kulmalla.

Strategiset riskit

Kilpailu ja markkinoiden muutos

Nuorisokeskusten tarjoamien leirikoulupalveluiden vahvuuksia ovat laadukkuus, ohjauksellinen ja opetuksellinen ote sekä turvallinen toimintaympäristö, jotka erottavat keskuksista muista kilpailijoista. Hyvärilä vastaa kilpailuun kehittämällä asiakaslähtöisiä palvelutuotteita yhteistyössä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa huomioiden ajan ilmiöt ja kohderyhmien tarpeet sekä kehittämällä digitaalisia palveluita kuten verkkokauppa. Hiljaisia signaaleja tarkkaillaan eri tutkimustulosten ja yhteistyöverkoston sekä nuorisokeskusverkoston avulla ja reagoidaan tarvittaessa markkinoiden muutoksiin.

Maine

Hyvärilä harjoittaa vastuullista ja eettistä liiketoimintaa; Hyvärilä on nuorisokeskus, jonka toimintaa Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa ja valvoo. Hyvärilällä on viestintäsuunnitelma, jossa myös kriisiviestintä on otettu huomioon. Hyvärilä seuraa aktiivisesti sosiaalista mediaa ja verkkokanavia, joissa keskustellaan yrityksen toiminnasta kuten booking.com, Facebook ja Instagram sekä muut sähköiset alustat. Asiakaspalautetta kerätään aktiivisesti ja niihin reagoidaan. Hyvärilä on yhteiskunnallinen yritys, joka on sitoutunut vastuulliseen toimintaan ja sillä on kaksi ympäristösertifikaattia. Olemme säännöllisesti yhteydessä mediaan ja tiedotamme avoimesti omasta toiminnastamme.

Taloudellinen tilanne

Maailmantalouden vaihtelut (finanssikriisit, inflaatio, pandemiat) näiltä suojautuminen on haasteellista, mutta riskiä pyritään vähentämään talouden huolellisella suunnittelulla ja hallinnalla. Kriisivarauttavuus, säästäminen ja velkaantumisen välttäminen, toiminnan ja tulolähteiden monipuolistaminen. Vakuutukset ovat ajanmukaisesti kunnossa. Myös talousasioista vastaavien kouluttaminen taloudelliseen toimintaan auttaa varautumaan asioihin. *Toiminnan riskinä on yleisesti avustusten pieneminen; Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusten on ennustettu pienenevän vuosille 2025–2026, se että koskevatko ne tasaisesti kaikkia keskuksia on epävarmaa, koska samaan aikaan on esitetty että avustukset voisivat jopa nousta mikäli keskus ylittää laadullisiin ja määrällisiin tavoitteisiin. Todennäköistä on että avustukset pienenevät kaikilta kahdeksalta keskukselta. Avustusten pieneminen nuorisokeskusten kohderyhmiltä kuten koulut, oppilaitokset, yhdistykset sekä järjestöt, tulee vaikuttamaan myös joko suoraan tai välillisesti leirien, leirikoulujen ja nuorisotapahtumien määrään keskuksessa.*

Lisäksi raaka-aineiden hinnan nousu, palvelujen ja tuotteiden hinnannousu vaikuttaa toimintaan. Riskiin varaudutaan sopeuttamalla toimintoja kuten supistamalla aukioloaikoja, tehostamalla työntekijäresursseja sekä viime kädessä pitämällä muutosneuvottelut. Yhdessä nuorisokeskusverkostona haemme ulkopuolista rahoitusta sekä jatkamme erilaisten nuorisotyön hankkeiden hakemista. Nuorisokeskusten arvonlisäverottomat nuorisohinnat ja nuorisokeskusavustuksen määrä ei huomioi yleistä kustannusten nousua. Hyvärilä pyrkii vähentämään kannattavuusriskiä nostamalla kuluttajahintoja ja näin kattamaan erotuksen. Hintojen kehitystä seurataan ja reagoidaan dynaamisella hinnoittelulla tasaamaan sesonkivaihteluja.

Hyvärilä on asiantuntijaorganisaatio, jolloin sairastumiset tai irtisanoutumiset ovat riskejä. Riskiin on varauduttu nimeämällä varahenkilöt avainhenkilöille ja käyttämällä mentorointimenetelmää nk. hiljaisen tiedon siirtämiseksi sekä tehtävänkuvia tarkentamalla. Henkilöstöä sitoutetaan pitämällä huolta työntekijöiden jaksamisesta sekä ajantasaisesta osaamisesta koulutussuunnitelman avulla. Työntekijöillä on henkilöstöetuja, jotka edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Inhimillisten virheiden välttämiseksi on työntekijöiden perehdyttäminen avainasemassa estämään työntekijän tekemät virheet mm. tietojen ja tilausten

käsittelyssä. Sisäisiä prosesseja vahvistetaan ja kehitetään jatkuvasti karsimaan tehottomuutta ja kustannuksia. Itäinen sijaintimme on myös haaste uusien työntekijöiden rekrytoinnille.

Tietoturvariskit

Hyvärilä on osa Nurmeksen kaupungin tietoverkkojärjestelmää. Annettuja tietoturvaohjeita noudatetaan: salasanojen vaihtaminen, ohjelmien päivitykset tehdään säännöllisesti ja mahdollisista häiriöistä tiedotetaan eteenpäin mahdollisemman nopeasti. Epäluottavista osoitteista mm. ulkomailta tulevia sähköposteja käsitellään harkiten. Moniin sähköisiin järjestelmiin ja ohjelmiin on käytössä kaksivaiheinen tunnistautuminen.

Ympäristötekijät

Hyvärilän alueen tuulinen ja puustomainen alue on otollinen mm. puiden kaatumiselle. Asiaan on varauduttu tarkkailemalla puuston ikään sekä poistamalla mahdolliset riskiä aiheuttavat puut ja oksat. Myös lumikuormat aiheuttavat riskin niin rakennuksille kuin ihmisille, lumikuormia tarkkaillaan ja katot puhdistetaan säännöllisesti. Piha-alueiden kulkuväylät hiekoitetaan pienentämään liukastumisriskiä.

Valvonta- ja hallintovirheet

Hyvärilän hallitus valvoo toimitusjohtajan toimintaa säännöllisesti sekä johtaa toimintaa säännöllisillä hallituksen kokouksilla. Esihenkilöitä koulutetaan säännöllisesti ja sisäisiä palavereita pidetään. Yrityksen kirjanpito on hoidettu kirjanpitolain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen puheenjohtajalla on pääsy Netvisor järjestelmään. Hyvärilässä on rajoitettu pääsy kriittisiin järjestelmiin ja tietoihin vain tarvittavilla henkilöillä. Sopimuksia ja tilauksia voi tehdä vain tarvittavat henkilöt.

Vahinkoriskit - henkilöturvallisuus, omaisuus tai ympäristöön kohdistuvat riskit.

Hyvärilässä on työsuojeluvaltuutettu sekä kaksi varahenkilöä. Jokainen osasto on tehnyt riskien ja vaarojen arvioinnin. Työsuojelutoimikunta kokoontuu säännöllisesti ja mahdollisista vaaratekijöistä ilmoitetaan Hyvärilän sähköiseen pelastus- ja turvallisuusjärjestelmään Peltacoon. Aluetta valvotaan kameravalvonnalla ja valvontaa on myös ulkoistettu vartiointiliikkeelle, joka kiertää alueella säännöllisesti sekä tarvittaessa mm. tapahtumien yhteydessä. Tapahtumien järjestämisessä noudetaan viranomaisten määräyksiä ja ohjeita. Kiinteistöjen kuntoa (lumikuormat, vesivahingot yms.) seurataan säännöllisesti, mahdolliset poikkeamat ja epäkohdat ilmoitetaan Bem-järjestelmään. Asiakkailta tulleet palautteet otetaan huomioon ja niihin reagoidaan nopeasti.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Talous Tilikauden tulostavoitteena on nollatulos. Mahdollinen ylijäämä käytetään nuorisolain mukaisesti nuorisotoiminnan kehittämiseen Hyvärilässä. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä haetaan yleisavustusta ja erityisavustusta Nuotta-valmennuksen toteuttamiseen sekä investointiavustusta nuorisokeskuksen kehittämiseen. <ul style="list-style-type: none"> • liikevaihtotavoite 2,5 miljoonaa euroa • yleisavustusta haetaan 480 000 euroa • erityisavustusta 90 000 euroa Nuotta-valmennukseen • investointiavustusta haetaan yhdessä Nurmeksen kaupungin kanssa • haetaan ulkopuolista rahoitusta tukemaan nuorisokeskuksen toimintaa mm. perhetyön aloittamiseen • varautuminen avustusten pieneneeseen tarvittavin säästötoimenpitein mm. hankinnat, energiakustannukset, henkilöstö, jatketaan kilpailutuksia, hyödyntäen myös nuorisokeskusverkostoa 	•

		<ul style="list-style-type: none"> • uuden strategiakauden käynnistäminen • digitalisoinnin ja automatisoinnin edistäminen 	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	<p>Nuorisotyö - Nuorten Kulma - perusnuorisotyö, työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö on mukana lasten- ja nuorisotyön verkostojen toiminnassa siten, että toiminta mukautuu nopeasti ja joustavasti tarkoituksenmukaiseen nuoria tukevaan työskentelymalliin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuorisotyön jalkautuminen tarpeen mukaan eri yhteistyötahojen toimintoihin • viestinnän kehittäminen - nuorisotyön palveluiden nostaminen eri kanaviin • nuorisovaltuustotoiminnan tukeminen (hallinnointivastuu Nurmeksen kaupunki). Uusi nuorisovaltuusto aloittaa 1.1.2025. • kesäkauden toiminta rakennetaan suunnitelmallisesti nuorten toiveiden pohjalta yhteistyössä muiden nuorisotoimijoiden kanssa • kesäleirien järjestäminen lapsille entisten vuosien tapaan pääsääntöisesti alakouluikäisille • järjestetään 1–2 kpl nuorille suunnattua tapahtumaa/toimintaa yhteistyössä muiden nuorisotoimijoiden kanssa • muiden rahoituslähteiden selvittäminen vuodelle 2026 	•
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	<p>Kansainvälinen toiminta</p> <p>Hyvärilän kansainvälisen toiminnan tavoitteena on aktivoida paikallis- ja alueellinen yhteisö osallistumaan aktiivisesti Hyvärilän kansainväliseen toimintaan sekä tuottaa uusia ohjelmia nuorille ja nuorisotyöntekijöille kansainvälisissä hankkeissa. Kansainvälinen nuorisotyö vahvistaa yhteistyötä alueellisesti. Tavoitteena on saada 150 nuorta kansainvälisen toiminnan piiriin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • KV-työn tavoite on vähintään 160 000 euron liikevaihto. • 10 kansainvälistä nuorisoleiriä vuonna 2025 • Kansainvälisen digitaalisen työn edistäminen • Bluefront-hankkeen toteuttaminen vaihe 1: menetelmien valmistelu nuorten osallistumiseksi vesitutkimukseen ja kestävään käyttöön. • jatketaan vapaaehtoistyöntekijöiden osallistumista kunnan tapahtumiin mm. yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä solmitaan yhteistyösopimuksia että toteutetaan 1–2 yhteistä toimintaa vuoden aikana. • aktivoidaan paikallisia sekä paikallisjärjestöjä osallistumaan kansainvälisiin tapahtumiin ja projekteihin; Kekrijuhla, Green Week, Pulaviikko ja Niittyprojekti. 	•

		<ul style="list-style-type: none"> Hyväriä auttaa alueellisesti nuorisotyöntekijöitä kehittämään kansainvälisiä yhteyksiä ja osaamista 	
		<p>Vastuullisuus & kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> panostamme viestintään ja tuomme aktiivisesti esille toteutettuja vastuullisuustekoja suunnittelemme esikoululaisille ja alakoululaisille ympäristöpäiväohjelman organisoimme ympäristötekopäivän/päiviä yhteistyössä oppilaitosten, päiväkotien, yhdistysten kanssa hyödyntäen kansainvälistä nuorisotyötä hankimme sadevesikerääjiä ja kompostorin, korvaamme paperiset käsipyyhkeet jatkamme Niittyprojektin kehittämistä edistämme sosiaalista vastuullisuutta: pyrimme työllistämään/tarjoamaan harjoittelupaikkoja/työkokeilupaikkoja heikoimmassa asemassa oleville vähemmistöille yhteistyössä eri tahojen kanssa (Tuki-liitto ry ja paikallinen yhdistys, Romakon työnantajapooli) 	<ul style="list-style-type: none">
		<p>Hyväriä on merkittävä työllistäjä Nurmeksien alueella, työllistäen väh. 30 henkilötyövuotta. Teemme yhteistyötä oppilaitosten ja työllisysohjaajien ym. Pikesin toimijoiden kanssa ja selvitämme eri keinoja sekä työllistää, että lisätä harjoittelu- ja oppisopimuspaikkoja. Työllistämme ja teemme yhteistyötä.</p> <ul style="list-style-type: none"> syvennämme oppilaitosyhteistyötä Riverian, Karelian sekä Kajaanin ammattioppilaitosten kanssa hyödynnämme oppisopimuskoulutusta ja palkkatukea markkinoimme aktiivisesti harjoittelupaikkoja, sesonkityöpaikkoja sekä työkokeilupaikkoja jatkamme työnantajaimagon vahvistamista markkinointikampanjoin hyödyntäen nuorisokeskusverkostoa teemalla "iloinen työpaikka" avaamme avoimen rekrytointikanavan kotisivuille 	<ul style="list-style-type: none">
		<p>Nuorisokeskustoiminnan kehittäminen Nuorisokäyttöprosentin pitäminen yli 60 % tasolla, OKM:n tavoitetasolla, vähintään 2/3 osaa toiminnasta on nuorisotoimintaa. Mittareina nuorisokäyttöpäivät, nuorisoyöpymisvuorokaudet ja oman ohjatun toiminnan käyttöpäivät. Valtakunnallisen nuorisokeskustoiminnan tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> keskuksen oman ohjauksen käyttöpäivät - tavoite 28 000 käyttöpäivää leirien ja leirikoulujen tavoite 125 leiriä vuonna 2025 tavoitellaan nuorisotapahtumia ja isoja leirejä vuodelle 2026 	<ul style="list-style-type: none">

		<ul style="list-style-type: none"> • panostetaan lähileirikoulujen myyntiin ja kehitetään päiväleirikoulujen ohjelmia • hyödynnetään Roihu - hankkeen (toimintakulttuurin kehittäminen) tuloksia • nostetaan nuoriso-ohjelmiin tunnetaidot sekä rauhankasvatuksen teemat 	
		<p>Hyvärilä on monipuolinen nuorisotyön, nuorisomatkailun, liikunnan ja harrastus- ja vapaa-aikatoiminnan aktiivinen toimintakeskus, joka tarjoaa toimivat puitteet ja osaamisen yhteistyökumppaneille, paikallisille ja matkailijoille. Hyvärilän monipuoliset palvelut ja tilat tarjoavat ympärivuotisesti toiminnot monipuoliseen harrastamiseen. Liikunta- ja monitoimihalli palvelee kaikenikäisiä liikkujia ympärivuoden. Alueen ulkoilumahdollisuudet; parkourrata, frisbeegolftrata, Pielis-Golfin golfkenttä, liikuntapuisto, uimaranta, luontopolut ovat kaikkien käytettävissä vuodenajan mukaan. Avarat ja hyvin hoidetut nurmikentät tarjoavat mahdollisuuksia suurleireihin ja tapahtumiin yhdessä alueen matkailutoimijoiden ym. järjestötoimijoiden kanssa.</p> <p>Matkailun kehittäminen - yhteistyön syventäminen paikallisesti ja alueellisesti Bomba matkailualueen, paikallisten matkailutoimijoiden sekä maakunnallisen matkailuyhtiön Visit Karelian kanssa - pääpaino kansainvälisessä tapahtuma- ja nuorisoleiri-matkailussa.</p> <p>Tapahtumat 2025:</p> <p>Kesäakatemia Rompepäivät Drive In & Rock Idän Villafestivaali 2 uutta tapahtumaviikonloppua</p> <p>Leirit 2025: Sydän lapset ja aikuiset</p>	

5.7 Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Pielisen Karjalan kehittämissyhtiö Oy (PIKES) on Nurmeksen kaupungin omistama kehittämissyhtiö. Vastaamme Nurmeksen yritysneuvonnasta, kehittämistoiminnasta, osaavan työvoiman saannin edistämisestä ja alueen markkinoinnista yritysten sijoittumispaikkana. Lisäksi tehtäviimme kuuluu matkailun kehittäminen, matkailumarkkinointi ja matkailuneuvonta.

Tarjoamme alueen yrittäjille perustamis-, kehittämis- ja omistajanvaihdosneuvontapalvelut ja lisäksi toimimme paikallisena kumppanina alueelle sijoittuville yrityksille. Toteutamme Nurmeksen elinkeino-ohjelmaa, jonka painopisteitä ovat metsäbiotalous, maatalous, luontomatkailu ja elintarviketeollisuus.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiö ei tavoittele voittoa. Yhtiön tarjoamat palvelut yrityksille ovat maksuttomia.

Yhtiön kannalta keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ovat mm. EU-ohjelmakausien rahoitusta koskevat linjaukset, mm. EU-rakennerahastovarojen alueelliset jakoperusteet, jotka vaikuttavat sekä yritysrahoituksen että kehittämishankerahoituksen saatavuuteen. Valtiontalouden kiristyminen voi vaikuttaa yritystukien tasoon ja saatavuuteen. Liiketoimintaympäristön muutosvauhti kiihtyy, myös yllättävien kriisien mahdollisuus on kasvanut. Eri toimialoihin tulee vaikuttamaan megatrendit kuten ilmastonmuutos, digitaalisuus ja vastuullisuus. Yrittäjyys on muutoksessa mm. sivutoiminen yrittäjyys ja kevytyrittäjyys yleistyy. Osaavan työvoiman saatavuus ja osaajatarpeiden muutos on nopeaa, työn monipaikkaisuus tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Mahdollisuutena nähdään alueen vahvuuksiin pohjautuva liiketoiminta kuten matkailu ja metsäbiotalous.

Merkittävimät strategiset riskit ovat aluekehityspolitiikan linjaukset, EU-rakennerahastovarojen alueellisten jakoperusteiden muutos ja kuntatalouden kiristyminen, joka voi vaikuttaa suoraan yhtiön resursseihin ja yhtiön tarjoamiin paikallisiin yrityspalveluihin. Strategisten riskien hallintaa voidaan tehdä mm. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja olemalla mukana maakunnallisessa edunvalvonnassa.

Toiminnallisia riskejä ovat mm. henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit esim. yritysneuvonnassa; hankerahoituslinjausten muuttuminen, joka voi johtaa rahoituksen epäämiseen loppumaksatusvaiheessa; ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden hankinnassa epäonnistuminen esim. osaamisen tms. vuoksi. Yhtiön sisäinen perehdyttäminen, ohjeistukset ja osaamisen jatkuva kehittäminen ovat tärkeitä keinoja hallita toiminnallisia riskejä.

Taloudelliset riskit liittyvät kuntatalouden kiristymiseen, joka voi johtaa yhtiön resurssien leikkaamiseen tai EU-tukirahoituksen merkittävään supistumiseen. Näitä riskejä voidaan hallita esim. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja toiminnan sopeuttamismahdollisuuksia.

Vahinkoriskit esim. IT-järjestelmään liittyvä tietovuoto/murtautumine voi johtaa luottamuksellisen tiedon siirtymiseen ulkopuolisille tai omaisuuteen (tietokoneet, puhelimet jne.) voi kohdistua rikos, jota kautta luottamuksellista tietoa voi joutua väärin käsiin. Vahinkoriskien osalta kattava vakuutusurva ja sopimus luotettavan ulkopuolisen IT-järjestelmätoimittajan kanssa (tietojen suojaus) ovat keinoja hallita riskejä.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Asiakasmäärä v. 2025 on yht. 180 kpl. Kontaktoimme asiakkaita aktiivisesti, ja lisäämme asiakastapaamisten määrää 200 kappaleeseen.	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Asiakkailla valmisteltujen rahoitushakemusten yhteisarvo on 1,5 milj. euroa. Tiedotamme asiakkaille rahoitusmahdollisuuksista, ja valmistelemme yritysneuvonnan kautta asiakkaiden rahoitushakemukset. Myönteisten yritysrahoitushakemusten määrätavoite 80 % valmisteluista.	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Vihreän teollisuuden alueen laajentamista koskeva Masterplan kehittämissuunnitelma on valmis (ml. luontoselvitykset).	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Bomban matkailualueen tunnettuus kasvaa kotimaassa. Tehdään markkinointia laajalle yleisölle eri kanavissa esim. diginäyttökampanja (1 kpl), media- ja vaikuttajavierailuita (2 kpl), somemarkkinointikampanjoita (4 kpl), ja media- ja vaikuttajavierailuita (2 kpl), ja osallistutaan tapahtumiin mm. MATKA2025 messut.	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Bomban matkailualueen tunnettuus kasvaa kansainvälisillä markkinoilla. Järjestetään matkanjärjestäjävierailuita (3–4 kpl) alueelle, digimarkkinointikampanjoita (2–3 kpl) ja media- ja vaikuttajavierailuita (3–4 kpl).	

5.8 Nurmeksen Yrityspalvelu Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Nurmeksen Yrityspalvelu Oy on Nurmeksen kaupungin omistama toimitilayhtiö, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2021 alussa. Yhtiön tehtävänä on luoda toimitilapalveluilla edellytyksiä alueen teollisuusyritysten ja alueelle sijoittuvien yritysten kasvulle yhteistyössä Nurmeksen kaupungin ja kehittämissyhtiö PIKES Oy:n kanssa. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa toimitiloja, vastaa omistamiensa toimitilojen kiinteistönhoidosta ja kunnossapidosta, ja rakennuttaa tarvittaessa uusia toimitiloja alueella jo toimiville tai alueelle sijoittuville yrityksille.

Yhtiön hallituksessa on arvioitu keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ja megatrendejä, jotka voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan: asiakasyrityksiin vaikuttavat taloudelliset suhdanteet, kustannusten nousu tai koronapandemian kaltaiset poikkeusolot, väestökehityksen keskittyminen kasvukeskuksiin vaikuttaa uusien liiketoiminnalleen paikkaa etsivien yritysten sijoittumiseen (työvoimapotentiali näkökulma), kiinteistöjen hintojen voimakas alueellinen eriytyminen, tuotantotilojen vähäinen kysyntä ja tarve Nurmeksessa.

Strategisia riskejä ovat jo alueella jo toimivien yritysten kasvuedellytykset mm. väestömäärän vähenemisen / osaavan työvoiman saatavuuden vuoksi, ja alueen elinvoiman yleinen kehitys (liikenneyhteydet, koulutus) ja kuntatalouden kehitys ja sen vaikutukset kunnan infrainvestointeihin. Yhtiö ei voi vaikuttaa strategiaan riskeihin suoraan, mutta voi hallita niitä seuraamalla alueen kehitystä ja varautumalla muutoksiin ennakoivasti.

Toiminnallisia riskejä ovat yhtiön rajalliset henkilö- ja taloudelliset resurssit toiminnan laajuuteen nähden, ostopalvelujen kautta hankittavien resurssien mm. kiinteistönhoito sitoutuminen yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan. Riskien hallinnan osalta toiminnan ja resurssien yhteensovittaminen ja toiminnan laadun turvaaminen on tärkeää.

Taloudelliset riskit voivat realisoitua asiakasriskien toteutumisen kautta esim. toimitilan vuokralla olevan yhtiön liiketoiminnan voimakas supistuminen, yrityssaneeraus, konkurssi tai liiketoiminnan siirtyminen toiselle paikkakunnalle esim. yrityskauppan kautta. Yhtiön taloudellinen riskinkantokyky em. tilanteissa on heikko. Voimakas kustannusten nousu lisää yhtiön peruskorjausten ja muiden investoinnin kustannuksia, ja äkilliset korjaustarpeet vanhoissa toimitiloissa esim. viemäritukokset voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiöllä on iso lainakanta, johon liittyy merkittävä korkoriski. Taloudellisia riskejä voi syntyä myös sopimusriskien kautta. Taloudellisten riskien hallitsemiseksi joitakin keinoja ovat mm. tarkka talouden seuranta, investointien mitoittaminen yhtiön kantokyvyn mukaisesti ja juristien tarkistamat sopimukset.

Vahinkoriskit kuten toimitilan tulipalo, vesivahingot tai ilkivalta, voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiön omistamat toimitilat ovat pääosin vanhoja, lisäksi niissä on korjausvelkaa. Yhtiön voi hallita riskejä kattavalla vakuutusturvalla, toimitilojen kunnossapitoon panostamalla.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Linjausten toimeenpanosuunnitelma	Yhtiön talouden tasapainottamiseksi toteutetaan omistajan kanssa rahoitusjärjestely.	
KONSERNI	Linjausten toimeenpanosuunnitelma	Selvitämme yhdessä omistajan kanssa sote-toimitilojen siirtoa yhtiölle, kannattavuutta ja siirtotapaa. Yhtiö sitoutuu selvittämään sote-toimitilojen taloudellista kannattavuutta saatuaan omistajalta siirrettävien toimitilojen kuntakartoitukset ja PTS-suunnitelmat kustannusarvioineen.	

5.9 Nurmeksen Vesi Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Nurmeksen Vesi Oy on Nurmeksen kaupungin omistama vesihuolto-yhtiö. Yhtiö on aloittanut toimintansa 1.1.2020. Yhtiön toiminta kattaa Nurmeksen kaupungin alueen.

Nurmeksen Vesi Oy vastaa toiminta-alueensa asiakkaiden puhtaan veden tuotannosta ja jakelusta, viemäriverkoston toiminnasta ja jätevesien puhdistamisesta sekä vesihuoltoverkoston rakentamisesta.

Vesihuoltoverkoston toimintavarmuudesta huolehditaan vuorokauden ympäri.

Riskienhallinta

Nurmeksen Vesi Oy:n riskienhallinta on prosessi, jossa yhtiö tunnistaa, arvioi, hallitsee ja vähentää erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa vesihuollon toimintaan. Tavoitteena on varmistaa, että vesihuoltojärjestelmä toimii luotettavasti, turvallisesti ja ympäristöystävällisesti. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen, arvioinnin ja suunnitelman riskienhallintatoimenpiteistä, kuten ennaltaehkäisystä, valmiussuunnitelmista ja jatkuvasta seurannasta. Yhtiöllä on käytössä oma varautumissuunnitelma, jossa on otettu kattavasti kantaa toiminnan riskeihin sekä arvioitu niiden vaikutuksia.

Nurmeksen Vesi Oy on tunnistanut toimintaansa liittyvät merkittävät strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä operatiiviset riskit.

Riskikartoitus on salassa pidettävä dokumentti.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Etäluettavien mittarien käyttöönotto	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Jätevedenpuhdistamon saneerauksen kakkosvaiheen rakennustöiden aloitus	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Aurinkoenergian tuotannon tarkastelu jätevedenpuhdistamolla	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Henkilöstön pitkän aikavälin koulutustarpeiden tarkastelu	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Ajoneuvokaluston tarpeiden tarkastelu	

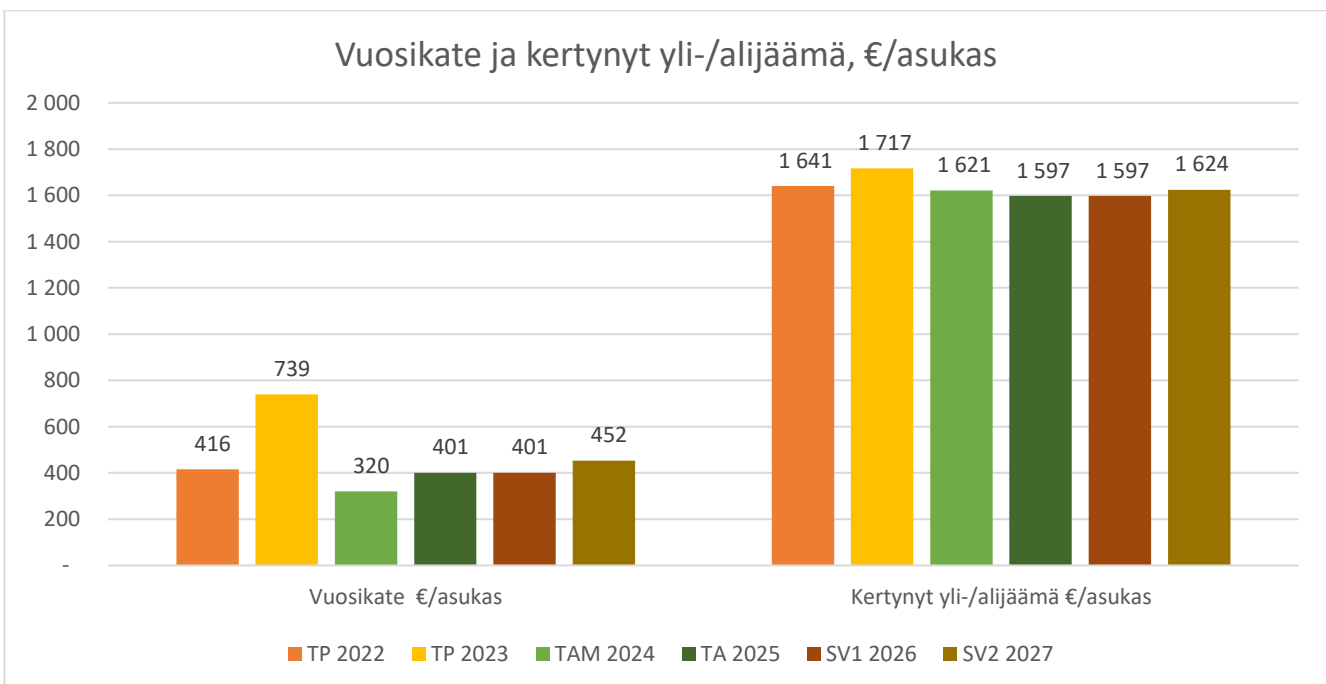
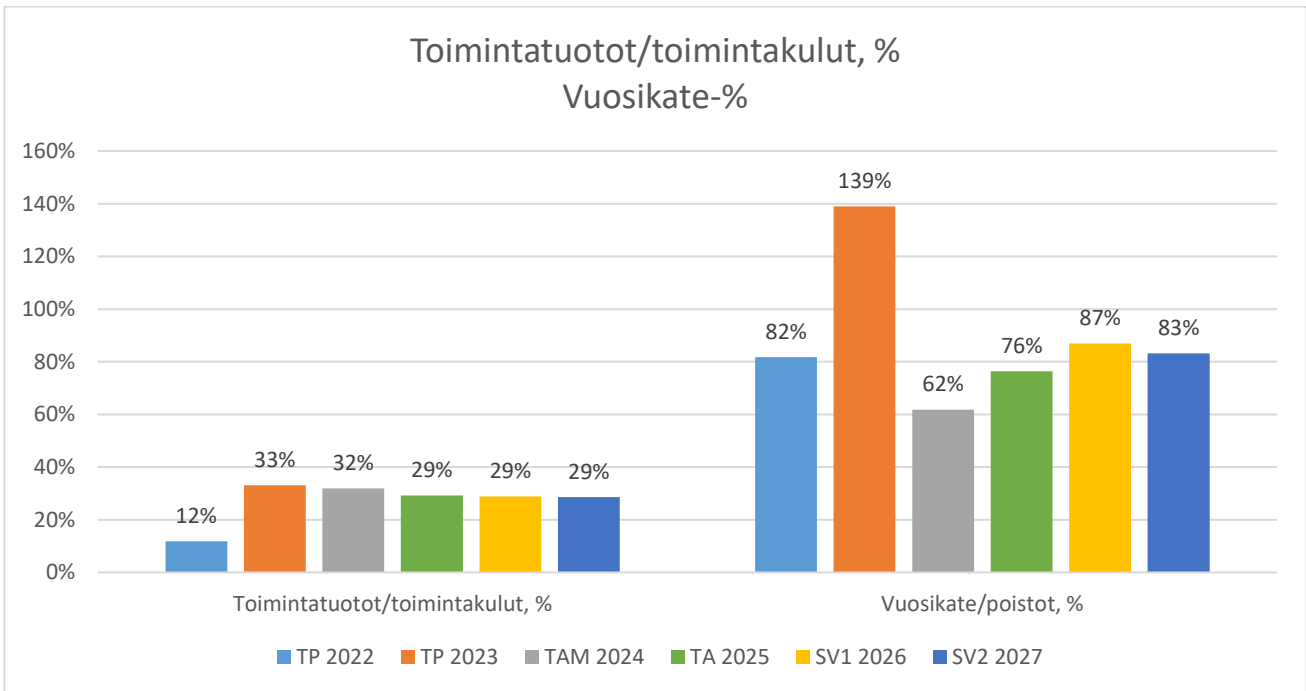
6 Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma

	TP 2023	TA+MUUT. 2024	LTK 2025	TA 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTA TUOTOT							
MYYNITUOTOT	2 912 402	2 670 706	2 489 707	2 489 707	-6,8	2 489 707	2 489 707
MAKSUTUOTOT	304 830	250 000	236 100	236 100	-5,6	236 100	236 100
TUET JA AVUSTUKSET	742 342	799 864	444 696	480 810	-39,9	444 696	444 696
MUUT TOIMINTA TUOTOT	8 937 084	8 984 805	8 521 774	8 521 774	-5,2	8 558 237	8 595 066
TOIMINTA TUOTOT	12 896 658	12 705 375	11 692 277	11 728 391	-7,7	11 728 740	11 765 569
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	63 975	24 000	28 000	28 000	16,7	28 000	28 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-17 956 525	-18 395 433	-17 785 039	-17 595 886	-4,3	-17 837 578	-18 279 091
PALKAT JA PALKKIOT	-14 377 659	-14 800 170	-14 361 713	-14 238 020	-3,8	-14 439 034	-14 808 707
HENKILÖSIVUKULUT	-3 578 866	-3 595 263	-3 423 326	-3 357 866	-6,6	-3 398 544	-3 470 384
ELÄKEKULUT	-3 061 240	-3 237 881	-3 076 711	-2 967 821	-8,3	-3 002 739	-3 064 381
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-517 625	-357 382	-346 615	-390 045	9,1	-395 805	-406 003
PALVELUJEN OSTOT	-10 580 117	-10 606 662	-11 699 517	-11 466 192	8,1	-11 518 325	-11 615 383
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 245 123	-3 444 600	-3 467 463	-3 408 463	-1,0	-3 442 572	-3 476 997
AVUSTUKSET	-1 811 996	-1 599 100	-2 214 800	-2 214 800	38,5	-2 236 948	-2 259 317
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 421 900	-5 728 375	-5 546 555	-5 531 555	-3,4	-5 544 447	-5 557 463
TOIMINTAKULUT	-39 015 662	-39 774 170	-40 713 374	-40 216 896	1,1	-40 579 870	-41 188 251
TOIMINTAKATE	-26 055 029	-27 044 795	-28 993 097	-28 460 505	5,2	-28 823 130	-29 394 682
VEROTULOT	18 305 852	18 142 000	19 164 000	19 164 000	5,6	20 081 000	20 334 000
VALTIONOSUJDET	13 534 293	10 928 466	11 954 165	11 954 165	9,4	11 804 165	11 654 165
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	792 210	800 000	800 000	800 000	0,0	800 000	800 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	568 529	550 000	550 000	550 000	0,0	550 000	550 000
KORKOKULUT	-377 425	-495 000	-450 015	-450 015	-9,1	-450 015	-450 015
MUUT RAHOITUSKULUT	-16 569	0	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	966 746	855 000	899 985	899 985	5,3	899 985	899 985
VUOSIKATE	6 751 862	2 880 671	3 025 053	3 557 645	23,5	3 962 020	3 493 468
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 858 854	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0	-4 557 000	-4 201 667
ARVONALENTUMISET	-1 036 800	0	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 895 654	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0	-4 557 000	-4 201 667
TILIKAUDEN TULOS	856 208	-1 777 229	-1 644 947	-1 101 255	-38,0	-594 980	-708 199
POISTOERON MUUTOS	690 585	691 100	691 100	688 300	-0,4	636 200	551 300
VARAUSTEN MUUTOS	-1 000 000	0	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	-36 000	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	510 793	-1 086 129	-953 847	-412 955	-62,0	41 220	-156 899

7 Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma

	TP 2023	TA+MUUT. 2024	LTk 2025	TA 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUOTOT	886 990	795 420	678 470	678 470	-14,7	678 470	678 470
MAKSUTUOTOT	303 277	250 000	236 100	236 100	-5,6	236 100	236 100
TUET JA AVUSTUKSET	734 456	799 864	444 696	480 810	-39,9	444 696	444 696
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 855 610	4 469 900	4 278 469	4 278 469	-4,3	4 314 932	4 351 761
TOIMINTATUOTOT	6 780 334	6 315 184	5 637 735	5 673 849	-10,2	5 674 198	5 711 027
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	63 975	24 000	28 000	28 000	16,7	28 000	28 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-17 956 525	-18 395 433	-17 785 039	-17 595 886	-4,3	-17 837 578	-18 279 091
PALKAT JA PALKKIOT	-14 377 659	-14 800 170	-14 361 713	-14 238 020	-3,8	-14 439 034	-14 808 707
HENKILÖSIVUKULUT	-3 578 866	-3 595 263	-3 423 326	-3 357 866	-6,6	-3 398 544	-3 470 384
ELÄKEKULUT	-3 061 240	-3 237 881	-3 076 711	-2 967 821	-8,3	-3 002 739	-3 064 381
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-517 625	-357 382	-346 615	-390 045	9,1	-395 805	-406 003
PALVELUJEN OSTOT	-8 564 528	-8 731 376	-9 888 280	-9 654 955	10,6	-9 707 088	-9 804 146
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 226 948	-3 444 600	-3 467 463	-3 408 463	-1,0	-3 442 572	-3 476 997
AVUSTUKSET	-1 810 910	-1 599 100	-2 214 800	-2 214 800	38,5	-2 236 948	-2 259 317
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 340 426	-1 213 470	-1 303 250	-1 288 250	6,2	-1 301 142	-1 314 158
TOIMINTAKULUT	-32 899 338	-33 383 979	-34 658 832	-34 162 354	2,3	-34 525 328	-35 133 709
TOIMINTAKATE	-26 055 029	-27 044 795	-28 993 097	-28 460 505	5,2	-28 823 130	-29 394 682
VEROTULOT	18 305 852	18 142 000	19 164 000	19 164 000	5,6	20 081 000	20 334 000
VALTIONOSUUDET	13 534 293	10 928 466	11 954 165	11 954 165	9,4	11 804 165	11 654 165
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	792 210	800 000	800 000	800 000	0,0	800 000	800 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	568 529	550 000	550 000	550 000	0,0	550 000	550 000
KORKOKULUT	-377 425	-495 000	-450 015	-450 015	-9,1	-450 015	-450 015
MUUT RAHOITUSKULUT	-16 569	0	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	966 746	855 000	899 985	899 985	5,3	899 985	899 985
VUOSIKATE	6 751 862	2 880 671	3 025 053	3 557 645	23,5	3 962 020	3 493 468
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 858 854	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0	-4 557 000	-4 201 667
ARVONALENTUMISET	-1 036 800	0	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 895 654	-4 657 900	-4 670 000	-4 658 900	0,0	-4 557 000	-4 201 667
TILIKAUDEN TULOS	856 208	-1 777 229	-1 644 947	-1 101 255	-38,0	-594 980	-708 199
POISTOERON MUUTOS	690 585	691 100	691 100	688 300	-0,4	636 200	551 300
VARAUSTEN MUUTOS	-1 000 000	0	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	-36 000	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	510 793	-1 086 129	-953 847	-412 955	-62,0	41 220	-156 899

Tuloslaskelman tunnusluvut	TP 2022	TP 2023	TAM 2024	TA 2025	SV1 2026	SV2 2027
Toimintatuotot/toimintakulut, %	12 %	33 %	32 %	29 %	29 %	29 %
Vuosikate/poistot, %	82 %	139 %	62 %	76 %	87 %	83 %
Vuosikate €/asukas	416	739	320	401	452	404
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1 641	1 717	1 621	1 597	1 624	1 628
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	15 168	15 679	14 592	14 179	14 221	14 064

8 Investointiohjelma

		INV. 2024	INV. 2025	SV1 2026	SV2 2027	Inv.ohjelma 2025–2027
Korvausinvestoinnit						Yhteensä
111	KI / Rakennukset					
9210	Valtimotalo					
Menot		0	0	0	-300 000	-300 000
9224	Valtimon paloaseman peruskorj.					
Menot		-30 000	-1 100 000	0	0	-1 100 000
Tulot		0	350 000	0	0	350 000
Netto		-30 000	-750 000	0	0	-750 000
9246	Ikolan museo konservointi kiin					
Menot		0	0	-60 000	0	-60 000
9247	Porok.koulun AV-järjestelmät					
Menot		0	-15 000	0	0	-15 000
9323	Kyrölän palv.kesk./Sokkelikorj					
Menot		0	-200 000	0	0	-200 000
111	KI / Rakennukset yhteensä					
Menot		-30 000	-1 315 000	-60 000	-300 000	-1 675 000
Tulot		0	350 000	0	0	350 000
Netto		-30 000	-965 000	-60 000	-300 000	-1 325 000
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9322	Taukopaikat, reitistömerkinnät					
Menot		-30 000	-30 000	0	0	-30 000
9324	Kulunvalvonta järjestelmä					
Menot		-30 000	-15 000	0	0	-15 000
9429	Lehtovaarankatu					
Menot		0	0	0	-50 000	-50 000
9454	Porokylän rautatiesilta					
Menot		-60 000	-60 000	-2 000 000	0	-2 060 000
9456	Niittyk.Kesanto-,Laidun-,Lypsy					
Menot		0	0	-160 000	-160 000	-320 000

		<u>INV. 2024</u>	<u>INV. 2025</u>	<u>SV1 2026</u>	<u>SV2 2027</u>	<u>2025-2027</u>
9457	Hyvärilän rautatiesilta					
Menot		-60 000	0	-30 000	-1 000 000	-1 030 000
9468	Kirkkokatu (Rajak-Mikonsalmi)					
Menot		-60 000	0	-50 000	-500 000	-550 000
9469	Kauppala/keskusta katuv.uusim.					
Menot		0	0	0	-200 000	-200 000
9471	Keskuskatu, Keskustie (re)					
Menot		0	0	-60 000	0	-60 000
9647	Skeittiparkki					
Menot		0	-20 000	0	0	-20 000
9670	Keskusvarikko aitaus					
Menot		0	0	-100 000	0	-100 000
9690	Valtimon urheilukentän perusk.					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
9691	Valtimon koulun pallokenttä					
Menot		0	0	-100 000	0	-100 000
9692	Laamilan kentän katsomo					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
9909	Tavarasataman suunnittelu					
Menot		-50 000	-1 900 000	0	0	-1 900 000
Tulot		0	900 000	0	0	900 000
Netto		-50 000	-1 000 000	0	0	-1 000 000
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä					
Menot		-290 000	-2 125 000	-2 500 000	-1 910 000	-6 535 000
Tulot		0	900 000	0	0	900 000
Netto		-290 000	-1 225 000	-2 500 000	-1 910 000	-5 635 000
Korvausinvestoinnit yhteensä						
Menot		-320 000	-3 440 000	-2 560 000	-2 210 000	-8 210 000
Tulot		0	1 250 000	0	0	1 250 000
Netto		-320 000	-2 190 000	-2 560 000	-2 210 000	-6 960 000

		INV. 2024	INV. 2025	SV1 2026	SV2 2027	2025–2027
Uusinvestoinnit						
301	UI / Tietokoneohjelmistot					
9250	Personec					
Menot		0	-40 000	-40 000	0	-80 000
301	UI / Tietokoneohjelmistot yhteensä					
Menot		0	-40 000	-40 000	0	-80 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		0	-40 000	-40 000	0	-80 000
310	UI / Maa- ja vesialueet					
9000	Maa- ja vesialueet/Hankinta					
Menot		-200 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
310	UI / Maa- ja vesialueet yhteensä					
Menot		-200 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-200 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
311	UI / Rakennukset					
9239	Uusi pv-koti Nurmes					
Menot		0	-30 000	0	0	-30 000
9241	Kauppat kioskikahvila, WC,var.					
Menot		-10 000	0	0	-200 000	-200 000
9249	Myyntikojut					
Menot		0	-25 000	0	0	-25 000
311	UI / Rakennukset yhteensä					
Menot		-10 000	-55 000	0	-200 000	-255 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-10 000	-55 000	0	-200 000	-255 000
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9472	Meijerin alueen kadut					
Menot		-20 000	-400 000	0	0	-400 000
9669	Valtimon tori					
Menot		0	-10 000	-20 000	0	-30 000

		<u>INV. 2024</u>	<u>INV. 2025</u>	<u>SV1 2026</u>	<u>SV2 2027</u>	<u>2025-2027</u>
9688	Metsäpäiväkotirakenteet					
Menot		0	-30 000	0	0	-30 000
9910	Vihreän teollisuusalueen infra					
Menot		-30 000	0	-60 000	0	-60 000
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä					
Menot		-50 000	-440 000	-80 000	0	-520 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-50 000	-440 000	-80 000	0	-520 000
316	UI / Koneet ja kalusto					
9030	UIkojaiden hoitokone					
Menot		0	-27 000	0	0	-27 000
9059	Moottorikelkka Nurmekseen					
Menot		0	-25 000	0	0	-25 000
316	UI / Koneet ja kalusto yhteensä					
Menot		0	-52 000	0	0	-52 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		0	-52 000	0	0	-52 000
Uusinvestoinnit yhteensä						
Menot		-260 000	-687 000	-220 000	-300 000	-1 207 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-260 000	-687 000	-220 000	-300 000	-1 207 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
Menot		-580 000	-4 127 000	-2 780 000	-2 510 000	-9 417 000
Tulot		0	1 250 000	0	0	1 250 000
Netto		-580 000	-2 877 000	-2 780 000	-2 510 000	-8 167 000

9 Talousarvion rahoituslaskelma

	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TA 2025	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	6 751 862	2 880 671	3 557 645	3 962 020	3 493 468
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-472 016	-70 000	-100 000	-100 000	-100 000
	6 279 846	2 810 671	3 457 645	3 862 020	3 393 468
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-3 615 740	-3 638 600	-4 127 000	-2 780 000	-2 510 000
RAHOITUSOSUJEDET INVESTOINTIMENOIHIIN	9 800	0	1 250 000	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	590 115	70 000	100 000	100 000	100 000
	-3 015 824	-3 568 600	-2 777 000	-2 680 000	-2 410 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	3 264 021	-757 929	680 645	1 182 020	983 468
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-2 506 090		-1 462 000	-1 350 000	-1 350 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	8 489		587 867	623 754	623 754
	-2 497 601		-874 133	-726 246	-726 246
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 000 000		4 500 000	3 000 000	2 500 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-3 854 144		-3 681 244	-3 282 732	-2 324 824
	1 145 856		818 756	-282 732	175 176
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN SAAMISTEN MUUTOS	73 492				
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	1 747 198				
	-3 424 339				
	-1 603 650				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 955 395		-55 377	-1 008 978	-551 070
RAHAVAROJEN MUUTOS	308 626	-757 929	625 268	173 042	432 398

Rahoituslaskelman erittely

	TA2025	SV1 2026	SV2 2027
Rahoitettavat erät:			
INVESTOINNIT (EMO)	-2 877 000	-2 780 000	-2 510 000
*INVESTOINNIT (TYTÄRYHTIÖT)	-1 462 000	-1 350 000	-1 350 000
LAINAN LYHENNYKSET	-3 681 244	-3 282 732	-2 324 824
YHTEENSÄ (A)	-8 020 244	-7 412 732	-6 184 824
Rahoituksen lähteet:			
TULORAHOITUS (VUOSIKATE)	3 557 645	3 962 020	3 493 468
TYTÄRYHTIÖLAINOJEN TAKAISINMAKSUT	587 867	623 754	623 754
YHTEENSÄ (B)	4 145 512	4 585 774	4 117 222
RAHOITUSJÄÄMÄ (A+B)	-3 874 732	-2 826 958	-2 067 602
<hr/>			
**TALOUSARVIOLAINAN NOSTO	4 500 000	3 000 000	2 500 000
KASSAVAROJEN MUUTOS	625 268	173 042	432 398
LAINAKANNAN MUUTOS	818 756	-282 732	175 176

** TA2025 Tytäryhtiöiden investoinnit sisältävät seuraavat investointilainat:

-Nurmeksen Vesi Oy: Mikonsalmen jätevedenpuhdistamon korvausinvestointi II vaihe 1 000 000 euroa

-Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot: Kiinteistö Oy Vaaranhaka 11, käyttövesiputkiremontti 250 000 euroa

-Nurmeksen Yrityspalvelut Oy: PTS-suunnitelman mukaisten kunnossapidon toimenpiteiden toteuttamiseen

212 000 euroa

*** Rahoituslaskelma sisältää talousarviolainan noston 4,5 miljoonaa euroa vuodelle 2025.

Valtuusto myöntää talousarvion käsittelyn yhteydessä talousarviolainan nosto-oikeuden, korkeintaan 4,5 miljoonaa euroa, talousjohtajalle ja kaupunginhallitukselle.

10 Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TALOUSARVIOLUVUT	TA 2025
1150 Hallintopalvelut	-7 655 025
1470 Ruokahuoltopalvelut	1 871
1480 Pielisen-Karjalan maaseutupalvelut	-79 500
4100 Hyvinvointipalveluiden hallinto	-248 558
4110 Opetus- ja koulutuspalvelut	-12 857 684
4120 Varhaiskasvatuspalvelut	-6 649 672
4135 Kulttuuripalvelut	-1 927 224
4140 Vapaa-aikapalvelut	-644 902
5120 Kaupunkirakennepalveluiden hallinto	-242 277
5130 Maankäyttö- ja rakennusvalvonnan palvelut	67 182
5220 Tilapalvelut	3 490 913
5241 Kuntatekniikan palvelut	-1 715 629
Verotulot	19 164 000
Valtionosuudet	11 954 165
Rahoitustuotot ja -kulut	899 985
Suunnitelmanmukaiset poistot	-4 658 900
Toiminnan ja investointien rahavirta	680 645
Rahavarojen muutos	625 268
Investointikohteet nettona	-2 877 000